

คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ต.ฉัฐพล ไกรवास

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ พันตรี ธีรพล ไกรवास ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....*นางนงนุช บุณยยัง*.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.กาญจนา บุญยัง)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....*นางนงนุช บุณยยัง*.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.กาญจนา บุญยัง)

.....*ดร.สุปราณี ธรรมพิทักษ์*.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุปราณี ธรรมพิทักษ์)

.....*ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ*.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....*ดร.พนีย์ ธรรมเสนา*..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธรรมเสนา)
วันที่.....12.....เดือน.....เมษายน.....พ.ศ.....2560.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์” สำเร็จลง ได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะ อาจารย์กาญจนา บุญยัง อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ในครั้งนี้ ได้ให้คำแนะนำในการคัดเลือกเรื่องที่ศึกษาส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบพระคุณผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และสิ่งสำคัญขอขอบคุณกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ อันพึงมีจากรายงานการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้จัดทำขอมอบแด่ทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน ช่วยเหลือ และวางพื้นฐานด้านการศึกษแก่ผู้จัดทำ และหากมีสิ่งใดที่บกพร่อง ผู้จัดทำขอน้อมรับ และขออภัยมา ณ โอกาสนี้

พันตรีณัฐพล ไกรवास

58930213: กลุ่มวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต/ นายทหารชั้นประทวน/ กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
ณัฐพล ไกรवास : คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษา
พระองค์ (QUALITY OF LIFE OF NON-COMMISSIONED OFFICERS, 2nd ENGINEER
BATTALION, KING'S GUARD) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: กาญจนา บุญยัง, ร.ด. 135 หน้า.
ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารช่างที่ 2 รักษา
พระองค์” มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนายทหาร
ชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนายทหาร
ชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการ
ทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่ม
ตัวอย่าง คือ นายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 187 นาย
เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, One-way ANOVA, Welch และ Brown-Forsythe
ผลการศึกษา พบว่า นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับกลาง ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นายทหารชั้น
ประทวนมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจมากที่สุด รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ
ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษา
พระองค์ พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับชั้นยศ
สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ที่อยู่อาศัย เงินเดือน อาชีพเสริมของครอบครัวและการเข้าร่วม
โครงการพัฒนาอาชีพเสริมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ขณะที่นายทหารชั้นประทวน
ที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 โดยพบว่า นายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอ
มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการไม่เพียงพอ

58930213: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A. (GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: QUALITY OF LIFE/ NON-COMMISSIONED OFFICERS/ 2nd ENGINEER BATTALION, KING'S GUARD

NATTHAPON KRAIWAS: QUALITY OF LIFE OF NON-COMMISSIONED OFFICERS, 2nd ENGINEER BATTALION, KING'S GUARD. ADVISOR: KANJANA BOONYOUNG, Ph.D. 135 P. 2017.

This study has two objectives. The first is to study the quality of life of non-commissioned officers of the 2nd Engineer Battalion, King's Guard. The second is to compare the quality of life of non-commissioned officers based on their unique personal factors, work, family and economic factors. This study was survey research. The sample size of the survey was 187 non-commissioned officers of the 2nd Engineer Battalion, King's Guard. The tool used in collecting information for the study was a questionnaire. The statistical tools employed for the study to analyze collected data include frequency, percentage, average, Standard Deviation, t-test, One-way ANOVA, Welch and Brown-Forsythe.

The results of the study demonstrated that the quality of life of non-commissioned officers of the 2nd Engineer Battalion, King's Guard was at a medium level. The quality of life for each factor can be ordered from highest to lowest as follows: psychological domain, social relationships, physical domain, and environmental.

Based on the results from the comparison, there were no statistically significant differences in the level of quality of life of non-commissioned officers regarding the differences in age, education background, serving time in the Battalion, marital status, number of children, residence, salary, extra occupations and participating in professional development projects. Non-commissioned officers with different welfare benefits, however, had a different quality of life with the level of statistical significance set at .05. Non-commissioned officers with sufficient welfare benefits had a better quality of life than those with insufficient welfare benefits.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	10
แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์.....	28
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิต	37
คำสั่งกองทัพบก ที่ 653/ 2558 เรื่อง การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนา คุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2559	38
สิทธิและสวัสดิการที่กำลังพลนายทหารชั้นประทวนจะได้รับจากทางราชการ	42
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	57
โครงการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	67
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	69
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
เกณฑ์การแปลผล	72
4 ผลการวิจัย	74
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	74
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของ องค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย	87
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน	95
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการวิจัย.....	109
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ.....	116
บรรณานุกรม	120
ภาคผนวก	126
ประวัติย่อของผู้วิจัย	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 3 พื้นที่..... 68
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน แบ่งจำนวน ตามหน่วยขึ้นตรง 69
3	ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมและแยกตามองค์ประกอบ..... 73
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอายุ..... 75
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา..... 75
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามโรคประจำตัว..... 76
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอายุราชการ 76
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับชั้นยศ..... 77
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน..... 77
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามลักษณะงาน ที่รับผิดชอบ 78
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรส 78
12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนบุตร 79
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนสมาชิก ในครัวเรือนที่อยู่ในความดูแล..... 79
14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามที่อยู่อาศัย 80
15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับเงินเดือน 80
16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้ จากทั้งเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพ 81
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอาชีพเสริมของตนเอง 81
18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้รวม เฉลี่ยต่อเดือนจากเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพรวมทั้งอาชีพเสริม 82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสมาชิกในครัวเรือน ที่มีรายได้และอาจจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้	82
20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนสมาชิก ในครัวเรือนที่มีรายได้	83
21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้สุทธิ ของครอบครัวต่อหนึ่งเดือน	84
22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับ จากทางราชการ	84
23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอาชีพเสริม ของครอบครัว	85
24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้จากอาชีพเสริม ต่อหนึ่งเดือน	85
25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการ พัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว	86
26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้จาก การเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม	86
27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน ที่มากที่สุด	87
28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตนายนทหาร ชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	88
29 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย.....	89
30 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ.....	91
31 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม.....	93
32 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม.....	94
33 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอายุ.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
34 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามอายุ.....	97
35 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	97
36 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามระดับการศึกษา	98
37 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอายุราชการ.....	98
38 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามอายุราชการ.....	99
39 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับชั้นยศ	99
40 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามระดับชั้นยศ.....	100
41 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	100
42 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	101
43 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนบุตร.	101
44 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามจำนวนบุตร	102
45 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามที่อยู่อาศัย.....	102
46 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามที่อยู่อาศัย	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
47	จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้จากทั้งเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และ ค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพ..... 103
48	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามเงินเดือน..... 104
49	จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ 104
50	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ..... 105
51	จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอาชีพเสริมของครอบครัว..... 105
52	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามอาชีพเสริมของครอบครัว..... 106
53	จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว 106
54	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการพัฒนา อาชีพเสริม..... 107
55	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน 107

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2 กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตของ Rahman.....	19
3 ส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต	21
4 การแบ่งลำดับขั้นของความต้องการ	22
5 ผังการจัดของกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	58
6 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์นับเป็นทรัพยากรสำคัญที่จำเป็นและต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์จำนวนมาก ในหลากหลายหน้าที่ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน เนื่องจากมนุษย์ มีความรู้ความสามารถ รู้จักใช้เหตุผล มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตใจสูง สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาตนเองให้เพิ่มพูนขึ้นได้ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะและเจตคติ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น เป็นการนำศักยภาพของแต่ละบุคคลมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างให้แต่ละบุคคลเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ตลอดจนเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง เพื่อนร่วมงานและองค์กร ซึ่งถูกใจแห่งความสำเร็จของการบริหารองค์กรนั้น “คน” เป็นลำดับที่ 1 เพราะ “คน” เป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสิ่งมีชีวิตซึ่งมีจิตใจ มีอารมณ์ มีสติปัญญาและมีความรู้สึก “คน” สามารถสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ โดยคนสามารถเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะทางด้านความคิดและการกระทำ ลำดับรองลงไปคือ อาคาร สถานที่ เงิน วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการต่าง ๆ “คน” ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพจะนำมาซึ่งความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร ทั้งนี้ “คน” ยังเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบที่ชี้วัดความเป็นเลิศของการบริหาร องค์กร (บุษยมาส แสงเงิน, 2554) อย่างไรก็ตามคุณภาพชีวิตก็มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เช่นกัน เพราะคุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญในแง่ความผาสุกของมนุษย์ ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการมนุษย์และความสุข (Oliver et al., 1996; The Pursuit of Happiness, 2009 อ้างถึงใน ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และจรัมพร โห้ ล้ำของ, 2555)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 77 ได้บัญญัติให้รัฐจัดให้มีกองทัพที่มีหน้าที่ในการรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติ ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และหน้าที่ในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามสำหรับมุมมองในเรื่องยุทธศาสตร์ของกองทัพบก มียุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง 2 ประการ จากภารกิจที่ได้กำหนดตามพระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 (กระทรวงกลาโหม, 2551) ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเตรียมกำลังกองทัพบก และยุทธศาสตร์การป้องกันราชอาณาจักร (ยุทธศาสตร์การใช้กำลัง) ดังนั้นจึงมี

ความจำเป็นต้องให้การฝึก/ ศึกษาแก่กำลังพล เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมกำลังกองทัพบก ให้มีความพร้อมรบตามภารกิจที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย นอกจากนี้กระทรวงกลาโหมได้กำหนดภารกิจของกองทัพบกไว้ในพระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 8 วรรค 5 ประการหลัก ซึ่งรวมภารกิจอื่น ๆ ได้แก่

1. การป้องกันประเทศ
2. การรักษาความมั่นคงภายใน
3. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ
4. การพัฒนาประเทศ
5. ภารกิจอื่นที่ไม่ใช่สงคราม (Military operation other than war: MOOTW) เช่น

การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian assistance and disaster relief: HADR) การรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติและองค์การนานาชาติอื่น ๆ (United nations peace keeping operations) และการต่อต้านการก่อการร้าย

กองทัพไทย ประกอบด้วย กองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศ ซึ่งกองทัพบกเป็นกองทัพที่มีกำลังพลประจำการมากที่สุด การใช้พลังอำนาจทางทหารปฏิบัติภารกิจเพื่อต่อต้านกับภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกองทัพบกมีส่วนร่วมสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหา ดังนั้นกองทัพบกจึงต้องใช้บุคลากรที่ต้องพัฒนา ให้มีความรู้ความชำนาญ ยุทธวิธีที่มีขีดความสามารถ ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน และทรัพยากรที่มีอยู่ เข้าไปดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีลักษณะเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศ เป็นขบวนการข้ามชาติ ซึ่งผู้บัญชาการทหารบกได้กำหนดวิสัยทัศน์กองทัพบก ปี พ.ศ. 2565 คือ “เป็นกองทัพบกที่มีความพร้อม มีศักยภาพ และทันสมัย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” หรือ “Prepared, potentialized and modernized army in Southeast Asia” เพื่อความพร้อมที่จะเผชิญต่อภัยคุกคามทุกรูปแบบ และกำลังพลของกองทัพบก ทุกคนจะต้องยึดถือปฏิบัติ ซึ่งสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงทั้งภายใน และภายนอกประเทศยังคงส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการของกองทัพบก ซึ่งภายในปี พ.ศ. 2559 กองทัพบกมีภารกิจที่จะต้องสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ตามนโยบายของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยเฉพาะงานรักษาความสงบเรียบร้อยที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความรักความสามัคคี และความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติเพื่อ

เสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนในทุกมิติ และสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้กับประชาชน
ตลอดจนการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

กองทัพบก ได้กำหนดนโยบายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทัพ โดยจะต้อง
ดำเนินการในทุกมิติเพื่อให้หน่วยมีความพร้อมและมีศักยภาพอันเป็นหลักประกันแห่งความมั่นคง
ของชาติสืบไป โดยในปีงบประมาณ 2559 ให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งต้องเร่งรัดการ
ดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของกำลังพล คือ
การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับกำลังพลด้วยมาตรการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และการดำเนิน
ชีวิตตามแนวทางพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง

จะเห็นได้ว่า ผู้บัญชาการทหารบก ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเสริมสร้างความมั่นคง
ในชีวิตให้กับกำลังพล ห่วงใยในเรื่องคุณภาพชีวิต โดยการนำหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทาง
พระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังมีการตรวจประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล
และครอบครัว และประสิทธิภาพกองทัพบกเป็นประจำทุกปี เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบาย
ของหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพบก

สำหรับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองพล
ทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ และเป็นหน่วยสนับสนุนการรบให้กับกองพลทหารราบที่ 2
รักษาพระองค์ มีภารกิจและบทบาทที่สำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพในการพัฒนาประเทศ
และช่วยเหลือประชาชนจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล เป็นหน่วยที่มีเกียรติ
ประวัติอันยาวนานกว่า 90 ปี ผู้บังคับบัญชาจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา
คุณภาพชีวิตกำลังพลทุกระดับ ห่วงใยในเรื่องคุณภาพชีวิต เพื่อให้กำลังพลชั้นผู้น้อย ตลอดจน
ครอบครัว มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้เป็นที่ไปตามนโยบายการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต
ให้กับกำลังพล ดังนั้นกำลังพลของหน่วย โดยเฉพาะนายทหารชั้นประทวน จำเป็นต้องได้รับการ
พัฒนาในด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อตนเองและครอบครัว จนถึงประสิทธิภาพในการ
ทำงานเพื่อตอบสนองนโยบายของกองทัพบกเพราะกำลังพลเป็นเสมือนเส้นเลือดหลักของ
กองทัพบก คือ กำลังพลนายทหารชั้นประทวนเป็นกำลังพลที่ปฏิบัติงานให้กับหน่วยเป็นระยะ
เวลานานที่สุด ซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้และประสบการณ์ในงานตามหน้าที่และงานอื่น ๆ ที่ได้รับ
มอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแรงจูงใจที่จะศึกษาถึงระดับคุณภาพชีวิตและ
เปรียบเทียบความแตกต่างคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนของกองพันทหารช่างที่ 2 รักษา
พระองค์ เนื่องจากเป็นกำลังพลชั้นผู้น้อย ค่าตอบแทนรายเดือนค่อนข้างต่ำแต่ภาระรายจ่ายค่อนข้าง
สูง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อถึงสภาวะทางจิตใจในการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ของครอบครัว ระดับ

การศึกษาของบุตร อีกทั้งยังมีปัญหาที่เกี่ยวกับปัจจัยหลายประการจึงทำให้สนใจในการศึกษาความเกี่ยวข้องของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน และอีกหนึ่งแรงจูงใจคือ ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ขณะนี้เป็นนายทหารสัญญาบัตร ชั้นยศ พันตรี ตำแหน่งรองผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ซึ่งชีวิตในวัยเยาว์จนถึงสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เติบโตมาในครอบครัวของนายทหารชั้นประทวนอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมของนายทหารชั้นประทวน เนื่องจากบิดาของผู้วิจัยเป็นนายทหารชั้นประทวน เมื่อมองย้อนกลับไปในอดีตทำให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเพราะในขณะนั้นกองทัพบกยังไม่มีโครงการหรือนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน ซึ่งกองทัพบกได้เริ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลและครอบครัวในปี พ.ศ. 2546 โดยกำหนดนโยบายให้ทุกระดับหน่วยเร่งรัดพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลและครอบครัวอย่างจริงจัง (นิเวศน์ ฉายากุล, บทคัดย่อ) จึงมีความต้องการที่จะให้ผลงานวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับผู้บังคับบัญชาในทุกระดับที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือนายทหารชั้นประทวนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีประสิทธิภาพและมาตรฐานในการปฏิบัติงานในหน่วยงาน มีความพร้อมตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับหน่วยทหารขนาดใหญ่เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของกองทัพบกและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 77 ได้เป็นอย่างดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

สมมติฐานการวิจัย

1. นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
2. นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
3. นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

4. นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับชั้นยศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
5. นายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
6. นายทหารชั้นประทวนที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
7. นายทหารชั้นประทวนที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
8. นายทหารชั้นประทวนที่มีเงินเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
9. นายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
10. นายทหารชั้นประทวนที่มีอาชีพเสริมของครอบครัวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
11. นายทหารชั้นประทวนที่มีการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical domain)
2. ด้านจิตใจ (Psychological domain)
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships)
4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการทำวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษานายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ซึ่งก่อนการศึกษาในห้วงระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่ กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ถึงธันวาคม พ.ศ. 2559 ยังคงปฏิบัติงานภายใน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรีและจังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงศึกษาระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2560 ถึง วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2560 รวมระยะเวลา 4 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะนั้น เป็นการอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของงานวิจัยนี้อย่างถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

นายทหารชั้นประทวน หมายถึง ข้าราชการกระทรวงกลาโหม สังกัดกองทัพบก ที่บรรจรับราชการเป็นนายทหารชั้นประทวนประจำการในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ชั้นยศ ตั้งแต่ สิบตรี-จ่าสิบเอก (พิเศษ)

คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทั้งหลายของชีวิตของนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในกรอบขององค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านร่างกาย หมายถึง การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึก สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด

ด้านจิตใจ หมายถึง การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึก ภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง อายุและระดับการศึกษาของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

ปัจจัยด้านการทำงาน หมายถึง อายุราชการและระดับชั้นยศ ของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและที่อยู่อาศัยของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ อาชีพเสริมของครอบครัวและการเข้าร่วม โครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัวของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

อายุ หมายถึง ระยะเวลานับหน่วยเป็นปี ไม่นับจำนวนเดือน โดยนับตั้งแต่ปีที่นายทหารชั้นประทวนเกิดจนถึงปีปัจจุบัน

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของนายทหารชั้นประทวน ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

อายุราชการ หมายถึง ระยะเวลา นับหน่วยเป็นปี ไม่นับจำนวนเดือน โดยนับตั้งแต่ปีที่นายทหารชั้นประทวนบรรจุเข้ารับราชการจนถึงปีปัจจุบัน

ระดับชั้นยศ หมายถึง การแบ่งระดับของนายทหารชั้นประทวน ซึ่งกำหนดไว้เพื่อการปกครองบังคับบัญชา นั้นเป็นไปตามสายการบังคับบัญชาและมีความชัดเจน โดยชั้นยศของนายทหารชั้นประทวนจะแบ่งระดับตั้งแต่ต่ำสุดจนถึงสูงสุด คือ สิบตรี สิบโท สิบเอก จำสิบตรี จำสิบโท จำสิบเอก และจำสิบเอก (พิเศษ)

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพการสมรสที่เป็นจริงตามนิติบัญญัติในปัจจุบันของนายทหารชั้นประทวน

จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนของบุตรที่ถูกต้องตาม กฎหมายของนายทหารชั้นประทวน และคู่สมรส

ที่อยู่อาศัย หมายถึง อาคารและสถานที่ ที่กองทัพกจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับนายทหารชั้นประทวนและครอบครัวได้พักอาศัยในขณะยังรับราชการอยู่

เงินเดือน หมายถึง เงินเดือน เงินค่าจ้าง เงินค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพที่ได้รับจากการทำงานเป็นประจำในแต่ละเดือน ตามบัญชีอัตราเงินเดือนของข้าราชการกลาโหม

สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ หมายถึง ค่าตอบแทนที่ทางราชการจัดให้แก่ข้าราชการ เพื่อช่วยให้มีความมั่นคงในชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ข้าราชการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผล เช่น การลา ค่ารักษาพยาบาล เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร บำเหน็จ บำนาญ ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

อาชีพเสริมของครอบครัว หมายถึง การประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่มเติมให้แก่ครอบครัว นอกเหนือจากเงินเดือนของนายทหารชั้นประทวนและคู่สมรส

การเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม หมายถึง คู่สมรสของนายทหารชั้นประทวน ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมที่กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จัดตั้งขึ้น

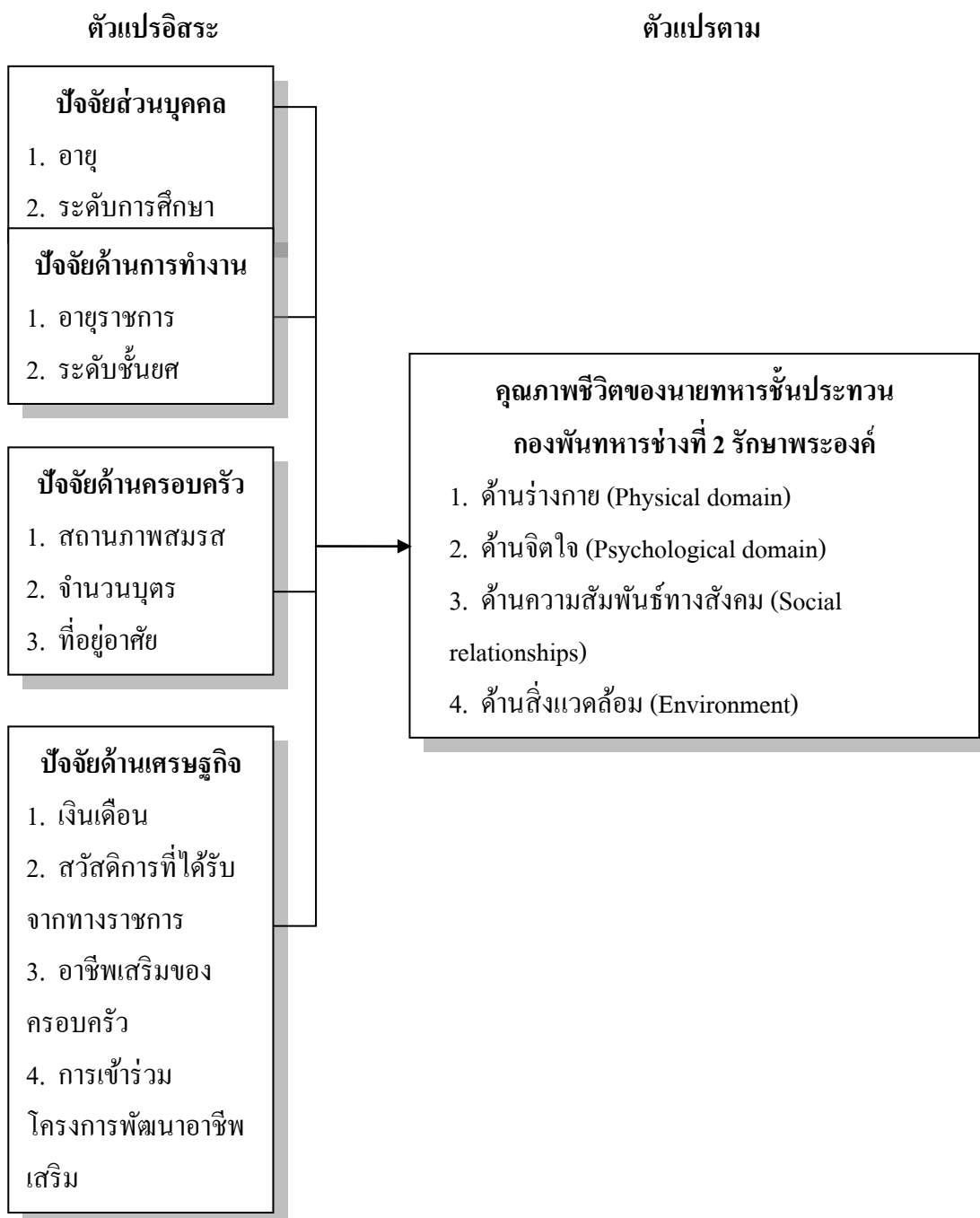
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
2. ทราบถึงผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
3. ผู้บังคับหน่วยสามารถนำปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน นำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ให้ดียิ่งขึ้น
4. ผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์การ และทรัพยากรบุคคล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงานภายในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนของหน่วยต่าง ๆ ภายในกองทัพ เพื่อตอบสนองนโยบายการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับกำลังพลและการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพกองทัพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดจากการพิจารณาข้อมูลส่วนบุคคลของนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จึงกำหนดตัวแปรอิสระซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต จำนวน 4 ปัจจัย แยกเป็น 11 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 2 ด้าน คือ อายุและระดับการศึกษา 2) ปัจจัยด้านการทำงาน จำนวน 2 ด้าน คือ อายุราชการและระดับชั้นยศ 3) ปัจจัยด้านครอบครัว จำนวน 3 ด้าน คือ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและที่อยู่อาศัย 4) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จำนวน 4 ด้าน คือ รายได้ สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ อาชีพเสริมของครอบครัวและการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัวและจากการศึกษาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของคำว่าคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยองค์ประกอบ ของคุณภาพชีวิต จำนวน 4 ด้าน (อภิชัยมงคล, 2545) ซึ่งเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) มีความเหมาะสมและครอบคลุมปัจจัยคุณภาพชีวิตในทุกด้าน ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดเป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย (Physical domain)

2) ด้านจิตใจ (Psychological domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งสรุปไว้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ครั้งนี้สาระสำคัญในบทนี้จะกล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
2. แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิต
4. คำสั่งกองทัพบก ที่ 653/ 2558 เรื่อง การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2559
5. สิทธิและสวัสดิการที่กำลังพลนายทหารชั้นประทวนจะได้รับจากทางราชการ
6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
7. โครงการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of life) เป็นแนวคิดที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการของวิชาการหลายสาขา เพราะเป็นเป้าหมายที่พึงปรารถนาของในแต่ละองค์กร เนื่องจากคุณภาพชีวิตของของบุคคลากรภายในองค์กรเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบที่ชี้วัดความเป็นเลิศของการบริหารองค์กร (บุษยมาศ แสงเงิน, 2554) เป็นส่วนสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ องค์ประกอบของการดำรงชีวิตของมนุษย์มีมาก บางอย่างเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ชัดเจน เช่น ความต้องการขั้นพื้นฐานในด้านปัจจัย 4 บางอย่างเป็นนามธรรมไม่อาจมองเห็นด้วยตา เช่น ความรู้สึกสบายใจ ความมั่นคงปลอดภัย หรือความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ในสังคม ซึ่งในเรื่องนี้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ให้ความหมายหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตอย่างหลากหลาย แต่ส่วนมากความหมายจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อาจมีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในรายละเอียดของแต่ละสาขาวิชา จึงไม่มีความหมายที่ตายตัว ในที่นี้ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายหรือข้อคิดเห็นดังกล่าวมานำเสนอใน 3 เรื่องหลักที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย

ความหมายของคุณภาพชีวิต องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต และดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิต “Quality of life” ในมุมมองของแต่ละท่าน ได้แก่

Lewis (1982, p. 113 อ้างถึงใน สุขศรี สงวนสัตย์, 2552) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิตคือระดับที่บุคคลมีความรู้สึก มีคุณค่าแห่งตน มีความมุ่งหมายในชีวิต และมีความวิตกกังวลน้อยที่สุด

Ferrans (1992, pp. 29-38 อ้างถึงใน สุขศรี สงวนสัตย์, 2552) หมายถึง ความรู้สึกมีความสุข (Sense of wellbeing) ซึ่งมีผลมาจากความรู้สึกพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในแต่ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ

Shackman (2005 cited in Butr-Udom, 2007) ให้ความหมายว่า เป็นเรื่องทีนอกเหนือจากสิ่งที่เป็นความเป็นอยู่ที่ดีด้านวัตถุ แต่เกี่ยวข้องกับสภาพจิตที่ดี มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ มีเกียรติ มีการยอมรับจากสังคม มีความรู้สึกของการได้ถูกรักโดยคนอื่น ไม่มีความกลัว ความวิตกกังวล และอธิบายว่า “คุณภาพชีวิต” เป็นเรื่องซับซ้อน เพราะมีความเกี่ยวข้องกับความพอใจของแต่ละบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความต้องการทางสังคม ทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค

Sharma (1975 อ้างถึงใน กิตติ ประพิตรไพศาล, 2550, หน้า 17) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน (Complex) เพราะเป็นเรื่องของความพึงพอใจ อันเกิดจากการใช้ขั้นตอนสนองความต้องการทางด้านจิตใจในสังคมนั้น ทั้งระดับจุลภาค และระดับมหภาค

Sirgy (2001 cited in Butr-Udom, 2007) คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับความสบายทางร่างกาย และส่วนประกอบของชีวิต ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กิจกรรมทางสังคม การพัฒนาตนเอง และการเติมเต็มด้านจิตวิญญาณ กิจกรรมนันทนาการเพื่อการผ่อนคลาย และส่วนสำคัญคือ การได้รับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ครบถ้วน

Meeberg (1993 อ้างถึงใน พัชรี หล้าแหล่ง, 2556, หน้า 7) ให้ความหมายคุณภาพชีวิตที่ผ่านมามากเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ความรู้สึกพึงพอใจหรือความปรารถนาในชีวิตของบุคคล
2. ความรับรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจหรือความปรารถนาในชีวิตของบุคคล
3. สถานะทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมและด้านอารมณ์ของบุคคล
4. อธิบายด้านวัตถุวิสัยเกี่ยวกับสภาพการดำรงชีวิตที่มีความหมายเพียงพอและไม่มี

อันตรายคุกคามต่อชีวิตของบุคคล

Lewis, Brazil, Krueger, Lohfeld, and Tjam (2001) รวบรวมและแบ่งคำจำกัดความของคำว่า คุณภาพชีวิต เป็น 5 กลุ่ม

1. คุณภาพของชีวิตที่จะใช้ชีวิตได้อย่างปกติ
2. คุณภาพชีวิต คือ ความสุขความพอใจ
3. คุณภาพชีวิต คือ ความสำเร็จและเป้าหมายส่วนบุคคล
4. คุณภาพชีวิต คือ สุขภาพและจิตที่ได้มาโดยธรรมชาติ
5. คุณภาพชีวิต คือ ความสามารถทางสังคม

Hughes, Lowe, and Schellenberg (2003 อ้างถึงใน พิเศษฐ์ กุศลศิลป์, 2558, หน้า 9)

เสนอแนวคิดด้านคุณภาพชีวิตที่ดี บุคคลต้องมีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ

1. สุขภาพที่ดี
2. รายได้ที่ดี
3. ไม่มีภาวะเจ็บป่วยทางจิต
4. ความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น

และเสริมว่าความสุขในชีวิตของบุคคลต้องประกอบด้วยสุขภาพ สุขอนามัย สารอาหาร การศึกษา งาน เลือู้ฝ้า สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมผ่อนคลาย ประกัน และอิสระในการดำรงชีวิต

Dalkey (1968 อ้างถึงใน พิซิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2548, หน้า 100) อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตว่ามีความหมายเช่นเดียวกับ “ความสุข” “ความผาสุก” และคำอื่น ๆ ในทำนองนั้น เนื่องจากความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิตยังคลุมเครือ และได้เสนอแนวทางในการสรุปความหมายกว้าง ๆ ของคุณภาพชีวิต โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในแง่ของวัตถุ เช่น รายได้ ้วย ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม
2. คุณภาพชีวิตในแง่ของจิตใจ เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน ความพึงพอใจ

ในสถานภาพของสังคม ระดับความกระตือรือร้นในการทำงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ในแต่ละวัน ฯลฯ

3. คุณภาพชีวิตในแง่ของความรู้สึกนึกคิดโดยรวมทั้งหมด เช่น ความรู้สึกมีความสุข ความทุกข์ หรือความวิตกกังวลต่าง ๆ ความคิดในการฆ่าตัวตาย ความคิดที่เกี่ยวกับอนาคตในแง่ดี ๆ

UNESCO (1978) ได้นิยามคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจ มีความสุข มีความพอใจ ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล

Cummins (1998 อ้างถึงใน ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, จรัมพร ให้อ่ายอง, 2555, หน้า 15-16) ได้พยายามที่จะเสนอนิยามล่าสุดของคำว่า

คุณภาพชีวิต โดยอธิบายคุณภาพชีวิตจากสิ่งที่หลากหลายที่แยกกันอยู่มาเป็นมิติในเชิงภาวะวิสัย เช่น ความร่ำรวย ทรัพย์สินเงินทอง การมีสุขภาพดี ความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นต้น และ คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข มิติในเชิงอัตวิสัย เช่น ความรู้สึก ความพึงพอใจหรือความสุข เป็นต้น นอกจากนี้ยังอธิบายว่า บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมมีผลต่อความผาสุก และบุคคลต่าง ๆ ย่อมประเมินชีวิตของตนเองแตกต่างกันออกไป

Dube (1988, pp. 56-61 อ้างถึงใน ศศิรัศมี วชิรโชติ, 2540, หน้า 36-37) สรุปว่า คุณภาพชีวิตเป็นจุดสมมูลของความพอใจสถานความต้องการของมนุษย์ ซึ่งกำหนดตัวชีวิต ดังนี้

1. ความต้องการอยู่รวดเร็ว
2. ความต้องการทางสังคม
3. ความต้องการทางจิตใจและวัฒนธรรม
4. ความต้องการสวัสดิการ
5. ความต้องการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
6. ความต้องการความก้าวหน้า

สำหรับนักวิชาการไทยได้ให้ความหมายและแนวคิดไว้ดังนี้

ระวี กาวิไล (2523, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า ชีวิตที่มีคุณภาพพึงประสงค์ คือ ชีวิตที่อาศัยสภาพแวดล้อมทั้งปวงเอื้ออำนวยสุขภาพทางกาย เพื่อเป็นรากฐานของสันติภาพทางจิตใจ ทำให้เกิดบูรณาการทางความรู้สึกนึกคิดที่ตามศักยภาพ มนุษย์มีความสามารถสร้างสรรค์และผลิตผลรวมกันเข้าเป็นสังคมที่มั่นคงผาสุกสมบูรณ์และปราศจากความขัดแย้ง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528, หน้า 1)

ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่มีความเหมาะสม ตามความจำเป็นพื้นฐานในสภาวะการณ์ของสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญและเหมาะสม อย่างน้อยก็น่าจะประกอบด้วย มีอาหารเพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยเหมาะสม รวมถึงได้รับการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2526, หน้า 10) กล่าวถึง ความหมายของคุณภาพชีวิตว่าคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่เป็นลักษณะหรือแบบอย่างของคน “คนเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” การศึกษาที่ดีจะต้องเป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งในและนอกระบบ โรงเรียนมีคุณลักษณะของการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นเพราะตามความเชื่อพื้นฐานของคนคิดเป็นนั้น จะต้องสามารถปรับปรุงตนเอง ครอบครัวยุคและสังคมแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกับวิชาความรู้ที่ได้รับ

ศศิพันธ์ ทรงสัจย์ (2542 อ้างถึงใน วิศรุต อักษรวงศัวิทยา, 2555, หน้า 5) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง การมีชีวิตที่สมบูรณ์ในแง่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดจาก

การให้ความ สำคัญและความพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่มี อยู่ เป็นอยู่ หรือได้รับอยู่ โดยการรับรู้และตัดสินใจของมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่ง สามารถ เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

กัญจนพร อ่วมสำอางค์ (2547, หน้า 12) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง การมีสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดีหรือการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยวัดได้จาก ความรู้สึกพึงพอใจในด้านร่างกายและสติปัญญา ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โดยผ่านการรับรู้และประเมินด้วยตนเอง คุณภาพชีวิต คือการดำเนินชีวิต การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มีความพึงพอใจทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยคุณภาพชีวิตสามารถเปลี่ยน ได้จากความได้รับความพึงพอใจ เช่นถ้ามีความพึงพอใจมากก็จะ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

กุหลาบ รัตนสังขธรรม (2535 อ้างถึงใน กิตติ ประพิตรไพศาล, 2550, หน้า 19) ได้ให้ ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้อย่างกว้าง ละเอียดและครอบคลุม ดังนี้ คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้าน ของชีวิตไว้ทั้งหมดซึ่งบุคคลสามารถดำรงอยู่ร่วมสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถแสดงมิติ ต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิตไว้ได้ ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย พลังงาน การออมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและในการประกอบอาชีพ
2. คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ ประโยชน์ ความนิยม ชมชอบในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและชุมชน ความรักและ ความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ
3. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาดและเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่ การดำรงชีพ และการคมนาคมที่สะดวก
4. คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง โอกาสในการศึกษา การประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและเสมอภาค ความเป็นธรรมด้านรายได้และ ทางสังคม ความร่วมมือในชุมชน ความเป็นระเบียบวินัย มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีค่านิยมที่ สอดคล้องกับหลักธรรมของศาสนา
5. คุณภาพชีวิตด้านความคิด หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษา วิชาอาชีพ ความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตัวเอง ครอบครัวและ

ชุมชน การเป็นที่ยอมรับของชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตนเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

6. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ หมายถึง การมีคุณธรรมในส่วนตัวและสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข

สุภาวศ์ จันทวานิช และวิศนี สิตตระกูล (2539 อ้างถึงใน กิตติ ประพิตรไพศาล, 2550, หน้า 20) มีความเห็นว่า “คุณภาพชีวิต” เป็นแนวความคิดที่ยากจะนิยามให้เป็นที่ยอมรับในสังคมทั่ว ๆ ไป ด้วยเหตุผล 3 ประการ

ประการที่ 1 คุณภาพชีวิตเป็นกระบวนการทางด้านจิตใจที่สามารถบรรยาย ดีความ โดยผ่านตัวกรองด้านความคิดและภาษาที่แตกต่างกัน ความคลาดเคลื่อนจากการมองที่หลากหลาย เกิดจากประสบการณ์ พื้นฐานความรู้ ประเด็นการนำเสนอและข้อเท็จจริงต่าง ๆ

ประการที่ 2 คุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับคุณค่าที่แฝงอยู่อย่างมาก นักวิจัยจึงต้องกำหนดกรอบความหมายให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถประเมินผลได้ กระบวนการและผลต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ย่อมเป็นการยอมรับและกำหนดคุณค่าโดยบุคคลในสังคมเดียวกัน ซึ่งมักพบว่า เป็นชนชั้นกลางของสังคมนั้น

ประการที่ 3 คุณภาพชีวิตเป็นความคิดที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในความเจริญของงามและพัฒนาการของมนุษย์ การมีอายุยืนยาว กระบวนการทางด้านจิตใจ ล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลขององค์ประกอบต่าง ๆ รวมทั้งค่านิยมด้วย ซึ่งหากนิยมเป็นแบบเดียวกันก็หมายความว่าทุกคนโดยไม่มี การคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านอายุ ช่วงชั้นทางสังคม การศึกษา ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป ความหมายของคุณภาพชีวิต คือ ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลที่มีความผูกพันกับปัจจัยพื้นฐานที่พอเพียงและสามารถดำเนินชีวิตหรือใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านครอบครัว ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมและสามารถดำรงอยู่ร่วมสังคมได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้คุณภาพชีวิตจะขึ้นอยู่กับบุคคล สังคม และวัฒนธรรมแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบมากมาย แต่ละองค์ประกอบนั้นก็มีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไป ตามทฤษฎีของนักจิตวิทยาได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านกาย ได้แก่ โครงสร้างทางร่างกายและสุขภาพร่างกาย รวมถึงด้านบุคลิกภาพด้วย
2. ด้านจิต ได้แก่ สภาพจิตใจและสุขภาพจิต รวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วย
3. ด้านสังคม ได้แก่ สถานะทางสังคม ยศ ตำแหน่ง เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย

4. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจการเงินและรายได้ที่มั่นคง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานและนักวิชาการอีกหลายท่านได้เสนอองค์ประกอบสำคัญที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไว้ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (2540 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ, 2544, หน้า 30) มีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบคือ

1. ด้านสุขภาพ
2. ด้านการบริโภคอาหาร
3. ด้านการศึกษา
4. ด้านอาชีพและสภาพของงานที่ทำ
5. ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
6. ด้านหลักประกันทางสังคม
7. ด้านเครื่องนุ่งห่ม
8. ด้านสถานที่พักผ่อนและเวลาพักผ่อน
9. ด้านสิทธิมนุษยชน

โดยได้อธิบายเพิ่มเติมว่าสุขภาพเป็นองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญมาก สามารถชี้บอกคุณภาพชีวิตได้อย่างดี การบริโภคอาหารต้องครบถ้วนถูกสุขลักษณะ ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์อายุ

เย็นใจ เลหาวิช (2523, หน้า 7-9) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตอาจแบ่งองค์ประกอบไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สิ่งจำเป็นระดับพื้นฐาน คือ ส่วนที่ทำให้พอมีชีวิตอยู่ได้ ประกอบด้วย เสรีภาพ ในขอบเขตแห่งกฎหมาย หรือประเพณีของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ส่วนที่ 2 สิ่งจำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากสภาพพออยู่ได้ให้กลายเป็นอยู่ดี คือ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มคุณภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ไม่มีมลภาวะ สงบ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตนเอง และอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมากที่สุด คุณสมบัติที่เหมาะสม ซึ่งทำให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคล ได้แก่ การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต การมีความสามารถในการตัดสินใจ การมีพื้นฐาน ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมและการมีความพยายามอดทนอดท้อ คุณสมบัติที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข ได้แก่ การมีความมกน้อย ประหยัด ไม่โลภ การรู้จัก

เอาใจใส่ การมีระเบียบวินัยและการมีจริยธรรมอื่น ๆ ที่สังคมยอมรับ

Sharma (1988 อ้างถึงใน ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543, หน้า 34) ผู้เชี่ยวชาญของยูเนสโก (Unesco) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการครองชีพ (Standard of living) หมายถึง มาตรฐานความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชากรเกี่ยวข้องกับรายได้ต่อบุคคล สุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย และการสังคมสงเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ นี้ เป็นส่วนสำคัญทำให้มาตรฐานการครองชีพของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงของประชากร (Population dynamics) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงประชากรอันเป็นผลมาจากการเกิด การตายและการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย มีผลให้ประชากรเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มจำนวนหรือลดลง การเปลี่ยนแปลงประชากร มีผลกระทบต่อสถานการณ์หลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการจัดบริการสาธารณสุขไปทุก ปัจจัยต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อคุณภาพชีวิต

3. ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural factors) มนุษย์เมื่อรวมกันมาก จำเป็นต้องมีระบบ มีกฎเกณฑ์ที่เรียกว่ารูปแบบการปกครอง กฎหมาย และมีแนวปฏิบัติอันเกิดจากความเชื่อและศรัทธาในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้การดำรงชีวิตร่วมกันมีความสงบสุข ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. กระบวนการพัฒนา (Process of development) การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม สภาพแวดล้อมและทรัพยากร ด้านคุณภาพชีวิตทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศนั้น ประชากรแต่ละกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. ทรัพยากร (Resources) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์จะมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจะมีผลทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตอยู่ในระดับสูง ประเทศใดมีสภาพตรงกันข้าม ก็จะมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ทรัพยากรจึงเป็นเครื่องกำหนดลักษณะประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจนได้

Flanagan (1978, pp. 138-147) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต อันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จำแนกได้ 5 ประการ ได้แก่

1. มีความสุขสบายทั้งทางด้านร่างกาย และวัตถุ ทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทางด้านวัตถุ ได้แก่ การมีบ้านน่าวอยู่ มีอาหารที่ดี มีเครื่องอำนวยความสะดวก

2. มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เช่น ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง และบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ การมีบุตรและการเลี้ยงดูบุตรก็ถือเป็นความสัมพันธ์ด้านนี้ด้วย

3. การมีกิจกรรมในสังคมและชุมชน การได้มีโอกาสช่วยเหลือและสนับสนุนผู้อื่นในสังคม

4. มีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และมีความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามพัฒนาการ เช่น การมีพัฒนาการทางสติปัญญา การเรียนรู้ และสนใจการเรียน การเข้าใจตนเอง รู้จุดบกพร่องของตนเอง มีงานที่น่าสนใจทำ ได้รับผลตอบแทนที่ดี และการแสดงออกในทางสร้างสรรค์

5. มีสันถนาการ เช่น อ่านหนังสือ ฟังดนตรี ดูกีฬา และสิ่งบันเทิงอื่น ๆ และมีส่วนร่วมในสังคม

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยปัจจัยทั้งด้านตนเอง และสังคมรอบ ๆ ตัวที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

Rahman, Mittelhammer and Wandschneider (2003 อ้างถึงใน พิเศษฐ์ กุศลศิลป์, 2558, หน้า 14-16) ได้แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 8 กลุ่ม เพื่อศึกษาปัจจัยหลักของการมีชีวิตที่ดี

1. ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเพื่อน เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีของคนเป็นที่เข้าใจว่าคุณค่าที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวและเพื่อนมีความสุขกว่าคนที่ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ความสัมพันธ์จึงเป็นส่วนหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. อารมณ์ อารมณ์ที่ดี วัดโดยระดับความสุข ความสุขของคนไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้หรือการบริโภครายได้ แต่เป็นผลกระทบบของความเครียด ความกดดัน และสภาพจิตใจ

3. สุขภาพ สุขภาพที่ดีเป็นพื้นฐานของคุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาพของบุคคลส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิต มีรายงานเรื่องสุขภาพที่ดี นำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้น และในทางกลับกันรายได้ที่ดีส่งผลให้สุขภาพดี

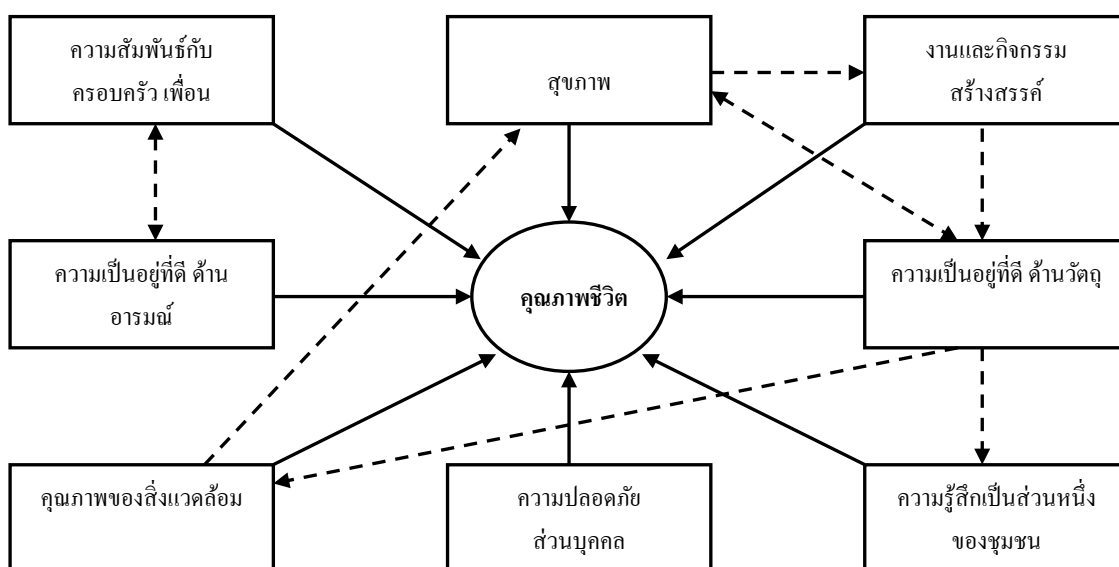
4. วัตถุประสงค์ของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้านวัตถุประสงค์ทั้งในทางบวกและลบต่อคุณภาพชีวิตที่ดี ตัวอย่างเช่น ความเป็นอยู่ที่ดีเกี่ยวข้องกับรายได้ เพราะทำให้ได้สิ่งของที่ต้องการ คนก็จะพยายามหารายได้ให้มากขึ้น

5. ความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแวดล้อม ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อีสราภาพ และความเป็นประชาชนของบุคคล

6. งานและกิจกรรมสร้างสรรค์ของบุคคลให้ความสำคัญในการมีงานทำ และมีการสร้างสรรค์

7. ความปลอดภัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับคุณภาพชีวิตที่ดี บุคคลหนึ่งสามารถอยู่อย่างมีความสุขในสังคม แต่การมีชีวิตอยู่อย่างไม่ปลอดภัยมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

8. คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตไม่สามารถถูกละเลยได้ การให้ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีผลต่อบุคคล เช่น การอยู่ในชุมชนแออัดจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตของ Rahman

สำเร็จ แขวงกระโทก (2533 อ้างถึงใน สุทิน สายสงวน, 2533, หน้า 22) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตยังต้องประกอบด้วย ปัจจัย 6 ประการ คือ

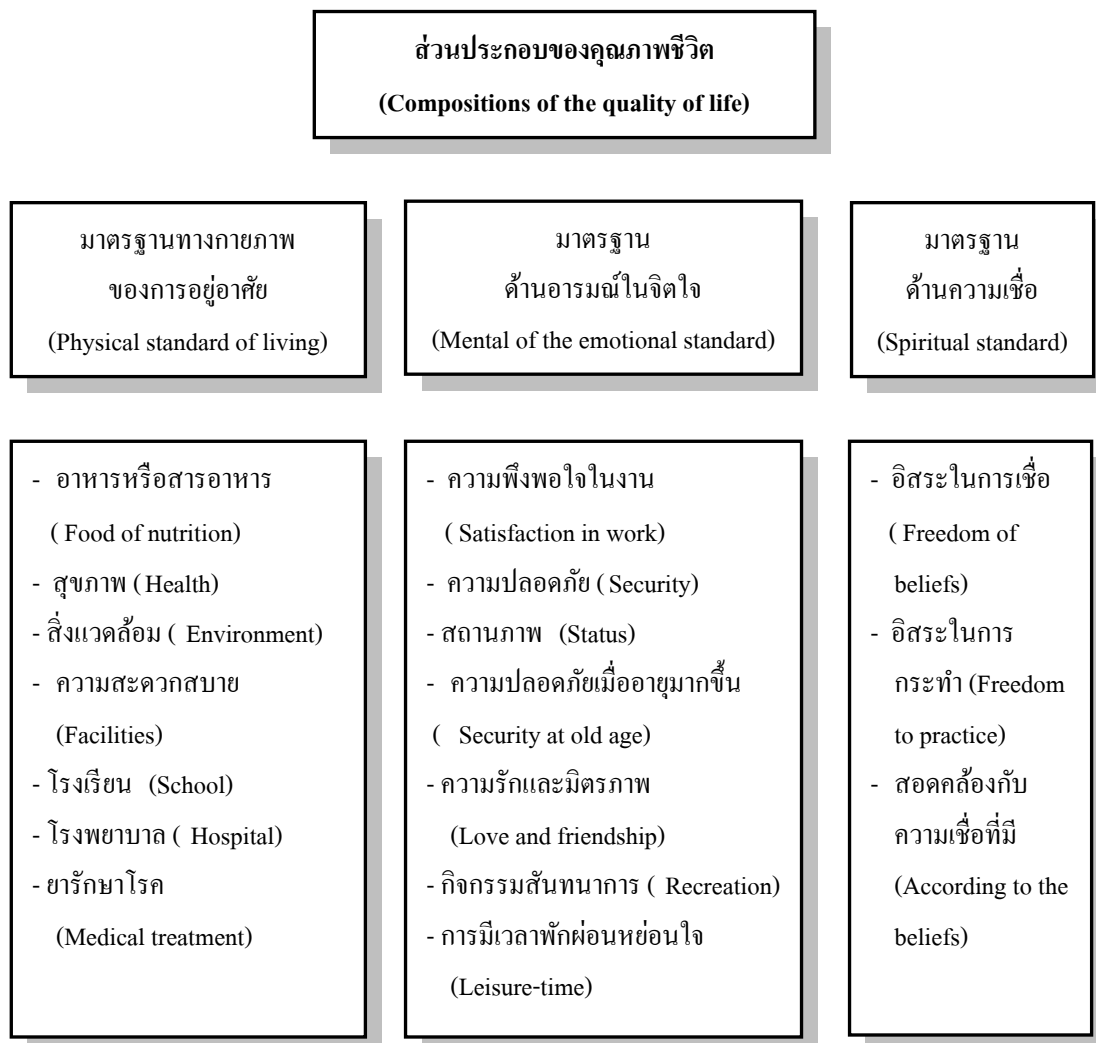
1. ประชาชนในครอบครัวได้กินอาหารถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย
2. ประชาชนในครอบครัวมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ
4. ประชาชนมีการผลิตหรือจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนการมีบุตรได้ตามต้องการ
6. ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น

ทวีรัสมิ ธานาคม (2524 อ้างถึงใน วิฑูรย์ เตโช, 2541, หน้า 14) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบหรือลักษณะของการมีคุณภาพชีวิต ได้แก่

1. มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น
2. มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่สะอาด สะดวก สบาย
3. มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว
4. มีสุขภาพดี มีพละนาถัย
5. มีการศึกษา และมีโอกาสที่จะเรียนรู้อ
6. เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น
7. มีอาชีพสุจริต
8. มีคุณธรรม และจริยธรรม
9. รู้จักหาความรู้ แก้ปัญหาและคลายทุกข์ด้วยกุศลวิธี
10. รู้จักตัดสินใจ
11. ผูกมิตรและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
12. ขวนขวายทำใจที่มีประโยชน์
13. มีเวลาว่าง และใช้เวลาว่างพัฒนาตนเอง

Fuller (2003 cited in Butr-Udom, 2007, p. 56 อ้างถึงใน พิเชษฐ กุศลศิลป์, 2558, หน้า 16-17) ในมุมมองที่ใกล้เคียงกันในการวัดคุณภาพชีวิต โดยกล่าวว่า คุณภาพชีวิตประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติทางกายภาพ (Physical) มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ มลพิษ ความหนาแน่นประชากร สุขภาพและสภาพความเป็นอยู่ มิติทางสังคม มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ การศึกษา สุขภาพ ความปลอดภัยในครอบครัว มิติทางด้านจิตใจ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ความพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง ความอึดอัดในชีวิต มีวิธีการวัดคุณภาพชีวิตอยู่ด้วยกัน 3 วิธี คือ

1. มาตรฐานทางกายภาพในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย อาหารและสารอาหาร สุขภาพที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม โรงเรียน โรงพยาบาล และอื่น ๆ
2. มาตรฐานของชีวิตในด้านจิตใจและอารมณ์ ประกอบด้วย ความรัก มิตรภาพ ครอบครัวการมีลูกหลาน กิจกรรมสันทนาการ การศึกษา ความพอใจในงาน สถานภาพ และความปลอดภัยในชีวิต
3. มาตรฐานของชีวิตในด้านจิตวิญญาณ ประกอบด้วย อิสระในการมีความเชื่อและความสามารถปฏิบัติตามความเชื่อนั้นได้ ดังภาพที่ 3

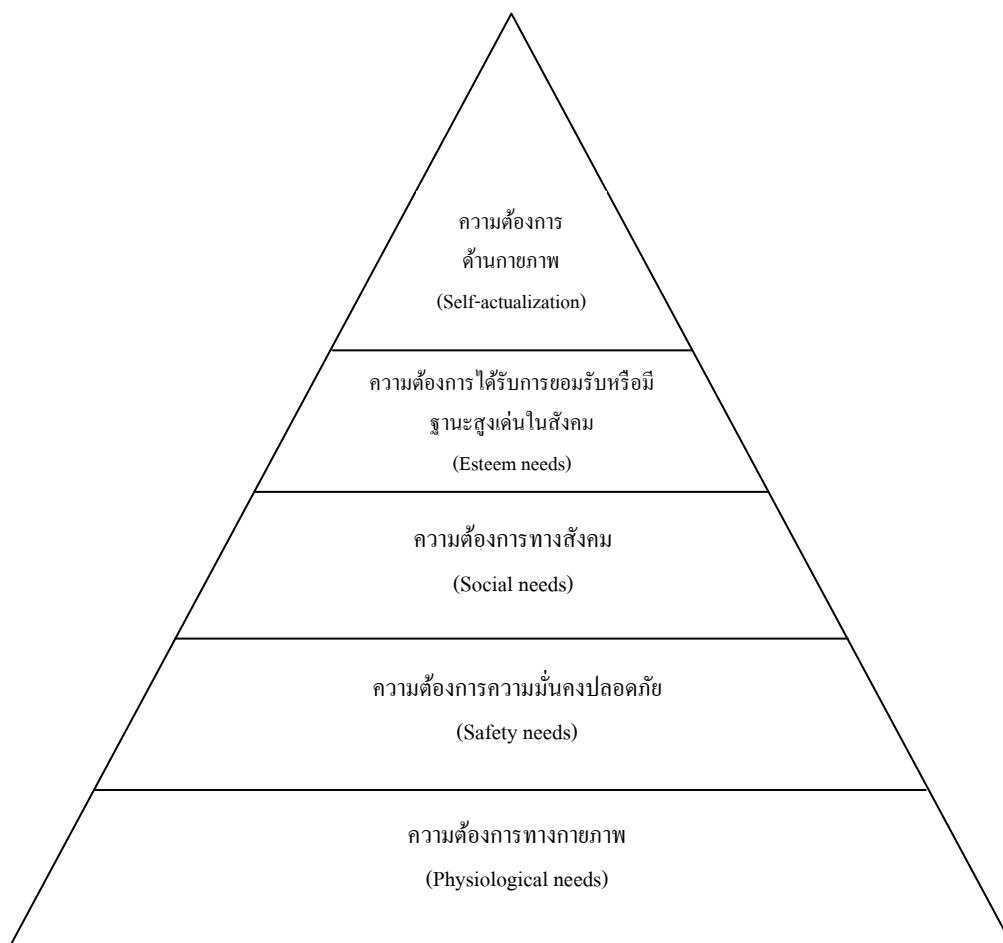
ภาพที่ 3 ส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต

ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow (1970 อ้างถึงใน พิเศษฐ์ กุศลศิลป์, 2558, หน้า 29-31) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษเป็นคนแรกที่ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้ และเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลาย สมมติฐานดังกล่าวพอกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการและเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ไม่มีวันสิ้นสุด
2. ความต้องการอื่น ๆ จะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด และจะเริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3. ความต้องการมนุษย์มีเป็นลำดับชั้น ตามลำดับความสำคัญ (A Hierarchy of need) คือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

Maslow ได้แบ่งลำดับความสำคัญของมนุษย์ไว้ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การแบ่งลำดับชั้นของความต้องการ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิวความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้ เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอจะขาดเสียมิได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมขวนขวายที่จะสนองความต้องการ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัว ขู่เข็ญ บังคับจากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการ เพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง

3. ความต้องการทางสังคม (Social needs) หมายถึง ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่นและความต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ อยากให้ทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงา ไม่มีเพื่อน มีชีวิตไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่จะต้องช้อนความต้องการประเภทนี้ คนที่รู้สึกว่าตนเป็นที่รักและยอมรับของหมู่คณะ เป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

4. ความต้องการได้รับการยอมรับหรือมีฐานะสูงเด่นในสังคม (Esteem needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ความต้องการนี้ประกอบด้วย ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีค่า ตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าตนไม่มีความหมายและมีปมด้อยมองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการด้านกายภาพ (Self-actualization) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้สึกตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน Maslow ได้อธิบายความต้องการที่เรียกว่า Self-actualization ว่าเป็นความต้องการที่จะรู้สึกตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้สึกค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดในสิ่งที่มีความสามารถทำได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะและอารมณ์ มีความรู้สึกยอมรับ ตนเองทั้งส่วนดีและส่วนเสียของตน ที่สำคัญที่สุดก็คือ การมีสติที่จะยอมรับว่าตนใช้กลไก การป้องกันตนในการปรับตัวและพยายามที่จะเลิกใช้ เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้นและมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน เป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน เพราะมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้น Self-actualization อย่างสมบูรณ์

จากการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจะประกอบไปด้วย 1) องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

การศึกษา การมีสุขภาพที่ดี 2) องค์ประกอบทางสังคม ได้แก่ สถานะทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือจากคนในสังคม 3) องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีงานทำ มีรายได้ที่มั่นคง 4) องค์ประกอบทางจิตใจ ได้แก่ ความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ จากความต้องการพื้นฐานและองค์ประกอบทางสังคมไม่มีภาวะทางจิตจากโรคภัยไข้เจ็บและการไม่มีรายได้

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2538, หน้า 55-78) ยังมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะประชากรที่มีคุณภาพว่า ควรมีคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญอีก 5 ประการคือ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. การพึ่งตนเอง
5. ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง ไม่คดโกง

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล (โครงการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปในการสำรวจสุขภาพจิตในพื้นที่ ปี พ.ศ. 2545) ได้ทำการแปลเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของคำว่าคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงการประเมินค่าที่เป็นจิตนิตย (Subjective) ซึ่งฝังแน่นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และสภาพแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดการเปลี่ยนแปลงระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งเครื่องชี้วัดนี้เป็นแบบวัดที่ผู้ตอบสามารถประเมินได้ด้วยตนเองในผู้ที่มีอายุ 15-60 ปี ไม่จำกัดเพศ ในกรณีที่ไม่สามารถอ่านออก เขียนได้ อาจใช้วิธีให้บุคคลอื่นอ่านให้ฟังและผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้เลือกคำตอบด้วยตนเอง

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิดคือ แบบ ภาวะวิสัย (Perceived objective) และอัตวิสัย (Self-report subjective) จะประกอบด้วยองค์ประกอบ ของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่ต้องการพึ่งพาต่าง ๆ หรือ

การรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึง ความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล (2539, หน้า 112-113) องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประเทศในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกไว้ 9 หมวด (45 ตัวชี้วัด) ดังนี้

1. สุขภาพอนามัย
2. ที่อยู่อาศัย
3. สิ่งแวดล้อม
4. การศึกษา
5. ความปลอดภัยของสาธารณะ
6. วัฒนธรรม
7. การจ้างงานและชีวิตการทำงาน
8. รายได้
9. สวัสดิการสังคม

องค์กรความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) (2551, หน้า 2) ได้พยายามพัฒนาเครื่องชี้วัด “ความเป็นอยู่ที่ดี” ขึ้นมา ในช่วงกลางทศวรรษ 1970 ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนา เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประเทศต่าง ๆ ซึ่งประเด็นที่ตั้งไว้ในเครื่องชี้วัดคือ ประชากร การศึกษา การจ้างงาน รายได้ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยทางด้านสาธารณะ และกิจกรรมนันทนาการ ต่อมาได้เพิ่มความสนใจในประเด็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเลือกตั้ง บรรยากาศ ทางธุรกิจ นิเวศวิทยา แนวโน้มด้านแรงงาน ความพึงพอใจในงานที่ทำ เยาวชน ศาสนา และประชากร ก้าวที่สำคัญของการพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต คือ ข้อเสนอของ Director general of international labor office ในที่ประชุม World employment conference เมื่อปี 1986 ซึ่งได้นำเสนอการพัฒนา คุณภาพชีวิตตามแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน: จปฐ. (Basic minimum needs: BMN) ซึ่งมีพื้นฐาน ความคิดที่ต้องการให้เกิดความเสมอภาคในการกระจายทรัพยากรและบริการพื้นฐานไปยังประชาชน ที่ยากจนในท้องถิ่นที่ห่างไกล เพื่อให้บรรลุถึงความจำเป็นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งได้ให้แนวทางในการกำหนดความจำเป็นพื้นฐานไว้ 2 ประการ คือ ประการแรก ความจำเป็นพื้นฐาน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับครอบครัว เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย และข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน ประการที่สอง ความจำเป็นพื้นฐาน หมายถึง การบริการที่จำเป็นต่าง ๆ ที่ชุมชนเป็นผู้จัดหาให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น น้ำสะอาด การสุขาภิบาล การขนส่งมวลชน การสาธารณสุขและการศึกษา จะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มอง “คน” อย่างเป็นองค์รวมพร้อมทุกด้านทั้งสุขภาพร่างกาย จิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับและแพร่หลายไปทั่วโลก

ESCAP (1990) ได้กำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิต โดยกำหนดตัวแปรหลัก 6 ตัว แยกเป็นตัวชี้วัด 28 ตัว ดังนี้

1. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การใช้จ่ายและการออม ความยากจน
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ ได้แก่ อายุขัยเฉลี่ย การเป็นโรค การตาย โภชนาการ ภัยพิบัติ หรือความหายนะ
3. ความมั่นคงด้านการใช้สติปัญญา ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ การศึกษานอกโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต ชีวิตเชิงวัฒนธรรม
4. ความมั่นคงด้านการใช้หลักเหตุผล ชีวิตการทำงาน ได้แก่ การว่างงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ความขัดแย้งทางอุตสาหกรรม สภาพการทำงาน
5. ความมั่นคงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐาน ในการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

6. ความมั่นคงด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชีวิต ครอบครัว ได้แก่ เด็กวัยรุ่น ผู้ใหญ่ ความแตกแยกในครอบครัว ชีวิตในชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความวุ่นวายในชุมชน อัตราอาชญากรรม

Lennart and Anderson (1975 อ้างถึงใน คุษฎี อายุวัฒน์, 2548, หน้า 48) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตของมนุษย์ว่า คูได้จากองค์ประกอบ 9 ประการ คือ

1. สุขภาพอนามัย
2. อาหาร
3. การศึกษา
4. การประกอบอาชีพ
5. ที่อยู่อาศัย
6. สวัสดิการทางสังคม
7. เครื่องนุ่งห่ม
8. นันทนาการ
9. สิทธิมนุษยชน

Zlatanovic (1999 cited in Butr-Udom, 2007) เสนอวิธีการจัด 3 รูปแบบ ในการวัดคุณภาพชีวิต 1) ให้ความสำคัญในด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ 2) ให้ความสำคัญในด้านฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม 3) การวัดเชิงคุณภาพทางด้านทัศนคติ

รูปแบบที่ 1 ให้ความสำคัญในด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ วัดที่กำลังซื้อสินค้าและบริการที่สอดคล้องกันระหว่างรายได้และรายจ่ายในการดำรงชีวิต โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือขนาดของครอบครัว ช่วงอายุ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอื่น ๆ ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับรายได้ แต่ยังเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้วย ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้ สามารถอธิบายได้โดยหลักทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เริ่มต้นจาก ระดับพื้นฐาน ความต้องการทางกายภาพ และความปลอดภัยไปสู่ระดับที่เหนือกว่า คือการเป็นเจ้าของ การต้องการความเคารพและการที่ได้เป็นตัวของตัวเอง ถ้าบุคคลสามารถตอบสนองได้ทั้งความต้องการทางร่างกายและจิตวิญญาณ คนเหล่านั้นจะมีความสุขและจิตที่ดี และนำไปสู่ความพอใจของเขา

รูปแบบที่ 2 การให้ความสำคัญในด้านฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม การชี้วัดทางปริมาณ เช่น การศึกษา เวลาว่าง

รูปแบบที่ 3 การวัดเชิงคุณภาพทางด้านทัศนคติ ตัวชี้วัดด้านคุณภาพ เป็นการวัดทัศนคติ เช่น วัดระดับความสุข ความพอใจ ความรู้สึกในการเป็นอยู่ที่ดี ไม่มีตัวเลขชี้วัดที่แน่นอนในการวัดความรู้สึกของบุคคลในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมต่อชีวิต

การพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีหลายตัวแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับนักวิชาการ หรือหน่วยงานนั้น ได้กำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ครอบคลุมขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ ซึ่งแต่ละหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบผลของการพัฒนาแต่ละด้านจึงมักเป็นผู้สร้างเครื่องมือเอง (การศึกษาและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์, หน้า 2-4 ถึง 2-5) ซึ่งในแต่ละเนื้อหาของปัจจัยแต่ละด้านจะมีความแตกต่างกันไป ตามแต่ละพื้นที่และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน หน่วยงานที่จะนำปัจจัยต่าง ๆ ไปใช้ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม ประโยชน์ หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ กล่าวโดยสรุป เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต ที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน ประกอบด้วยปัจจัย 12 ด้านด้วยกัน คือ 1) ด้านที่อยู่อาศัย 2) ด้านสุขภาพ 3) ด้านอาหาร 4) ด้านการศึกษา 5) ด้านการมีงานทำและรายได้ 6) ด้านครอบครัว 7) ด้านชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม 8) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม 9) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (10) ด้านสิทธิและความเป็นธรรม 11) ด้านการเมือง 12) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์

แนวคิดด้านความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกล่าวถึงแนวคิดด้านความมั่นคงในชีวิต ของมนุษย์มี 5 ด้านด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วย

1. ความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่ ความไม่เป็นโรคร้ายแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยถึงขั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิตตามปกติ
2. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีทางเลือกชีพหรือมีรายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐานของตนเองและครอบครัว อันประกอบด้วยปัจจัย 4 เป็นอย่างน้อย โดยไม่มีหนี้สินที่เป็นภาระ เกินกำลังส่งคืน รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงของรายได้ในอนาคตตามสมควร
3. ความมั่นคงทางสังคม ซึ่งรวมถึงความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม เป็นต้น
4. ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ได้แก่ การมีสิทธิเสรีภาพเพียงพอ ไม่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรมเสมอภาคในสังคม ประเทศชาติมีความปลอดภัยจากการรุกรานหรือการทำให้แตกสลาย เป็นต้น
5. ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยอย่างต่อเนื่องต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต โดยไม่เกิดการเสื่อมโทรม จนเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อความมั่นคงด้านอื่น ๆ

ความมั่นคงมีอยู่ด้วยกันหลายด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความหมายดังนี้

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพ (Human security in health aspect) หมายถึง การที่มนุษย์มีสุขภาพะทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งด้านป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านอาหาร (Human security in food aspect) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องบริโภคเพื่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอเหมาะสม มีประโยชน์และปราศจากเชื้อโรค

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา (Human security in education aspect) หมายถึง การเข้าถึงบริการด้านการศึกษาพื้นฐานในทุกรูปแบบ (ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย) โดยครอบคลุมองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่มนุษย์จำเป็นต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายโดยปราศจากการครอบงำ

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านศาสนาและความเชื่อ (Human security in religion and belief aspect) หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยมีหลักธรรมคำสอนที่มนุษย์ยึดถือศรัทธาและปฏิบัติตาม ทั้งด้านกฎเกณฑ์และด้านพิธีกรรมโดยปราศจากการครอบงำ

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัย (Human security in housing aspect) หมายถึง การที่มนุษย์สามารถใช้ชีวิตส่วนตัวในอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีความมั่นคงและปลอดภัยจากการไถ่หรือไถ่ออก หรือ การเวนคืนที่ไม่เหมาะสม

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิ่งแวดล้อม (Human security in environment aspect) หมายถึง สภาพของความสัมพันธ์ที่มนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดินฟ้าอากาศและธรรมชาติส่วนอื่น ๆ ทั้งนี้ธรรมชาติที่แวดล้อมดังกล่าวต้องปลอดภัย สิ่งปนเปื้อน และปลอดภัยจากการถูกทำลาย

ความมั่นคงของมนุษย์ส่วนบุคคล (Human security in personal aspect) หมายถึง ความมั่นคงปลอดภัยจากความรุนแรงทางกายภาพ และภัยคุกคามจากปัจจัยทั้งปวงที่มีผลต่อบุคคล ได้แก่ การประทุษร้าย อาชญากรรม การทำงาน อุบัติเหตุและภัยคุกคามต่อตนเอง เช่น การทำร้ายเด็ก การข่มขืน การทรมาณร่างกาย การใช้สารเสพติดและการฆ่าตัวตาย

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว (Human security in family aspect) หมายถึง การที่มนุษย์มีสิทธิและความชอบธรรมตามกฎหมายของบุคคล ในการตัดสินใจเลือกคู่ด้วยความพึงพอใจร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของครอบครัวและการรู้จักบทบาทหน้าที่อันเหมาะสมที่พึงปฏิบัติต่อกัน โดยมีการให้คำปรึกษา แนะนำ ทั้งก่อน ระหว่าง และภายหลังการครองคู่ ในกรณีที่มีปัญหาอันเกิดจากความขัดแย้งกัน ย่อมมีสิทธิรับคำปรึกษา แนะนำ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว ในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมและ

การปลอดจากการคุกคาม ครอบงำจากสมาชิกในครอบครัว

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านชุมชน (Human security in community aspect) หมายถึง การที่สามารถดำรงอยู่ในกลุ่มคนแห่งหนึ่งแห่งใด ซึ่งมีการติดต่อสัมพันธ์กันในช่วงระยะเวลา ที่ต่อเนื่อง โดยการดำรงอยู่นั้น สามารถคงความเป็นอัตลักษณ์ของตน มีสิทธิโอกาสและศักดิ์ศรี ตลอดจนปลอดจากภาวะคุกคามและครอบงำจากสมาชิกชุมชน

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจ (Human security in economic aspect) หมายถึง สภาพการใช้ชีวิตของมนุษย์ในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การจำแนกแจกจ่าย การออมและการลงทุนที่ต้องสามารถเข้าถึงความต้องการและโอกาสที่เท่าเทียมกัน

ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมืองและการปกครอง (Politic and administration security) หมายถึง การที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตในสังคมโดยมีสิทธิ โอกาส และศักดิ์ศรีในการ เข้าถึงอำนาจ การตัดสินใจและการรับผลประโยชน์สาธารณะ โดยปลอดจากการคุกคาม ครอบงำ จากผู้มีอำนาจ

สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548, อ้างถึงใน นันทพล วิทยานนท์, หน้า 158-159) ได้กำหนดกรอบความมั่นคงของมนุษย์ 10 มิติขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้อง กับนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน เช่น ดร.นภดล กรรณิกา, รศ.ดร. อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และ Karma Ura and Karma Galay (2004) ดังนี้

1. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ประกอบด้วย การได้ทำงานที่ มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว รวมถึงมีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลิตผล

2. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย ความรักใคร่ ประองคอง ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน การไม่ใช้ ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

3. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย การมีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตที่ดี มีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง ประชากรไม่มี พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต

4. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย ประชากรได้รับโอกาสทาง การศึกษา อย่างเท่าเทียม มีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต การได้รับการศึกษาและพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล) ประกอบด้วย ความรู้ที่ปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกายและทรัพย์สิน

6. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย เพิ่มระดับการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน โดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทาง เสียง กลิ่น ฝุ่น คิววัน

7. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย การปลอดจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

8. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม ประกอบด้วย มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากภารกิจที่พอเพียง สามารถใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคมวัฒนธรรม ปฏิบัติศาสนกิจ ผ่อนคลายอารมณ์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน

9. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ มีระบบบริการสังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็วและความรู้สึกในคุณค่าของชีวิตและความสุขในชีวิต

10. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง-ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง สร้างความโปร่งใส การตรวจสอบได้และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

Drewnowski (1974, p. 7 อ้างถึงใน กิตติ ประพิตร ไพศาล, 2550, หน้า 52-54) กล่าวถึงแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ว่า การพิจารณาแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์จำเป็นต้องพิจารณา ย้อนไปถึงที่มาของแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันยังเป็นแนวคิดที่ได้รับการอ้างอิงอย่างต่อเนื่อง การมีชีวิตที่ดีเกี่ยวข้องกับการที่ความต้องการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์และประชาชนได้รับการตอบสนอง เป็นที่เข้าใจว่าความพอใจจากการตอบสนองความต้องการนี้ นำไปสู่การสรรค์สร้างสวัสดิการของประชาชน และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี การให้ความหมายต่าง ๆ ต่อแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในด้านเป้าหมายและกระบวนการชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. แนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of life) การให้ความหมายที่เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการแก่คำว่าคุณภาพชีวิต เป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากความแตกต่างของประสบการณ์ ความรู้ของผู้ให้นิยามและมนุษย์มีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน อันเป็นผลมาจากปัจจัยทั้งทางด้านบุคคลและสังคม (Romney & Brawn, 1994 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล, 2539, หน้า 38) อย่างไรก็ตาม Drewnowski ได้เสนอว่า คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการ และได้เสนอตัวชี้วัด 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) ภาวะโภชนาการ (Nutrition)

2) เครื่องนุ่งห่ม (Clothing) 3) ที่อยู่อาศัย (Shelter) 4) สุขภาพ (Health) 5) การศึกษา (Education) 6) การมีเวลาว่าง (Leisure) 7) ความมั่นคง (Security) 8) สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) 9) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment)

2. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) และการพัฒนาที่ให้นุชนเป็นศูนย์กลาง (People-centered development) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการสนับสนุนให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (UNDP, 1994, p. 4 อ้างถึงใน ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2543) องค์ประกอบการพัฒนาที่ยั่งยืนมีสามประการ คือ ประการแรก ด้านสังคม วัฒนธรรม ประการที่สอง ด้านเศรษฐกิจ และประการที่สาม ด้านการเมืองการปกครอง (Lusk & Huff, 1994 อ้างถึงใน ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2543) การพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบที่สำคัญที่มีคนเป็นศูนย์กลาง มี 2 ประการ ซึ่งในประการแรกในเชิงความหมาย คือการพัฒนาที่ถือว่าการพัฒนาของคน โดยคน และเพื่อคน และประการที่สอง ในเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาจะเกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ และการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนา ได้เต็มศักยภาพ (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2543, หน้า 109)

3. แนวคิดการพัฒนามนุษย์ (Human development) ตามแนวความคิดของ Mahbub UI Haq ได้เสนอเป้าหมายของการพัฒนา คือ การเพิ่มทางเลือกให้แก่มนุษย์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการเมือง โดยองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนามนุษย์ คือ ความเป็นธรรม (Equality) ความยั่งยืน (Sustainability) ผลิตภาพ (Productivity) และการเสริมพลัง (Empowerment) ซึ่งแนว ความคิดการพัฒนามนุษย์ ถือว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป้าหมาย คือ การเพิ่มทางเลือกในด้านต่าง ๆ ให้แก่มนุษย์ ไม่ใช่เฉพาะรายได้ซึ่งเป็นมิติทางเศรษฐกิจเท่านั้น ในภาพรวมการพัฒนามนุษย์จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความสามารถของมนุษย์ (โดยผ่านการลงทุนในมนุษย์) และการที่มนุษย์สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ อันเป็นผลจากการเอื้ออำนวยของกรอบนโยบายหรือมาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตและพัฒนา

4. แนวคิดการพิจารณาความมั่นคงของมนุษย์อย่างครอบคลุม โดย Rothschild เสนอ ความมั่นคงในทัศนะใหม่ ได้ขยายขอบเขตการพิจารณาความมั่นคงของชาติใน 4 ทิศทาง คือ 1) การพิจารณาความมั่นคงของประเทศสู่ความมั่นคงของกลุ่มและบุคคล เป็นการขยายขอบเขต ในทิศทางลง (Downwards) จากระดับชาติสู่ระดับกลุ่มและบุคคล 2) จากการพิจารณาความมั่นคงของชาติสู่ระบบนานาชาติ หรือในระบบสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเหนือจากรัฐชาติขึ้นไป อันเป็นการ ขยายในทิศทางที่ขึ้นข้างบน (Upwards) 3) การพิจารณาในระดับแนวราบ (Horizontally) 4) ความรับผิดชอบในทางการเมืองต่อหลักประกันความมั่นคง ขยายขอบเขตไปในทุกทิศทางจากรัฐชาติรวมถึงในทิศทางที่ขึ้นไปสู่ระดับสถาบันหรือองค์กรนานาชาติ ในทิศทางที่ลงไปสู่รัฐบาล

ท้องถิ่นหรือไปในแนวราบคือองค์กรพัฒนาเอกชนและยังเกี่ยวข้องไปถึงประชาชน สังคมต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน

ความหมายของความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์

ความหมายของความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์มีการกำหนดไว้มากมาย มีความหมายครอบคลุมหลายปัจจัยและแตกต่างกันไปในความคิดของแต่ละคน เช่น ดร.ซาบิना อัล ไคร์ (Sabina Alkire) ให้ความหมายว่า “ความมั่นคงของมนุษย์ คือ การป้องกันภัยต่อสิ่งสำคัญเสมือนชีวิตของมนุษย์ทุกคน จากภัยคุกคามที่ล่อแหลมและกว้างขวาง โดยสอดคล้องกับความปรารถนาของมนุษย์ในระยะยาว”

UNDP (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความมั่นคงของมนุษย์” หมายถึง การที่ประชาชนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัยและอิสระและมั่นใจได้ว่าโอกาสที่เขาได้รับอยู่ในปัจจุบันจะไม่สูญเสียไปในวันข้างหน้า ซึ่งจากรายงานของ UNDP เมื่อ ค.ศ. 1994 ระบุว่า ความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย 2 มิติหลัก คือ มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากภาวะคุกคามที่เกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนาน เช่น ความหิวโหย โรคภัยไข้เจ็บ และการกดขี่ปราบปราม มิติที่ 2 การได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการคุกคามอันฉับพลันในการดำเนินชีวิตปกติประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือในชุมชน (เอนกชัย เรืองรัตนกร, 2558) โดยความมั่นคงของมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงด้านบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคง ด้านการเมือง (ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์, 2555, หน้า 15-41)

องค์กรสหประชาชาติให้คำนิยามความมั่นคงของมนุษย์ (Human security) หมายถึง การดำรงชีวิตโดยปลอดจากความกลัวและความขาดแคลน โดยมุ่งสร้างโอกาสให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องปกป้อง ดูแล สนับสนุน ให้ประชาชนสามารถดำรงความเป็นมนุษย์ของตนได้อย่างมีคุณภาพ

สำหรับประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความหมายของความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ว่า คือ การที่ประชาชนได้รับหลักประกันสิทธิความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528) นิยามความหมายของการอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงในชีวิตของคนไทย หมายถึงการมีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวที่อบอุ่น มั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและอยู่ภายใต้การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ

ตามคำจำกัดความของแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549) (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556, หน้า 1) ให้ความหมายของ “ความมั่นคงของมนุษย์” ไว้ว่า การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ อย่างมีศักดิ์ศรีไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังและมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาส อย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ตัวชี้วัดความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับคณะพัฒนาสังคมและ สิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำการศึกษาและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555, หน้า 1-4) เพื่อเป็นเครื่องมือในการ ประเมินสถานการณ์ทางสังคมรวมทั้งเป็นกรอบแนวทางและเป้าหมายการดำเนินงานมุ่งสู่ความ มั่นคงของมนุษย์ การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ได้ศึกษาจากมาตรฐานและ ตัวชี้วัดระดับสากล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของประเทศทางตะวันตกรวมทั้งของ UNDP (โครงการพัฒนา แห่งสหประชาชาติ) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์ไว้ 7 มิติ และจากการระดม ความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการจัดเวทีและการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนได้ให้ความสำคัญกับวิถีตะวันออกเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย พิจารณาทั้งในมิติคุณภาพชีวิตและมีศักยภาพ กำหนดตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งด้านความปลอดภัย จากความต้องการ (Freedom from want) โอกาสที่เท่าเทียม (Equal opportunities) และความปลอดภัย จากความกลัว (Freedom from fear) แต่มีข้อจำกัดที่ตัวชี้วัดบางตัวไม่สามารถหาข้อมูลได้ จึง จำเป็นต้องเลือกใช้ตัวชี้วัดอื่นที่มีข้อมูลแทน ซึ่งทำให้ไม่สามารถสะท้อนความมั่นคงของมนุษย์ได้ ตรงหรือชัดเจนเท่าที่ควร โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2547 และได้ใช้มาตรฐานความมั่นคงของ มนุษย์ที่มีองค์ประกอบ 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ความมั่นคงส่วนบุคคล ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิและความเป็น ธรรม และการเมืองและธรรมาภิบาล และในปี 2554 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำการศึกษามาตรฐานและพัฒนาตัวชี้วัดความมั่นคงของ มนุษย์ โดยการทบทวนประมวลองค์ความรู้กรอบแนวคิดด้านความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศและการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดนิยาม กรอบแนวคิดมาตรฐานและ ตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบันและ แนวโน้มในอนาคต มีองค์ประกอบ 12 มิติ ได้แก่

1. ที่อยู่อาศัย หมายถึง การมีที่อยู่อาศัยและสิทธิในการถือครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย และสิทธิในการครอบครอง มีการจัดระบบสาธารณูปโภคให้แก่สมาชิกใช้ร่วมกันได้อย่างพอเพียง มีความคงทนถาวร เป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย
2. สุขภาพ หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีหลักประกันด้านสุขภาพที่เหมาะสม เข้าถึงบริการทางสุขภาพได้ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยต่อร่างกายและจิตใจน้อย
3. อาหาร หมายถึง การได้รับประทานอาหารปลอดภัย มีความรู้และพฤติกรรมในการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดโรคที่รุนแรง
4. การศึกษา หมายถึง การได้รับการศึกษาทั้งในระบบหรือนอกระบบ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป สามารถใช้ความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ การสื่อสาร และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. การมีงานทำและรายได้ หมายถึง การได้งานทำที่ก่อให้เกิดรายได้เพียงพอต่อรายรับรายจ่าย ไม่ก่อหนี้สินที่ไม่มีคุณค่าต่อตนเองและครอบครัว มีการออมที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต มีความพึงพอใจต่อรายได้และงานที่ทำ
6. ครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง
7. ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การมีโครงสร้างของชุมชนที่ชัดเจน เข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนมีทุนทางสังคมที่ใช้ประโยชน์และสนับสนุนทางสังคม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ชุมชนมีความสุขและปลอดภัย
8. ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง การที่มีกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เห็นคุณค่า รวมถึงการสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
9. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง การมีวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตที่ปกติสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบจากภัยทางสังคมและภัยธรรมชาติ
10. สิทธิและความเป็นธรรม หมายถึง การได้รับความเสมอภาค เท่าเทียมและความเป็นธรรมตามสิทธิทางกฎหมาย ไม่สร้างความเป็นปมหรือร้อนต่อตนเอง สามารถใช้สิทธิของตนเองอย่างถูกต้องตามสถานภาพ บทบาทและโอกาส

11. การเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้รับการปฏิบัติ ตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักธรรมาภิบาล

12. สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร/ พลังงาน หมายถึง การดำรงชีวิตที่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า การมีกิจกรรมอนุรักษ์และค้นหาทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และพลังงานทดแทน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528) ได้กำหนด องค์ประกอบหรือดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงในชีวิตของประชาชนไทย ซึ่งประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด คือ

1. สุขภาพอนามัย
2. ความรู้
3. ชีวิตการทำงาน
4. รายได้และการกระจายรายได้
5. ชีวิตครอบครัว
6. สภาพแวดล้อม
7. การบริหารจัดการที่ดี

โดยสรุป การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถ ในการพัฒนาประเทศ ในแง่ของการกำหนดนโยบายและแผน ส่วนในแง่ของการติดตามประเมินผล เพื่อความมั่นคงของมนุษย์ยังมีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ ความมั่นคงของมนุษย์เป็นนามธรรม ยากแก่การตรวจสอบและประเมินผลให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์และเกี่ยวข้องกับการหา ข้อสรุปรวมเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากความมั่นคงของมนุษย์ต้องทำการพิจารณา จากหลายมิติและตัวชี้วัดที่ได้ศึกษาให้มีความเหมาะสมกับประเทศไทย โดยในปี 2547 กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้เสนอ ตัวชี้วัด จำนวน 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ความมั่นคงส่วนบุคคล ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม และการเมืองและ ธรรมาภิบาล และในปี 2554 กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำการศึกษามาตรฐานและพัฒนาตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต มีองค์ประกอบ 12 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ อาหาร การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ครอบครัว ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน สิทธิและความเป็นธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร/ พลังงาน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิต

นักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ อยู่ด้วยกันหลายปัจจัย ดังนี้

1. อายุจากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ โดย ไพศาล กตัญญู (2537) พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุมากกว่า 35 ปี มีคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงและการทำงานดีกว่านายทหารชั้นประทวนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี
2. การศึกษา จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ โดย กิตติธัช บุพศิริ (2546) พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีคุณภาพชีวิตเฉพาะด้านการทำงานดีกว่านายทหารชั้นประทวนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า
3. อายุราชการจากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองพันทหารสาธิตที่ 11 โดย คุษฎี งามสมภพ (2533) พบว่า นายทหารชั้นประทวนกลุ่มที่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตดีกว่านายทหารชั้นประทวนกลุ่มที่มีอายุราชการ 1-10 ปี
4. ระดับชั้นยศจากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ โดย สนธยา ทรัพย์สกุล (2548) พบว่า ระดับชั้นยศของนายทหารชั้นประทวน ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของคุณภาพชีวิต พบว่า ระดับชั้นยศของนายทหารชั้นประทวน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาหารและโภชนาการและด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. สถานภาพสมรส จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน หน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ โดย วิรัช ฉันทศาสตร์โกศล (2544) พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่สมรสแล้ว มีคุณภาพชีวิตดีกว่านายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพโสด หม้ายและแยกกันอยู่
6. ขนาดครอบครัวจากการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ โดย ไพศาล กตัญญู (2537) พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีครอบครัวขนาดใหญ่ คือมีสมาชิกมากกว่า 4 คน มีความต้องการคุณภาพชีวิตด้านอาหารและโภชนาการมากกว่านายทหารชั้นประทวนที่มีครอบครัวขนาดเล็ก คือ มีสมาชิก 1-4 คน
7. ที่อยู่อาศัย จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจจราจรชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 4 โดย บุญทอม โพธิ์สิทธิ (2545) พบว่า ผู้ที่พักอาศัยบ้านของตนเองมีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้ที่พักอาศัยบ้านพักของทางราชการ

8. รายได้จากการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก โดย พิเชษฐ กุศลศิลป์ (2558, บทคัดย่อ) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในการทำงานของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก พบว่านายทหารชั้นประทวนที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

9. สวัสดิการจากทางราชการ จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัดสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดย คุญฎี งามสมภพ (2541, บทคัดย่อ) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงให้นายทหารชั้นประทวนและลูกจ้างประจำ สังกัดสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นคือ จัดการสวัสดิการให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริง และขยายการสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้นเท่าที่จะทำได้

10. อาชีพเสริมของครอบครัว เป็นการหารายได้เสริมนอกจากรายได้ประจำ โดยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย (อุทุมพร จามรมาน, 2528)

คำสั่งกองทัพบก ที่ 653/ 2558 เรื่อง การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2559

1. หลักการและเหตุผล

ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ได้กรุณามอบเจตนารมณ์ วิสัยทัศน์และนโยบาย การปฏิบัติงานกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2559 เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทย ใน 20 ปีข้างหน้า ตามที่นายกรัฐมนตรี ได้แถลงไว้คือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งหมายถึง ประเทศชาติจะต้องดำรงอยู่อย่างมั่นคง โดยประชาชนในประเทศดำรงชีวิตอย่างมีปกติสุขภายใต้ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่มีความเหลื่อมล้ำ มีความทัดเทียมกันในการเป็นพลเมืองของ ประเทศ และดำรงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

นอกจากการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักในการป้องกันประเทศแล้ว กองทัพบกจะต้อง สนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาล เพื่อสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างความมั่นคง ของประเทศในทุกมิติ เป็นไปตามวิสัยทัศน์กองทัพบก ปี พ.ศ. 2565 คือ “เป็นกองทัพบก ที่มีความพร้อม มีศักยภาพ และทันสมัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” รวมทั้งกองทัพบก จะต้องจัดทำแผนการปฏิรูปและพัฒนากระบวนการดำเนินงานของกองทัพบก และแผนการปฏิบัติ ราชการของกองทัพบกเพื่อรองรับนโยบายและแผนปฏิรูปประเทศไทย ตลอดจนนโยบาย ด้านความมั่นคงในระดับกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม และสภาความมั่นคงแห่งชาติ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของกองทัพบกในห้วงเวลาสามารถดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับแผนนโยบายของหน่วยเหนือทุกระดับ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างประสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน กองทัพบกจะต้องมีความเข้มแข็งและเป็นองค์กรหลักในด้านความมั่นคงของชาติ ดังนั้น ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายดังกล่าว ขอให้กำลังพลทุกนายยึดถือคติพจน์ของกองทัพบก “เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน” และคติพจน์ของผู้บัญชาการทหารบกที่ว่า “กองทัพเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง” เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป โดยในปีงบประมาณ 2559 ให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดนโยบายทั่วไป 11 ประการ ซึ่งการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับกำลังพลเป็น 1 ใน 11 ประการ พร้อมทั้งมีนโยบายให้ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว และประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบกอย่างจริงจัง อีกทั้งได้กำชับให้ผู้บังคับหน่วยทุกระดับ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลสวัสดิการกำลังพล เอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวเพื่อให้มีขวัญกำลังใจที่ดี ลดความกังวลด้านครอบครัว ซึ่งจะกำลังพลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างทุ่มเท เต็มกำลัง และมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของกำลังพลชั้นผู้น้อยและครอบครัวให้ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน รวมทั้งสร้างสภาวะแวดล้อมที่ทำงาน ที่พักอาศัย ให้มีสภาวะแวดล้อมที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมาย สำเร็จ ลุล่วง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องพัฒนากำลังพลให้มี ความฉลาด รอบรู้ ทันสมัย มีวิสัยทัศน์ ตามแนวทางการพัฒนากำลังพลของ พล.อ.เอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมทั้งปลูกฝังกำลังพล ให้รู้หน้าที่ และมีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ส่วนรวม กองทัพและประเทศชาติ

ผู้บัญชาการทหารบก ได้กรุณามอบนโยบาย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสวัสดิการกำลังพลชั้นผู้น้อย อาทิ มีการจัดการเรียนการสอน การอบรมแนะนำด้านวิชาการ ความรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ ให้กับบุตรหลานกำลังพล ส่งเสริมการศึกษาต่อของกำลังพลและครอบครัว สนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพเสริมและการประกอบอาชีพเสริม การใช้ประโยชน์จากที่ดินว่างเปล่าในค่ายทหารเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว การแก้ไขปัญหาหนี้สินทั้งระยะสั้นและระยะยาว การดูแลบุตร คู่สมรสและบุพการีที่มีความต้องการพิเศษ การดูแลกำลังพลและครอบครัวที่เสียชีวิตและพิการทุกข์พลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับสิทธิตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด เป็นต้น

จากนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก ดังกล่าว กรมจเรทหารบก จึงได้ออกคำสั่งกองทัพบก ที่ 653/ 2558 เรื่อง การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2559 โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว รวมทั้งการดูแลสวัสดิการกำลังพลชั้นผู้น้อย และประสิทธิภาพหน่วย

ทหารของกองทัพบก ซึ่งหัวข้อรายละเอียดการตรวจสอบและประเมินผลมีแนวทาง ดังนี้

- 1.1 การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต และการดูแลสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อย
- 1.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว
- 1.3 การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
- 1.4 ด้านอุดมการณ์และวินัยทหาร
- 1.5 ประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก

2. นโยบายการตรวจ

การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว และ ประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ให้ดำเนินการตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก ที่ เกี่ยวข้องในปีงบประมาณ 2559 ที่ให้ความสำคัญเร่งด่วนสูงสุดในการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์ การเสริมสร้างความพร้อมรบในทุกด้าน การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับกำลังพล รวมทั้งนำประเด็นสำคัญหรือที่หน่วยยังมี ข้อบกพร่องอยู่มาเป็นแนวทางในการดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของหน่วย

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินการของหน่วยตามนโยบายผู้บัญชาการทหารบก ในการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวให้ มีความมั่นคงในชีวิต มีขวัญและกำลังใจที่ดี ลดความกังวลด้านครอบครัว ตลอดจนการเสริมสร้าง หน่วยให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาข้อขัดข้องและข้อเสนอแนะจากหน่วยในการดำเนินการ ตามข้อ 3.1 ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยในการแก้ไขหรือปรับปรุงวิธีการและรายละเอียด ในการดำเนินการดังกล่าว

4. การปฏิบัติ

4.1 คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลให้จัดจากหน่วยที่มีรายชื่อ ในคณะ กรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ฯ

4.2 หน่วยรับการตรวจสอบและประเมินผล เน้นการตรวจหน่วยระดับกองร้อยยี่สิบสี่ หรือเทียบเท่า ถึงหน่วยระดับกองพลหรือเทียบเท่า โดยให้ทำการตรวจสอบและประเมินผลร่วมกับการตรวจกิจการทั่วไปของกรมจเรทหารบก

5. การสนับสนุน

5.1 ให้หน่วยที่มีรายชื่อในคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ฯ สนับสนุนนายทหารสัญญาบัตรชั้นยศ พันตรี-พันเอก เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ฯ ตามที่กรมจเรทหารบก ขอรับการสนับสนุน

5.2 กรมการขนส่งทหารบกให้การสนับสนุนยานพาหนะโดยสารขนาดเล็ก (รถตู้) จำนวน 2 คัน พร้อมพลขับให้กับคณะกรรมการในการเดินทางไปตรวจสอบและประเมินผลหน่วย

5.3 หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก ให้การสนับสนุนการปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ฯ ตามที่ได้รับทราบการประสาน

5.4 งบประมาณในการดำเนินการ ใช้งบประมาณการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิต ฯ ประจำปี 2559

6. ให้ประธานคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล พิจารณาเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการ เรื่อง/ หัวข้อการตรวจ กำหนดการตรวจ และหน่วยรับการตรวจ ได้ตามความเหมาะสม แล้วแจ้งให้หน่วยที่เกี่ยวข้องทราบ

7. การรายงาน ให้คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ฯ รายงานให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการตรวจสอบและประเมินผล ฯ ทราบทุกเดือน และรายงานให้ผู้บัญชาการทหารบก (ผ่านกรมกำลังพลทหารบก) ทุก 3 เดือน

โดยสรุป จะเห็นได้ว่า หัวข้อรายละเอียดการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2559 ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน มีอยู่ด้วยกัน 2 หัวข้อคือ การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต และการดูแลสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อย ประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต และการดูแลสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อย ในภาพรวม
2. กิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต และสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อย ภายใต้งานการดำเนินการของหน่วย
3. ส่งเสริมการดำเนินการ และการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การแก้ไขปัญหาหนี้สิน
5. การดูแลสวัสดิการกำลังพลและครอบครัว เพื่อให้มีขวัญกำลังใจและลดความกังวล ด้านครอบครัว

การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว ประกอบด้วย

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ด้านการแสดงออกถึงความศรัทธา ต่อสถาบันศาสนาฯ
2. คุณภาพชุมชนทหาร

สิทธิและสวัสดิการที่กำลังพลนายทหารชั้นประทวนจะได้รับจากทางราชการ

สิทธิและสวัสดิการที่กำลังพลนายทหารชั้นประทวนจะได้รับจากทางราชการ (กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก, 2557)

สิทธิกำลังพล

1. การลา

1.1 การลาป่วย ข้าราชการสังกัดกองทัพบก ในปีหนึ่งจะลาป่วยได้ไม่เกิน 90 วัน เว้นกรณีเจ็บป่วยดังต่อไปนี้

1.1.1 เจ็บป่วยเนื่องจากการไปราชการในท้องที่กันดาร หรือในท้องที่ซึ่งมีโรคภัยชุกชุม หรือประสบอันตรายจากการปฏิบัติราชการ ให้สามารถลาป่วยเพื่อการรักษาตัวต่อได้อีก 90 วัน รวมเป็น 180 วัน

1.1.2 เจ็บป่วยหรือประสบอันตรายเพราะกระทำการตามหน้าที่อันเนื่องมาจากไอพิษ, วัตถุธาตุที่เป็นพิษ, วัตถุระเบิด หรือเชื้อโรคติดต่อร้ายแรง ให้สามารถลาป่วยเพื่อรักษาตัวต่อได้อีก 180 วัน รวมเป็น 270 วัน

1.1.3 เจ็บป่วยเนื่องจากการประสบอันตรายเพราะกระทำการตามหน้าที่ในอากาศ, ใต้น้ำ หรือใต้ดิน ทั้งขณะขึ้นลงหรืออยู่ในอากาศ ใต้น้ำ หรือใต้ดิน ให้สามารถลาป่วยเพื่อรักษาตัวต่อได้ 365 วัน

1.1.4 เจ็บป่วยเนื่องจากต้องกระทำหน้าที่พิเศษฝ้ออันตรายตามที่ได้รับอนุมัติ หรือได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สามารถลาป่วยเพื่อรักษาตัวต่อได้ 365 วัน

1.1.5 เจ็บป่วยเนื่องจากต้องกระทำหน้าที่ในการรบ, การสงคราม, การปราบปรามการจลาจล การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎอัยการศึก หรือตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือปฏิบัติราชการสนามในพื้นที่ตามแนวชายแดน สามารถลาป่วยเพื่อรักษาตัวต่อได้ 365 วัน

1.1.6 การลาป่วยตามข้อ 1.1.4 หรือข้อ 1.1.5 กรณีแพทย์ที่รักษาไม่น้อยกว่า 3 นายตรวจรับรองลงความเห็นว่าเป็นต้องฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย ให้ลาป่วยเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายต่อได้อีกไม่เกิน 365 วัน

1.2 การลาคลอดบุตร ข้าราชการสังกัดกองทัพบก สามารถลาคลอดบุตรได้ 90 วัน โดยยังคงได้รับเงินเดือนตามปกติ และสามารถลาต่อเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้อีกไม่เกิน 150 วันทำการ แต่จะไม่ได้รับเงินเดือนระหว่างลา

1.3 การลา กิจ ข้าราชการสังกัดกองทัพบก สามารถลา กิจ โดยได้รับเงินเดือนปีละ ไม่เกิน 45 วันทำการ สำหรับพลทหารกองประจำการลา กิจ ได้ไม่เกินปีละ 23 วันทำการ

1.4 การลาไปต่างประเทศ การลาไปในทวีปเอเชียปีหนึ่งจะสามารถลาได้ไม่เกิน 50 วันทำการ เว้น ประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย จะลาได้ไม่เกิน 45 วันทำการ สำหรับการลาไปในทวีปอื่น ๆ นอกเหนือจากทวีปเอเชียจะลาได้ ไม่เกิน 55 วันทำการ

1.5 การลาพักผ่อนประจำปี ข้าราชการสังกัด ทบ. มีสิทธิลาพักผ่อนประจำปีในปีหนึ่ง ได้ไม่เกิน 10 วันทำการ และหาก

1.5.1 ใน 2 ปี ไม่ได้ลาเลยให้สะสมวันลาได้ 20 วันทำการ

1.5.2 รับราชการ 10 ปีขึ้นไป และไม่ได้ลาติดต่อกัน 2 ปี สะสมวันลาได้ไม่เกิน 30 วันทำการ

หมายเหตุ ผู้ที่บรรจุเข้ารับราชการไม่ถึง 6 เดือน ไม่มีสิทธิลาพักผ่อน

1.6 การลาอุปสมบท ข้าราชการสังกัดกองทัพบก สามารถลาอุปสมบทได้ 120 วัน หรือ 1 พรรษา และสามารถลาอุปสมบทกรณีพิเศษ เช่น การบวชตัวบวช, การอุปสมบทเพื่อสนองคุณ เนื่องในการฌาปนกิจ ได้อีกไม่เกิน 15 วัน

1.7 การลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ข้าราชการสังกัด ทบ. ที่นับถือศาสนาอิสลาม จะสามารถลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้ไม่เกิน 120 วัน โดยผู้ที่เคยลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย มาแล้วจะใช้สิทธิลา อีกไม่ได้

2. สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ผู้รับบำนาญปกติ ผู้รับบำนาญพิเศษเหตุทุพพลภาพ และทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับตนเอง บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) คนที่หนึ่งถึงสาม คู่สมรส บิดาหรือมารดา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดในสถานพยาบาลของทางราชการ หรือสถานพยาบาลของเอกชน ตามอัตราที่กำหนด

3. สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาและทุนการศึกษาของบุตร

3.1 ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ผู้รับบำนาญปกติ ผู้รับบำนาญพิเศษ เหตุทุพพลภาพ และทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยชอบด้วยกฎหมาย (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) อายุครบ 3 ปี แต่ไม่เกิน 25 ปี คนที่หนึ่งถึงสาม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ในสถานศึกษาของทางราชการ หรือสถานศึกษาของเอกชน ตามอัตราที่กำหนด

3.2 ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการให้ยืมเงินเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม สำหรับข้าราชการกองทัพบก พ.ศ. 2551 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการของกองทัพบก ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ในระดับปริญญาตรี, ปริญญาโท และปริญญาเอก มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

3.2.1 ระดับปริญญาตรี ให้ยืมเงินเป็นรายปี ๆ ละ ไม่เกิน 37,500 บาท แต่รวมตลอดหลักสูตรไม่เกิน 75,000 บาท

3.2.2 ระดับปริญญาโท ให้ยืมครั้งเดียวตลอดหลักสูตร ไม่เกิน 100,000 บาท การส่งคืนไม่เกิน 48 เดือน

3.2.3 ระดับปริญญาเอก ให้ยืมครั้งเดียวตลอดหลักสูตร ไม่เกิน 150,000 บาท การส่งคืนไม่เกิน 48 เดือน

3.3 ระเบียบการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรกำลังพล ในสังกัด กองทัพบก

3.3.1 ทุนการศึกษา หมายถึง ทุนการศึกษาที่กองทัพบกจัดให้มีขึ้น ตลอดจนที่ได้รับจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนเป็นทุนการศึกษาสำหรับบุตรของกำลังพล แต่ละทุน

3.3.2 กำลังพล หมายถึง ข้าราชการทหารตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. 2521 ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการในสังกัดกองทัพบก

3.3.3 บุตร หมายถึง บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย และอยู่ในอุปการะของกำลังพล ในสังกัด กองทัพบก (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) และต้องมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ (นับถึง 31 พฤษภาคมในปีที่ขอรับทุนการศึกษา)

3.3.4 ผู้มีรายได้น้อย หมายถึง กำลังพล ที่มีชั้นยศไม่เกินพันตรี และมีเงินรายได้รายเดือนไม่เกิน ระดับ น.1 ชั้นสูงสุด ทั้งนี้ ให้นำรวมเงินเพิ่มพิเศษอื่น ๆ ที่จ่ายควบกับเงินเดือน และ/ หรือค่าจ้างประจำ และให้รวมกับเงินรายได้ของกลุ่มสมรสด้วย

3.4 ทุนการศึกษานูตร แบ่งเป็น 3 ระดับ การศึกษา มีมูลค่าดังนี้

3.4.1 ระดับประถมศึกษา ถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับทุนละ 2,000 บาท

3.4.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หรือ หลักสูตรเทียบเท่า ได้รับทุนละ 3,000 บาท

3.4.3 ระดับปริญญาตรี หรือ หลักสูตรเทียบเท่า ได้รับทุนละ 5,000 บาท

3.5 บุตรที่มีสิทธิได้รับทุนการศึกษา ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

3.5.1 เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย

3.5.2 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หรือหลักสูตรเทียบเท่า ต้องศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการ หรือ สถานศึกษาเอกชน ที่ทางราชการรับรองวิทยฐานะ

3.5.3 ระดับปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า ต้องศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการเท่านั้น

3.5.4 ต้องมีผลการศึกษาของปีการศึกษาก่อนปีที่ขอรับทุนการศึกษาไม่เกินหนึ่งปี เฉลี่ยตลอดปีการศึกษา

3.6 กรณีขอทุนการศึกษาให้กับบุตรของผู้มีรายได้น้อย ต้องเป็นกำลังพล ที่มีรายได้น้อย และต้องมีบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอุปการะตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) และต้องมีผลการศึกษาดังนี้

3.6.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ต้องมีผลการศึกษาระดับคะแนน 2.60 หรือ เฉลี่ยร้อยละ 66.00 ขึ้นไป

3.6.2 ระดับปริญญาตรี หรือหลักสูตรเทียบเท่า ต้องมีผลการศึกษาระดับคะแนน 2.40 หรือ เฉลี่ยร้อยละ 64.00 ขึ้นไป

3.7 กรณีขอทุนการศึกษาให้กับบุตรที่มีผลการศึกษาดีเด่น จะต้องเป็นกำลังพลในสังกัด กองทัพบก โดยไม่จำกัดชั้นยศและเงินได้รายเดือนของครอบครัว และมีบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอุปการะตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) และต้องมีผลการศึกษาดังนี้

3.7.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หรือ หลักสูตรเทียบเท่า ต้องมีผลการศึกษา ระดับคะแนน 3.40 หรือเฉลี่ยร้อยละ 74.00 ขึ้นไป

3.7.2 ระดับปริญญาตรี หรือ หลักสูตรเทียบเท่า ต้องมีผลการศึกษาระดับคะแนน 3.00 หรือ เฉลี่ยร้อยละ 70.00 ขึ้นไป

3.7.3 ต้องเป็นผู้ที่ยังไม่มีรายได้ประจำ ซึ่งมีการจ้างงานเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป

3.7.4 ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับทุนการศึกษาจากสถาบันอื่นที่กองทัพบกเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกในปีที่ขอรับทุนนี้

3.7.5 ต้องไม่เป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนทหาร และโรงเรียนตำรวจในปีที่ขอรับ
ทุนนี้

4. เงินค่าเช่าบ้าน

กระทรวงการคลัง ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ข้าราชการที่ปรับย้ายไปรับราชการต่างท้องที่
เป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้าน เว้น กรณีดังต่อไปนี้

4.1 ทางราชการจัดที่พักให้แล้ว

4.2 มีบ้านพักของตนเอง หรือของกลุ่มสมรสอยู่ในท้องที่นั้น โดยไม่มีหนี้ค้างชำระ ฯ

4.3 ปรับย้ายไปรับราชการต่างท้องที่ ตามคำร้องขอของตนเอง

หมายเหตุ การเข้าพักในอาคารบ้านพัก สามารถเข้าพักอาศัยได้ตั้งแต่บรรจุเข้ารับราชการ
จนถึงเกษียณอายุราชการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้า

5. เงินสินไหมทดแทนในการประกันชีวิต

5.1 แบบพิทักษ์พล สำหรับพลทหาร ฯ และนักเรียนทหารกองทัพกที่ ได้รับอันตราย
หรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตาย หรือพิการ ทุพพลภาพ จนต้องถูกปลดออกจากกองประจำการ หรือ
พ้นสภาพจากความเป็นนักเรียน จะได้รับเงินสินไหมทดแทน ดังนี้

5.1.1 พลทหาร ฯ รายละเอียด 20,000 บาท

5.1.2 นักเรียนนายสิบ, นักเรียนครูฝึกและนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล รายละเอียด
40,000 บาท

5.1.3 นักเรียนนายร้อย, นักเรียนแพทย์ทหาร และนักเรียนพยาบาล รายละเอียด
100,000 บาท

5.2 แบบพิทักษ์พลพิเศษ สำหรับข้าราชการ และลูกจ้างของกองทัพกที่ปฏิบัติหน้าที่
ยามปกติ และได้รับอันตราย หรือเจ็บป่วยถึงแก่ความตายหรือพิการทุพพลภาพจนต้องปลดออก
จากประจำการ (ตั้งแต่ 1 เม.ย. 52) จะได้รับเงินสินไหมทดแทน ดังนี้

5.2.1 พลอาสาพิเศษอาสาสมัครทหารพราน, อาสาสมัครทหารพราน, พนักงาน
ราชการและลูกจ้างชั่วคราว รายละเอียด 20,000 บาท

5.2.2 ข้าราชการชั้นประทวน, ลูกจ้างประจำต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรและ
พลอาสาสมัคร รายละเอียด 40,000 บาท

5.2.3 ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรและลูกจ้างประจำชั้นสัญญาบัตร รายละเอียด 100,000
บาท

5.3 แบบภัยสงคราม สำหรับกำลังพลที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการไปปฏิบัติ
หน้าที่ปราบปรามราชการพิเศษ หรือตามแผนป้องกันประเทศและเสียชีวิต หรือพิการทุพพลภาพ

จะต้องปลดออกจากราชการ เนื่องจากการสู้รบ จะได้รับเงินสินไหมทดแทน ดังนี้

5.3.1 พลทหารประจำการ, พลทหารกองประจำการ, พลอาสาพิเศษอาสาสมัครทหารพราน, อาสาสมัครทหารพราน, ลูกจ้างประจำ, พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว รายละเอียด 500,000 บาท

5.3.2 นายทหารประทวน รายละเอียด 800,000 บาท

5.3.3 นายทหารสัญญาบัตร รายละเอียด 1,000,000 บาท

หมายเหตุ นอกเหนือจากนี้ยังมีสิทธิอื่น ๆ ที่ข้าราชการมีสิทธิได้รับตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าตอบแทนพิเศษ เงินช่วยเหลือ เงินตอบแทนการปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว เป็นต้น

6. สิทธิข้าราชการทหารและทนาย ในการขอรับเงินเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ บำนาญพิเศษและบำเหน็จตกทอด

6.1 ข้าราชการ หมายความว่า ทหารและข้าราชการกลาโหมพลเรือน

6.2 ทหาร หมายความว่า นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน ตลอดจนว่าที่ยศนั้น ๆ และพลทหารประจำการ

6.3 เบี้ยหวัด หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ทางราชการจ่ายเป็นรายเดือนแก่นายทหารกองหนุน นายทหารประทวน หรือพลทหารประจำการที่ออกจากราชการยังไม่พ้นกองหนุนชั้นที่ 2

การคำนวณเบี้ยหวัด ในกรณีที่ข้าราชการทหารขายลาออกและอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับเบี้ยหวัดใช้หลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินเบี้ยหวัด ตามส่วนแบ่งของเงินเดือน โดยใช้สูตรดังนี้

6.3.1 มีเวลาราชการไม่ถึง 15 ปี ได้ 15 หาดด้วย 50 ของเงินเดือน

6.3.2 มีเวลาราชการ 15 ปี แต่ไม่เกิน 25 ปี ได้ 25 หาดด้วย 50 ของเงินเดือน

6.3.3 มีเวลาราชการ 25 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี ได้ 30 หาดด้วย 50 ของเงินเดือน

6.3.4 มีเวลาราชการ 30 ปี แต่ไม่เกิน 35 ปี ได้ 35 หาดด้วย 50 ของเงินเดือน

6.3.5 มีเวลาราชการ 35 ปี แต่ไม่เกิน 40 ปี ได้ 40 หาดด้วย 50 ของเงินเดือน

6.3.6 เวลาราชการ 40 ปีขึ้นไป ให้แบ่งเงินเดือนเดือนสุดท้ายเป็น 50 ส่วน คูณด้วย

จำนวนปีเวลาราชการ

หมายเหตุ การคำนวณเบี้ยหวัด = เงินเดือนครั้งสุดท้าย X เวลาราชการ หาดด้วย 50

6.4 บำเหน็จ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ทางราชการจ่ายให้เป็นเงินก้อนครั้งเดียว

การคำนวณบำเหน็จ = เงินเดือน เดือนสุดท้าย X เวลาราชการ

6.5 บำนาญ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ทางราชการจ่ายให้แก่ข้าราชการ เป็นรายเดือน

การคำนวณบำนาญ

6.5.1 กรณีเป็นสมาชิก กบข.

บำนาญ = เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย X เวลาราชการ หาด้วย 50

หมายเหตุ บำนาญต้องไม่เกิน 70 % ของเงิน เดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

6.5.2 กรณีไม่ได้เป็นสมาชิก กบข.

บำนาญ = เงินเดือนสุดท้าย X เวลาราชการ หาด้วย 50

หมายเหตุ เวลาราชการ กรณีเป็นสมาชิก กบข. จะนับจำนวนปีรวมทั้งเศษของปีด้วย แต่กรณีไม่ได้เป็นสมาชิก กบข. จะนับจำนวนปี เศษของปีถ้าเกินครึ่งปีให้นับเป็น 1 ปี

6.6 บำนาญพิเศษ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ทางราชการจ่ายให้แก่ข้าราชการหรือทายาท เป็นรายเดือน

6.7 บำเหน็จตกทอด หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ทางราชการจ่ายให้ทายาทเป็นเงินก้อนครั้งเดียว (เงินเดือนสุดท้าย+พ.ส.ร.) x (เวลารับราชการ + วันทวีคูณ)

6.8 บำเหน็จดำรงชีพ หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้รับบำนาญปกติและหรือบำนาญพิเศษทุพพลภาพเพื่อดำรงชีพในขณะที่ยังมีการดำรงชีพในขณะที่ยังมีชีวิต

การคำนวณบำเหน็จดำรงชีพ

6.8.1 บำนาญปกติ X 15 (ไม่เกินสี่แสนบาทถ้วน)

6.8.2 บำนาญปกติ + บำนาญพิเศษทุพพลภาพ X 15 (ไม่เกินสี่แสนบาท)

(ไม่รวม ช.ค.บ./ ช.ร.บ.)

7. การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หมายความว่า เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก หรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่ง มงกุฎไทยตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย แล้วแต่กรณี พระราชทานให้กับข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ข้าราชการทหารในที่นี้จะกล่าวเฉพาะนายทหารชั้นประทวน มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ลิบตรี จ่าตรี จ่าอากาศตรี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน ร.ง.ม.

เงื่อนไขและระยะเวลาการเลื่อนขั้นตรา ขอพระราชทานได้เฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น

7.2 สิบบโท จำโท จำอากาศโท

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน ร.ง.ช.

เงื่อนไขและระยะเวลาการเลื่อนขั้นตรา ขอพระราชทานได้เฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น

7.3 สิบบเอก จำเอก จำอากาศเอก

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน ร.ท.ม.

เงื่อนไขและระยะเวลาการเลื่อนขั้นตรา ขอพระราชทานได้เฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น

7.4 จำสิบบตรี พันจ่าตรี พันจ่าอากาศตรี จำสิบบโท พันจ่าโท พันจ่าอากาศโท จำสิบบเอก

พันจ่าเอก พันจ่าอากาศเอก

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน ร.ท.ช. เลื่อนได้ถึง บ.ม.

เงื่อนไขและระยะเวลาการเลื่อนขั้นตรา

1. เริ่มขอพระราชทาน ร.ท.ช.
2. ได้ ร.ท.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีบริบูรณ์ ขอ บ.ม.

7.5 จำสิบบเอก พันจ่าเอก พันจ่าอากาศเอก อัตราเงินเดือน จำสิบบเอกพิเศษ พันจ่าเอก

พิเศษ พันจ่าอากาศเอกพิเศษ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน ร.ท.ช. เลื่อนได้ถึง จังหวัคม.

เงื่อนไขและระยะเวลาการเลื่อนขั้นตรา

1. เริ่มขอพระราชทาน ร.ท.ช.
2. ได้ ร.ท.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี บริบูรณ์ ขอ บ.ม.
3. ได้ บ.ม. มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีบริบูรณ์ ขอ จังหวัคม.

สวัสดิการกำลังพล

1. ระเบียบการช่วยเหลือกำลังพล สังกัดกองทัพบก ที่ประสบภัยธรรมชาติ

1.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การช่วยเหลือโดยให้เงินบรรเทาทุกข์ขั้นต้นและการให้กู้เงินเพื่อซ่อมแซมบ้านพักอาศัย และ/ หรือ ทรัพย์สิน ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ

1.2 บ้านพักอาศัย หมายถึง บ้านที่กำลังพลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้หมายรวมถึงบ้านเช่า และบ้านพักของทางราชการ ที่กำลังพลได้พักอาศัยอยู่จริงเป็นประจำ

1.3 ทรัพย์สิน หมายถึง ทรัพย์สินภายในบ้านพักอาศัย ตลอดจนส่วนควบของบ้านพักอาศัย ซึ่งไม่อาจแยกกันได้ นอกจากจะทำลายหรือทำให้บุบสลายหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงรูปทรง โดยได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และต้องเป็นทรัพย์สินของผู้ประสบภัยเท่านั้น

1.4 กำลั้งพล หมายถึง ข้าราชการประจำการ ข้าราชการกลาโหมพลเรือน อาสาสมัคร ทหารพราน พลทหารกองประจำการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว รวมทั้ง ข้าราชการอื่น ๆ ในสังกัดกองทัพบก

1.5 ประสบภัย หมายถึง ประสบภัยธรรมชาติ ตามระเบียบนี้

1.6 ภัยธรรมชาติ หมายถึง อันตรายที่เกิดตามธรรมชาติ ได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย พายุฝนฟ้าคะนอง แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่มคลื่นพายุซัดฝั่ง และภัยแล้งกรณีอัคคีภัย ให้หมาย รวมถึงอัคคีภัยที่ไม่ได้เกิดตามธรรมชาติแต่ต้องไม่ได้เกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้พักอาศัย ที่ประสบภัย

การให้ความช่วยเหลือ

1.6.1 ให้เงินช่วยเหลือเพื่อบรรเทาทุกข์แก่กำลั้งพลผู้ประสบภัยในขั้นต้นรายละ 5,000 บาท

1.6.2 หากผู้ประสบภัยยังไม่คลายความเดือดร้อน จากการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ให้ขอเงินเพื่อซ่อมแซมบ้านพักอาศัย และ/ หรือซึ่งเสียหายจากการประสบภัย โดยทรัพย์สินดังกล่าว ต้องเป็นทรัพย์สินของผู้ประสบภัยเท่านั้น

การขอรับเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นต้น

1.6.3 เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ให้หน่วยต้นสังกัดรายงานถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นต่อกองทัพบก ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการรายงานด่วน โดยให้สำนักงานปลัดบัญชา กองทัพบก, กรมยุทธโยธาทหารบก และกรมสวัสดิการทหารบก ทราบด้วย

ผู้ประสบภัยและหน่วยต้นสังกัดจะต้องส่งหลักฐานดังต่อไปนี้

1.6.4 สำเนาทะเบียนบ้านที่ประสบภัย ซึ่งมีชื่อของผู้ประสบภัยอาศัยอยู่ หากกำลั้งพล ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านที่ประสบภัย ต้องมีหลักฐานเพิ่มเติมดังนี้

กรณีพักอาศัยบ้านเช่าต้องมีสำเนาหนังสือสัญญาเช่าบ้านและหนังสือรับรองการพักอาศัยอยู่จากผู้บังคับบัญชาของหน่วย ตั้งแต่ระดับผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไป

กรณีพักอาศัยบ้านพักของทางราชการ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านมาจากภูมิลำเนา ต้องมีหนังสือรับรองการพักอาศัยอยู่จากผู้บังคับบัญชาของหน่วย ตั้งแต่ระดับผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไป

1.6.5 บัญชีแสดงประมาณการจำนวนเงิน เกี่ยวกับรายการสิ่งของและทรัพย์สิน ส่วนตัวที่เสียหาย โดยผู้ประสบภัยลงนาม

1.6.6 หนังสือประทับตรารับรองการประสบภัยจากนายอำเภอ หรือผู้อำนวย หรือผู้อำนวยการเขต หรือ นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หากไม่มีตราประทับ

จะต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวของผู้รับรองด้วย ในกรณีประสบอัคคีภัยต้องมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานตำรวจหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ระบุสาเหตุของการเกิดอัคคีภัยที่ไม่ได้มาจากความประมาทเลินเล่อของผู้ประสบภัย เป็นหลักฐานประกอบเพิ่มเติม

1.6.7 สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และสำเนารายงานผลและความเห็นชอบให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือของคณะกรรมการที่หน่วยต้นสังกัดตั้งขึ้น โดยสอบสวนและตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเสียหายของบ้านพักอาศัยและทรัพย์สินส่วนตัวของผู้ประสบภัยธรรมชาติ

1.6.8 สำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้ประสบภัย หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาคำสั่งบรรจุ หรือคำสั่งการจ้างงาน

1.6.9 ภาพถ่ายบ้านพักอาศัย ที่ได้รับความเสียหายจากการประสบภัยโดยมีกำลังพลผู้ประสบภัยอยู่ในภาพถ่าย

1.6.10 ใบสำคัญรับเงิน (กง. 2) ของผู้ประสบภัยแต่ละราย

1.7 เมื่อหน่วยต้นสังกัดรวบรวมหลักฐานครบถ้วนแล้วให้เสนอ กรมสวัสดิการทหารบก ภายใน 45 วัน นับแต่วันประสบภัย หากพ้นกำหนดนี้จะไม่พิจารณาให้การช่วยเหลือก็ได้ โดยผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือต้องมีหลักฐานต่าง ๆ ครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่งระบุห้วงระยะเวลาการประสบภัยชัดเจน พร้อมทั้งที่อยู่ของผู้ประสบภัยที่สามารถติดต่อได้ ส่วนกำลังพลที่พักอาศัยอยู่ในทะเบียนบ้านเดียวกันให้มีสิทธิขอความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นต้นได้เพียงรายเดียวเท่านั้น

2. การขอกู้เงิน (สำหรับผู้ประสบภัย)

2.1 ผู้มีสิทธิกู้เงิน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

2.1.1 เป็นข้าราชการทหารกองประจำการ สังกัดกองทัพบก เฉพาะนายทหารสัญญาบัตร, นายทหารประทวน ข้าราชการกลาโหมพลเรือนชั้นสัญญาบัตรและต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร, อาสาสมัครทหารพราน, พลทหารประจำการ, ลูกจ้างประจำ และข้าราชการอื่น ๆ ในสังกัดกองทัพบก

2.1.2 เป็นผู้ที่มีผู้บังคับหน่วยต้นสังกัดรับรองว่าเป็นผู้มีความประพฤติดีสามารถผ่อนชำระหนี้ได้

2.1.3 กำลังพลผู้ประสบภัยธรรมชาติ ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดียวกันให้มีสิทธิกู้ได้เพียงรายเดียวเท่านั้น

2.2 วงเงินกู้และการผ่อนชำระ

2.2.1 นายทหารสัญญาบัตร, ข้าราชการกลาโหมพลเรือนชั้นสัญญาบัตร, นายทหารประทวน, ข้าราชการกลาโหมพลเรือนต่ำกว่าสัญญาบัตร, อาสาสมัครทหารพราน,

พลทหารประจำการ, ลูกจ้างประจำ และข้าราชการอื่น ๆ ในสังกัดกองทัพบก กู้ได้ในจำนวน 20,000 บาท หรือ 40,000 บาท ภายในระยะเวลา 40 เดือน

2.2.2 จำนวนกู้ 20,000 บาท ผ่อนชำระ เดือนละ 500 บาท ภายใน 40 เดือน

2.2.3 จำนวนกู้ 40,000 บาท ผ่อนชำระ เดือนละ 1,000 บาท ภายใน 40 เดือน

2.2.4 การผ่อนชำระหนี้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย และให้ปลอดหนี้เป็นระยะเวลา 3 เดือน นับแต่วันที่ได้รับเงินกู้

2.3 หลักฐานประกอบการกู้เงิน

2.3.1 สำเนาทะเบียนบ้านที่ประทับจะ ต้องมีชื่อผู้ขอเงินอยู่ในทะเบียนบ้านเท่านั้น

2.3.2 สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และสำเนารายงานผลและความเห็นขอ ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือของคณะกรรมการที่หน่วยต้นสังกัดตั้งขึ้นสอบสวนตรวจสอบ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและความเสียหายของบ้านพักอาศัย และ/ หรือ ทรัพย์สินผู้ประทับ

2.3.3 ใบยืมเงินจากหน่วยทำยืมกรมสวัสดิการทหารบก

2.4 ขั้นตอนการขอรับเงินกู้

2.4.1 หน่วยต้นสังกัดทำหลักฐานเสนอ กรมสวัสดิการทหารบก เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง

2.4.2 หน่วยต้นสังกัดทำใบยืมเงินต่อ กรมสวัสดิการทหารบก

2.5 การชำระหนี้

2.5.1 ให้นายทหารสวัสดิการของหน่วยต้นสังกัด เป็นผู้ควบคุมจัดทำบัญชี รายละเอียดกำลังพลผู้กู้แต่ละราย ส่งให้นายทหารการเงินของหน่วยต้นสังกัดหักเงินเดือนของผู้กู้ ในแต่ละเดือน แล้วรวบรวมทยอยส่งชำระหนี้เงินยืม กรมสวัสดิการทหารบก เป็นประจำทุกเดือน

2.6 การจ่ายเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นต้น

2.6.1 ให้กรมสวัสดิการทหารบก รายงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณเสนอ สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้หน่วยต้นสังกัดจัดทำฎีกาเบิกเงินต่อ กรมสวัสดิการทหารบก ต่อไป

3. ระเบียบคณะกรรมการสวัสดิการกองทัพบก ว่าด้วยการออมทรัพย์ข้าราชการ กองทัพบก พ.ศ. 2554

3.1 การออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบก ใช้คำย่อว่า “อทบ.” หมายถึง กิจการที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน การถอนเงิน การคิดดอกเบี้ยเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบก ฝากและการให้กู้เงินทุกประเภทตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบ

3.2 เงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝาก ใช้คำย่อว่า “เงิน อทบ. ฝาก” หมายถึง จำนวนเงินที่ข้าราชการกองทัพบกยินยอมให้หน่วยหักเงินได้รายเดือนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีอัตราการฝากเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกในแต่ละชั้นยศ ดังนี้

3.2.1 ข้าราชการต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ให้ฝากเดือนละ 50 บาท

3.2.2 ข้าราชการชั้นนายร้อย ให้ฝากเดือนละ 100 บาท

3.2.3 ข้าราชการชั้นนายพัน ให้ฝากเดือนละ 200 บาท

3.2.4 ข้าราชการชั้นพันเอก (อัตราเงินเดือนพันเอกพิเศษ) และนายพลให้ฝาก เดือนละ 300 บาท

โดยมีอัตราดอกเบี้ยเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝาก อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4.0 ต่อปี

3.3 เงินฝากสมทบ หมายถึง จำนวนเงินที่ข้าราชการกองทัพบกฝากเพิ่มขึ้นจากเงิน ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝาก

3.4 เงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกประเภทบำนาญทุกชั้น ใช้คำย่อว่า “เงิน กู้ อทบ. บำนาญทุกชั้น” หมายถึง เงินกู้ที่ผู้ฝาก กู้ไปเพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีพ โดยมีเงินออมทรัพย์ข้าราชการ กองทัพบกฝากเป็นหลักประกันเงินกู้และในกรณีที่ผู้กู้เงินเกินเงินออมทรัพย์ ข้าราชการกองทัพบก ต้องมีผู้ค้ำประกันในส่วนที่เกินเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝาก

3.4.1 ต้องเป็นข้าราชการกองทัพบกประจำการและมีเงินออมทรัพย์ข้าราชการ กองทัพบกฝาก

3.4.2 ผู้กู้จะต้องมีเงินได้รายเดือนสุทธิหลังจากหักเงินงวดชำระหนี้เงินกู้ออม ทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกแล้ว เหลืออยู่ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเงินได้รายเดือน

3.4.3 กรณีกู้ในวงเงินไม่เกินเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝากที่มีอยู่ให้ใช้ เงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝากเป็นหลักประกันเงินกู้

3.4.4 กรณีกู้ในวงเงินเกินกว่าเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝากที่มีอยู่ให้กู้ ได้ไม่เกิน 100,000 บาท โดยต้องนำข้าราชการประจำการ จำนวน 2 คน เข้าทำสัญญาค้ำประกัน ในวงเงินส่วนที่เกิน มีข้อกำหนด ดังนี้

3.4.4.1 ผู้ค้ำประกันต้องเป็นกำลังพลในหน่วยเดียวกัน ทั้งนี้สามารถทำสัญญา ค้ำประกันการชำระหนี้เงินกู้ของผู้กู้ได้ในทุกชั้นยศเพียงรายเดียวเท่านั้น

3.4.4.2 การชำระหนี้เงินกู้ของผู้กู้ ให้ชำระหนี้ในส่วนที่ได้กู้เงินเกินจากเงิน ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝากเป็นอันดับแรก

3.4.4.3 ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นจากภาระการค้ำประกัน ต่อเมื่อผู้กู้ได้ชำระหนี้เงินกู้ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกประเภทบำบัดทุกข์ ในส่วนที่ได้กู้เงินเกินจากเงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกฝาก เป็นที่เรียบร้อยแล้ว การค้ำประกันถือว่าเป็นอันสิ้นสุด ผู้ค้าประกันสามารถจะไปค้ำประกันให้กับผู้กู้เงินรายใหม่ได้

3.4.4.4 ผู้ค้าประกันต้องมีเงินได้รายเดือนสุทธิเหลืออยู่ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเงินได้รายเดือน

3.4.4.5 กรณีมีหนี้สินเงินกู้ อทบ. บำบัดทุกข์ และผู้กู้ได้ผ่อนชำระหนี้เงินกู้เกิน 10 งวด ตามสัญญาแล้ว ประสงค์จะขอกู้เงินออมทรัพย์ประเภท อทบ. บำบัดทุกข์ ให้เสนอเรื่องขอกู้เงินใหม่ได้ โดยไม่ต้องชำระหนี้ อทบ. ประเภทบำบัดทุกข์เดิม กรมสวัสดิการทหารบกจะหักชำระหนี้เงินกู้ อทบ. ประเภทบำบัดทุกข์ เดิม จากเงินกู้ อทบ. บำบัดทุกข์ที่ขอกู้ใหม่

3.4.4.6 อัตราดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 5.5 ต่อปี

3.5 เงินกู้ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกประเภทพิเศษ ใช้คำย่อว่า “เงินกู้ อทบ. พิเศษ” หมายถึง เงินกู้ที่ผู้ฝาก กู้ไปเพื่อซื้อที่ดินเป็นของตนเอง, เพื่อการ ไล่ถอนจำนอง, เพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีพ โดยมีที่ดิน หรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นหลักประกันเงินกู้ ซึ่งได้กำหนดวงเงินกู้ตามชั้นยศ ดังนี้

3.5.1 ข้าราชการชั้นยศ พลอาสาสมัคร-สิบเอก กู้ได้ไม่เกิน 150,000 บาท

3.5.2 ข้าราชการชั้นยศ จ่าสิบตรี-จ่าสิบเอก กู้ได้ไม่เกิน 200,000 บาท

3.5.3 ข้าราชการชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก กู้ได้ไม่เกิน 300,000 บาท

3.5.4 ข้าราชการชั้นยศ พันตรี กู้ได้ไม่เกิน 400,000 บาท

3.5.5 ข้าราชการชั้นยศ พันโท กู้ได้ไม่เกิน 500,000 บาท

3.5.6 ข้าราชการชั้นยศ พันเอก กู้ได้ไม่เกิน 600,000 บาท

3.5.7 ข้าราชการชั้นยศ พันเอก (พิเศษ) กู้ได้ไม่เกิน 800,000 บาท

3.5.8 ข้าราชการชั้นยศ พลตรีขึ้นไป กู้ได้ไม่เกิน 1,000,000 บาท

โดยมีอัตราดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 5.5 ต่อปี

3.6 เงินกู้ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพบกประเภทเพื่อการเคหะสงเคราะห์ ใช้คำย่อว่า “เงินกู้ อทบ. เพื่อการเคหะสงเคราะห์” หมายถึง เงินกู้ที่ผู้ฝาก กู้ไปเพื่อซื้อที่ดิน ซื้อห้องชุดหรือปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยในที่ดินของตนเอง หรือคู่สมรส หรือกู้ไปเพื่อการ ไล่จำนอง โดยมีที่ดินพร้อมอาคารหรือห้องชุดเป็นหลักประกันเงินกู้ ซึ่งได้กำหนดวงเงินกู้ตามชั้นยศ ดังนี้

3.6.1 ข้าราชการชั้นยศ พลอาสาสมัคร-จ่าสิบเอก กู้ได้ไม่เกิน 700,000 บาท

3.6.2 ข้าราชการชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก กู้ได้ไม่เกิน 1,000,000 บาท

3.6.3 ข้าราชการชั้นยศ พันตรี ภูได้ไม่เกิน 1,200,000 บาท

3.6.4 ข้าราชการชั้นยศ พันโท ภูได้ไม่เกิน 1,500,000 บาท

3.6.5 ข้าราชการชั้นยศ พันเอก ภูได้ไม่เกิน 1,800,000 บาท

3.6.6 ข้าราชการชั้นยศ พลตรีขึ้นไป ภูได้ไม่เกิน 2,000,000 บาท

โดยมีอัตราดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 5.5 ต่อปี

4. ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักในอาคาร บ้านพัก ของข้าราชการและ
ลูกจ้างประจำ ในสังกัด กองทัพบก

4.1 อาคารที่พักอาศัยของทางราชการ หมายความว่า อาคารประเภทแฟลต และ
บ้านพัก หรือเรือนแถวที่กองทัพบกสร้างขึ้น และมอบให้หน่วยต่าง ๆ ดูแล รับผิดชอบควบคุมดูแล

4.2 ข้าราชการ หมายความว่า ข้าราชการประจำสังกัดกองทัพบก

4.3 ลูกจ้างประจำ หมายความว่า ลูกจ้างประจำสังกัดกองทัพบก

4.4 ผู้ให้พักอาศัย หมายความว่า หน่วยหรือ กรมสวัสดิการทหารบกโดย กองทัพบก
ได้อนุมัติให้เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลอาคารที่พักอาศัยของทางราชการ

4.5 ผู้พักอาศัย หมายความว่า ข้าราชการประจำการ และลูกจ้างประจำที่ได้รับอนุมัติ
ให้เข้าพักอาศัยในอาคารที่พักอาศัยของทางราชการ

4.6 บริวาร หมายความว่า ผู้ร่วมพักอาศัยในฐานะเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้พัก
อาศัยหรือผู้ที่อยู่ในความปกครองของผู้พักอาศัย

4.7 อาคารสงเคราะห์กองทัพบก (ส่วนกลาง) หมายความว่า อาคารประเภทแฟลต
หรือเรือนแถวที่ก่อสร้างขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่กองทัพบกมอบให้
กรมสวัสดิการทหารบกเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแล

5. ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยสถาปนกิจสงเคราะห์

5.1 สมาชิก หมายความว่า สมาชิกของการสถาปนกิจสงเคราะห์กองทัพบก ได้แก่
ข้าราชการ ลูกจ้าง นักเรียนทหาร และ คู่สมรส บุตร บิดา มารดา ของข้าราชการ ลูกจ้าง และบิดา
มารดา ของคู่สมรส ยกเว้นนักเรียนทหาร เฉพาะบิดามารดา

5.2 ข้าราชการ หมายความว่า ข้าราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
และให้ความหมายรวมถึงทหารกองประจำการ (อาสาสมัคร) ทหารกองประจำการ อาสาสมัคร
ทหารพราน และข้าราชการทหารนอกประจำการ ทั้งนี้เฉพาะที่แต่งกายเหล่าทหารบกหรือบรรจ
ในตำแหน่งอัตราของฝ่ายทหารบก

5.3 ลูกจ้าง หมายความว่า ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว แต่งกาย เหล่าทหารบก ในสังกัดกระทรวงกลาโหม และให้หมายความรวมถึงพนักงาน เจ้าหน้าที่ คนงาน จากหน่วยงานและองค์การในความรับผิดชอบของฝ่ายทหารบกในสังกัดกระทรวงกลาโหม

5.4 บุตร หมายความว่า บุตรของสมาชิก แต่ถ้าจะสมัครเป็นสมาชิก บุตรนั้นจะต้อง มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ถึง 40 ปี ในวันยื่นใบสมัคร

5.5 ผู้นำเข้า หมายความว่า ข้าราชการ ลูกจ้าง และนักเรียนทหารที่เป็นสมาชิก ฌาปนกิจสงเคราะห์กองทัพบก ยกเว้น ทหารกองประจำการ ประสงค์จะนำคู่สมรส บุตร บิดา มารดาของข้าราชการ ลูกจ้าง และบิดามารดาของคู่สมรส ยกเว้นนักเรียนทหาร เฉพาะบิดามารดา เข้าเป็นสมาชิก

5.6 ผู้จัดการศพ หมายความว่า บุคคลที่เข้ามาดำเนินการจัดการศพสมาชิก โดยที่ สมาชิกได้ระบุชื่อหรือมิได้ระบุชื่อไว้ในใบสมัคร

5.7 วัตถุประสงค์ เพื่อทำการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการจัดการศพหรือจัดการศพ และสงเคราะห์ศพครอบครัวของสมาชิกที่ถึงแก่ความตายและมีได้ประสงค์จะหาทำไร หรือรายได้ มาแบ่งปันกัน เพื่อให้ข้าราชการลูกจ้าง และนักเรียนทหาร ตลอดจนครอบครัวได้มีเงิน ไว้ใช้จ่าย ในการจัดการศพโดยสมเกียรติ ตามสมควรแก่ฐานะ

5.8 ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก ถ้าเป็นข้าราชการลูกจ้างต้องมีอายุไม่เกิน 40 ปี สำหรับ นักเรียนต้องมีอายุ 15 ปี ในวันยื่นใบสมัคร ซึ่งได้รับความยินยอมจากผู้แทน โดยชอบธรรมตาม กฎหมาย คู่สมรส บุตรบิดามารดาของข้าราชการ ลูกจ้าง และบิดามารดาของคู่สมรส ยกเว้นนักเรียน ทหาร เฉพาะบิดามารดาที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกมีอายุไม่เกิน 40 ปี ในวันยื่น ใบสมัคร เว้นแต่บิดามารดาของตนเองและของคู่สมรสให้มีอายุไม่เกิน 55 ปี การสมัครเป็นสมาชิก ให้ยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกที่หน่วยต้นสังกัด ตั้งแต่หน่วยระดับกองพันหรือหน่วยเทียบเท่าขึ้นไป หรือสมัครได้โดยตรง ณ สำนักงาน หรือสมัครกับเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน สำหรับสมาชิกที่เป็น ข้าราชการนอกประจำการสามารถนำบุคคลในครอบครัวเข้าเป็นสมาชิกโดยสมัครผ่าน มณฑลทหารบก กรณีไม่มีมณฑลทหารบกในพื้นที่ ให้ยื่นผ่านสัสดีจังหวัดหรือสมัคร โดยตรง ณ สำนักงานหรือสมัครกับเจ้าหน้าที่ที่ตั้งสำนักงาน

5.9 ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกให้ระบุชื่อผู้รับเงินสงเคราะห์ในใบสมัครได้ จำนวน 1 คน ถ้าผู้รับเงินสงเคราะห์ถึงแก่ความตายก่อนสมาชิกสมาชิกต้องเปลี่ยนชื่อผู้รับเงินสงเคราะห์ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้รับเงินสงเคราะห์ถึงแก่ความตาย

5.10 การขึ้นทะเบียนสมาชิก ให้มีผลตั้งแต่วันที่นายทะเบียนคณะกรรมการ ได้อนุมัติ ขึ้นทะเบียนเข้าเป็นสมาชิก และรายงานให้ เจ้ากรมสวัสดิการทหารบกทราบ

5.11 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องชำระเงินค่าใบสมัครในวันที่ยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกคนละ 20 บาท

5.12 สมาชิกต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ ตามประกาศเรียกเก็บใบในแต่ละเดือนตามจำนวนสมาชิกที่ถึงแก่กรรมในอัตราสละห้าสิบสตางค์ เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะได้เงินสงเคราะห์ประมาณ 200,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

ประวัติความเป็นมาของหน่วย (ฝ่ายกำลังพล กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์, ม.ป.ป.)

เมื่อปี พ.ศ. 2451 ได้รวมกองทหารช่างที่อยู่เล็กจากกองพลต่างๆ คือ กองทหารช่างที่ 4 จากกองพลที่ 4 กองทหารช่างที่ 1 จากกองพลที่ 6 รวมกันเป็น กรมทหารช่างที่ 2 ซึ่งมี 2 กองร้อย ตั้งอยู่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีพลเอกพระบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เป็นผู้บังคับการพิเศษ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2452 ได้เพิ่มขึ้นอีก 1 กองร้อย คือกองร้อยที่ 3 เป็นกองร้อยสะพาน

ปี พ.ศ. 2470 ได้ยุบกรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา รวมกับกรมทหารช่างที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 กองพัน คือ กองพันทหารช่างที่ 2 และกองพันทหารสื่อสารที่ 2

ปี พ.ศ. 2472 กองพันทหารช่างที่ 2 ได้ย้ายจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเข้าที่ตั้งใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการนำของ พันตรี หลวงนารายณ์ ฤทธา (ม.ร.ว. ประเมื่อง มาลากุล) เป็นผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ 2 และได้แบ่งออกเป็น 3 กองร้อย คือ กองร้อยที่ 1 เป็นกองร้อยช่างสนาม กองร้อยที่ 2 เป็นกองร้อยช่างสะพาน และกองร้อยที่ 3 เป็นกองร้อยช่างรถไฟ

ปี พ.ศ. 2490 ได้ขนานนามที่ตั้งหน่วยทหารว่า “ค่ายศรีโสธร”

ปี พ.ศ. 2493 กองพันทหารช่างที่ 2 ได้แปรสภาพมาเป็นกองพันทหารช่างที่ 2 กรมทหารช่างที่ 1 ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 87/ 7315 ลง 12 มิ.ย. 2493 ให้ขึ้นตรงต่อกรมทหารช่างที่ 1

ปี พ.ศ. 2496 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหน่วยรักษาพระองค์ ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 225/ 20228 ลง 25 ก.ย. 2496 กองพันทหารช่างที่ 2 กรมทหารช่างที่ 1 จึงได้แปรสภาพเป็นกองพันทหารช่างที่ 2 กรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ และได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล เมื่อวันที่ 25 ม.ค. 2496

ปี พ.ศ. 2504 กองพันทหารช่างที่ 2 กรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ ได้แปรสภาพเป็นกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ โดยขึ้นตรงต่อกองพลทหารม้า ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 92/ 4985 ลง 25 เม.ย. 2504

ปี พ.ศ. 2523 กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ได้โอนการบังคับบัญชาไปขึ้นตรงต่อ กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 29 /21 ลง 4 มี.ค. 2521

ภารกิจ

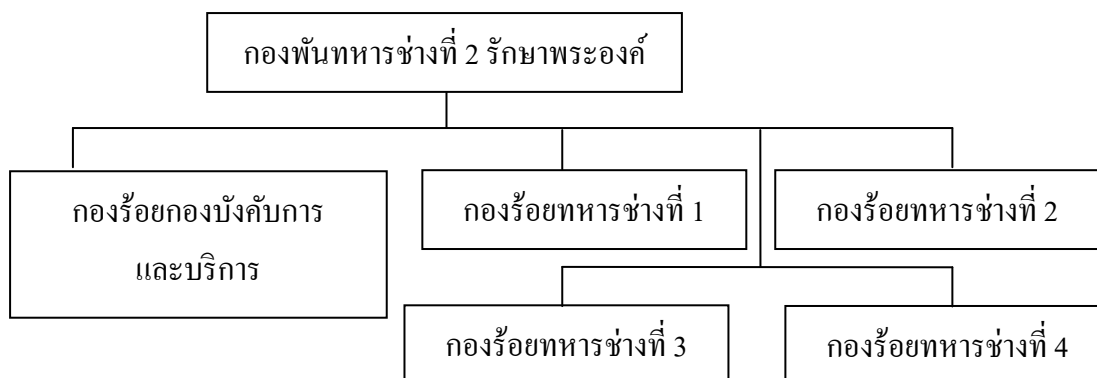
เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการรบให้กับกำลังของกองพลทหารราบด้วยการปฏิบัติงานช่างทั่วไป

ขีดความสามารถ

1. วางแผนการอำนวยความสะดวกและกำกับดูแลในหน้าที่ฝ่ายอำนวยความสะดวกทหารช่าง ในเรื่อง การปฏิบัติงานช่างทั้งปวง
2. การลาดตระเวนทางการช่าง
3. สร้าง ซ่อมแซม และบำรุงรักษา ถนนที่ลูยข้าม ท่อน้ำ สะพานเครื่องหนูนมัน สะพาน เครื่องหนูลอย แพส่งข้าม ที่พีกำบัง ที่บังคับการ ที่ตั้งการตั้งรับ เครื่องกีดขวางและสนามทุ่นระเบิด
4. ทำการก่อสร้างในสนามโดยทั่วไปรวมทั้งก่อสร้างสนามบิน และสนาม ฮ.
5. การทำลาย และรื้อถอนเครื่องกีดขวางรวมทั้งสนามทุ่นระเบิด
6. จัดเจ้าหน้าที่และเครื่องข้ามลำน้ำสำหรับการข้ามลำน้ำต่อหน้าข้าศึก
7. จัดการส่งกำลังและบริการสายช่าง รวมทั้งจัดตั้งตำบลจ่ายน้ำ 4 แห่ง
8. จัดการบริการเสนารักษ์ให้กับหน่วยต่าง ๆ ในกองพัน
9. ทำการรบอย่างทหารราบเมื่อจำเป็น

การจัด

กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์แบ่งหน่วยขึ้นตรงออกเป็น 5 หน่วย ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผังการจัดของกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

ที่ตั้งหน่วย

กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ มีที่ตั้ง ณ ค่ายศรี โสธร เลขที่ 1 ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีหน่วยขึ้นตรงที่ตั้งอยู่ ณ ค่ายศรี โสธร จำนวน 3 หน่วย ดังนี้

กองร้อยกองบังคับการและบริการ

กองร้อยทหารช่างที่ 2

กองร้อยทหารช่างที่ 3

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยขึ้นตรงที่มีที่ตั้งหน่วยนอกพื้นที่ค่ายศรี โสธร จำนวน 2 หน่วย ดังนี้

กองร้อยทหารช่างที่ 1 มีที่ตั้ง ณ ค่ายนวมินทราชินี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

กองร้อยทหารช่างที่ 4 มีที่ตั้ง ณ ค่ายจักรพงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

จำนวนนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

กองร้อยกองบังคับการและบริการ		มีจำนวน 115 นาย
กองร้อยทหารช่างที่ 1		มีจำนวน 59 นาย
กองร้อยทหารช่างที่ 2	มีจำนวน	58 นาย
กองร้อยทหารช่างที่ 3		มีจำนวน 64 นาย
กองร้อยทหารช่างที่ 4		มีจำนวน 57 นาย
		รวม 353 นาย

โครงการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งผลให้สถานะและความเป็นอยู่ของกำลังพล นายทหารชั้นประทวนและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะด้านปัจจัยค่าครองชีพ ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จึงได้จัดตั้งโครงการพัฒนาอาชีพเสริม เพื่อให้ครอบครัวของกำลังพล โดยเฉพาะคู่สมรสของกำลังพลที่ไม่มีอาชีพประจำ สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างรายได้เพิ่มเติม ลดภาระด้านการเงินให้กับครอบครัวได้อย่างมั่นคง ซึ่งได้จัดโครงการพัฒนาอาชีพเสริมภายในหน่วย ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในสตรีวุ้น

ศูนย์พัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในสตรีวุ้น ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการตัดเย็บผลิตภัณฑ์สายบ่าชุดชั้นในสตรี ยี่ห่อวุ้น ซึ่งในปัจจุบันมีครอบครัวของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนที่ไม่มีอาชีพประจำ เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนสมาชิก 25 คน

โครงการนี้ได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544 และได้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ระยะเวลาที่หน่วยได้จัดโครงการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เป็นระยะเวลาประมาณ 16 ปี จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยได้จัดเจ้าหน้าที่จากบริษัท เอส อาร์ ดับบลิว การ์เมนต์ จำกัด มาให้การอบรมพัฒนาความชำนาญในการจัดทำผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของบริษัท ฯ และผ่านการรับรองผลิตภัณฑ์จากบริษัท ฯ นอกจากนี้หน่วยได้ส่งสมาชิกศูนย์พัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในสตรีวโก้ เข้าศึกษาดูงานที่ บริษัท เอส อาร์ ดับบลิว การ์เมนต์ จำกัด เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดทำผลิตภัณฑ์สำหรับครอบครัวของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนที่ไม่มีอาชีพประจำที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์พัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในสตรีวโก้สามารถสร้างรายได้จากอาชีพเสริมนี้เฉลี่ยคนละ 5,000-6,000 บาทต่อเดือน

แผนงานในอนาคต หน่วยจะดำเนินการส่งสมาชิกศูนย์พัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์ชุดชั้นในสตรีวโก้ เข้าอบรมการตัดเย็บและประกอบชุดชั้นในสตรี เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของศูนย์พัฒนาอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก คาดว่าสมาชิกจะมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกเฉลี่ยคนละ 2,000-3,000 บาทต่อเดือน

ผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำ

กลุ่มพัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำ ซึ่งในปัจจุบันมีครอบครัวของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนที่ไม่มีอาชีพประจำเข้าร่วมโครงการ มีจำนวนสมาชิก 17 คน

โครงการนี้ได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2558 และได้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ระยะเวลาที่หน่วยได้จัดโครงการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สมาชิกยังขาดประสบการณ์และความชำนาญ อีกทั้งรูปแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำยังขาดความคิดสร้างสรรค์และความหลากหลาย ส่งผลให้กำลังในการผลิตและการจำหน่ายไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด หน่วยจึงได้จัดวิทยากรจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มาให้การอบรมพัฒนาความชำนาญในการจัดทำและทำให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดทำผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้กำลังในการผลิตและการจำหน่ายมีการพัฒนาขึ้น ตามลำดับ

สำหรับครอบครัวของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนที่ไม่มีอาชีพประจำที่เข้าร่วม
กลุ่มพัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำร้อน สามารถสร้างรายได้จากอาชีพเสริมนี้เฉลี่ยคนละ
4,000-5,000 บาทต่อเดือน

แผนงานในอนาคต หน่วยจะจัดการอบรมโดยวิทยากรจากศูนย์การศึกษานอกกระบวนและ
การศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการอบรมให้แก่
สมาชิกกลุ่มในเรื่องการจัดทำผลิตภัณฑ์จากหนังนอกเหนือไปจากกระเป๋าน้ำร้อน เช่น พวงกุญแจ
เข็มขัด ซองใส่รีโมทรถยนต์ ฯลฯ นอกจากนี้จะดำเนินการให้สมาชิกกลุ่มได้ศึกษาดูงานและ
แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดทำผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำร้อนและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากหนังจากชุมชน
อื่น ๆ ภายนอกหน่วยที่ได้จัดตั้งกลุ่มพัฒนาอาชีพเสริมผลิตภัณฑ์กระเป๋าน้ำร้อน เพื่อเป็นการเพิ่ม
ศักยภาพของกลุ่มพัฒนาอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก คาดว่าสมาชิกจะมีรายได้เพิ่มขึ้น
อีกเฉลี่ย คนละ 1,000-2,000 บาทต่อเดือน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ ประพิตรไพศาล (2550) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน
ในหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ในระดับ กอง กองร้อย ที่มี
ที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักของทางราชการภายในค่ายพรหมโยธี อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยมี
เนื้อหาครอบคลุมคุณภาพชีวิต 10 ด้าน คือ 1) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
2) ด้านสุขภาพอนามัย 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านการมีงานทำและรายได้ 5) ด้านความปลอดภัย
ในชีวิตและทรัพย์สิน 6) ด้านครอบครัว 7) ด้านการสนับสนุนทางสังคม 8) ด้านสังคม วัฒนธรรม
9) ด้านสิทธิและความเป็นธรรม 10) ด้านการเมืองและธรรมาภิบาล จากการเก็บข้อมูล จำนวน
250 ตัวอย่าง จากจำนวนทั้งหมด 668 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน
ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับค่อนข้างดี ควรมีการซ่อมแซมบ้านพัก
ตามระยะเวลาที่เหมาะสม 2) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับ
ค่อนข้างดี แต่ควรมีการพัฒนาการให้การรักษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) คุณภาพชีวิต
นายทหารชั้นประทวนด้านการศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างดี ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่กำลัง
พลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้มากที่สุด 4) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนด้านการมีงานทำและ
รายได้ได้อยู่ในระดับค่อนข้างดี ควรพัฒนากลุ่มอาชีพเสริมต่าง ๆ ให้กำลังพลได้มีทางเลือกมากขึ้น
5) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับค่อนข้าง
ดีควรจัดให้มีระบบการแจ้งเหตุร้ายที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว 6) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้น
ประทวนด้านครอบครัว อยู่ในระดับดีมาก แต่ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาอย่างรอบครอบในการใช้

งานกำลังพลนอกเวลาราชการ เพราะนั่นคือเวลาที่กำลังพลต้องดูแลครอบครัว 7) คุณภาพชีวิต นายทหารชั้นประทวน ด้านการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างดี ผู้บังคับบัญชาควร กำหนดคนโยบายส่งเสริมให้กำลังพลได้มีโอกาสทางสังคมที่เพียงพอ 8) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้น ประทวนด้านสังคม วัฒนธรรม อยู่ในระดับค่อนข้างดี ควรเพิ่มโอกาสให้กำลังพลได้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น 9) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนด้านสิทธิและความเป็น ธรรม อยู่ในระดับค่อนข้างดี ควรกำหนดคนโยบายให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับปกครอง ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรม 10) คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน ด้านการเมืองและ ธรรมาภิบาล อยู่ในระดับค่อนข้างดี ควรส่งเสริมให้กำลังพลได้มีโอกาสเป็นคณะกรรมการพิจารณา กิจการที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกำลังพล

สนธยา ทรัพย์สกุล (2548) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนในกองพัน ทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ ฯ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านที่อยู่อาศัย 2) ด้านสุขภาพอนามัย 3) ด้านการได้รับบริการขั้นพื้นฐาน 4) ด้านอาหารและ โภชนาการ 5) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 6) ด้านสภาพการทำงาน จากกลุ่ม ตัวอย่าง ชั้นยศสิบตรีถึงจ่าสิบเอก (พิเศษ) จำนวน 164 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิต ของนายทหารชั้นประทวนใน กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ ฯ อยู่ใน เกณฑ์สูง โดยมีคุณภาพชีวิตด้านสภาพการทำงานสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนคุณภาพชีวิตด้านการได้รับบริการขั้นพื้นฐานต่ำที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัย ด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่เหลือคือ ระดับชั้นยศ อายุราชการ สถานภาพ จำนวนบุคคลที่พึ่งพาใน ครอบครัวและรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ โดยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาคือ ควรเพิ่มเติมนโยบายทางด้านการพัฒนาซ่อมแซม ที่พักรออาศัย มีการรณรงค์ให้กำลังพลได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอให้ความสำคัญในด้าน สวัสดิการให้กำลังพลภายในหน่วยมีความรักความสามัคคี เป็นต้น

วีริณ ฉันทศาสตร์โกศล (2544) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน ในกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน หน่วยบัญชาการ ป้องกันภัยทางอากาศ โดยใช้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิต 5 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพ อนามัย 2) ด้านชีวิตครอบครัว 3) ด้านที่อยู่อาศัย 4) ด้านรายได้และการงาน 5) ด้านความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน จากกลุ่มตัวอย่าง 212 คน ผลการศึกษาพบว่า นายทหารชั้นประทวนที่สมรส แล้วและนายทหารชั้นประทวนที่มีระดับยศสูงมีคุณภาพชีวิตดีกว่านายทหารชั้นประทวนที่มี สถานภาพ โสด ม่าย แยกกันอยู่และนายทหารชั้นประทวนที่มีระดับยศต่ำ นายทหารชั้นประทวน

ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน สำหรับอายุ อายุราชการ และรายได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหน้าที่รับผิดชอบ และจำนวนบุคคลที่พึ่งพาในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มัลลิกา จินาคำ (2541) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างในระดับคุณภาพชีวิตของ ประชากรในเขตภาคเหนือ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุข มีความสัมพันธ์และส่งผลให้ประชากรในเขตภาคเหนือตอนบนมีระดับคุณภาพชีวิตที่แตกต่างจาก ประชากรในเขตภาคเหนือตอนล่างหรือไม่ เพียงใด จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจาก 2 จังหวัด คือ ประชากรใน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ จำนวน 172 คน ประชากรใน อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 162 คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 351 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตประชากรในภาคเหนือตอนบนแตกต่างจาก ประชากรภาคเหนือตอนล่าง คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษา อัตราการเรียนต่ออัตราครูหนังสือ ปัจจัยด้าน สาธารณสุข ได้แก่ ความเพียงพอของสถานอนามัย ความพร้อมของเครื่องมือและเวชภัณฑ์ งบประมาณด้านสาธารณสุข และข่าวสารด้านสาธารณสุข

ไพศาล กตัญญู (2537) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน สังกัด กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ โดยการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต 8 ประการ คือ 1) อาหารและโภชนาการ 2) ที่อยู่อาศัย 3) การบริการสังคมขั้นพื้นฐาน 4) ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน 5) การทำงานและความมั่นคงในหน้าที่การงาน 6) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา หน่วยงานและสังคม 7) การพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น 8) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและปัจจัย ส่วนบุคคล ด้านอายุราชการ ด้านสถานภาพสมรส จำนวนบุคคลในครอบครัว ด้านระดับการศึกษา ด้านระดับชั้นยศ ด้านระดับตำแหน่งและด้านรายได้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการทำงานและ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้านอายุ ราชการ ด้านสถานภาพสมรส ด้านระดับการศึกษา ด้านระดับชั้นยศและด้านรายได้ ด้านความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้าน ระดับตำแหน่ง ส่วนปัจจัยด้านอาหารและโภชนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านอายุราชการ ไม่มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านสถานภาพสมรส จำนวนบุคคลในครอบครัว ด้านระดับ การศึกษา ด้านระดับชั้นยศ ด้านระดับตำแหน่งและด้านรายได้

ศุภฤกษ์ งามสมภพ (2533) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองพัน ทหารสารวัตรที่ 11 โดยการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต 10 ประการ คือ 1) อาหารและ โภชนาการ 2) ครอบครัว 3) ที่อยู่อาศัย 4) การได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน 5) ความมั่นคงปลอดภัย

ในชีวิตและทรัพย์สิน 6) สุขภาพอนามัย 7) รายได้และความมั่นคงในอาชีพ 8) คุณธรรมจริยธรรม 9) สิ่งแวดล้อม 10) ความภูมิใจมีเกียรติ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอายุราชการ ระดับยศ การเก็บออมในครอบครัวและสวัสดิการที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิต ส่วนสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนบุคคลที่พึ่งพาในครอบครัว รายได้ในครัวเรือน รายจ่ายในครัวเรือน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิต สักดิ์ชัย ทวีศักดิ์ (2529) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต โดยได้ศึกษากับประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 264 ครอบครัว ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัย ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 18 ปัจจัย เรียงตามลำดับ ได้แก่ รายได้ ชีวิตครอบครัว ที่อยู่อาศัย การมีงานทำ สุขภาพอนามัย อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน อุปกรณ์ในการ ประกอบอาชีพ การสาธารณสุข โภคอาหาร การศึกษา การมีคุณธรรม ความสัมพันธ์กับเพื่อนและ สังคม ที่ดิน การประกอบอาชีพ การประหยัด การไม่มีหนี้สิน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการพักผ่อนหย่อนใจ

พิเชษฐ์ กุศลศิลป์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของนายทหาร ชั้นประทวน สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของกำลังพล นายทหารชั้นประทวนและเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในการทำงานของกำลัง พลนายทหารชั้นประทวน สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งตาม แนวคิดของ Walton (1974) ได้มีเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของนายทหารชั้นประทวนไว้ 8 ด้าน คือ การให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความเจริญของงานและสวัสดิภาพ การบูรณาการด้านสังคม สิทธิตามรัฐธรรมนูญ จังหวะชีวิตโดยส่วนรวม และการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน จากจำนวนทั้งหมด 278 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการ ทำงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก โดยรวมมีคุณภาพชีวิตในการ ทำงานอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบูรณาการ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และด้านการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม ตามลำดับ โดยในด้านการบูรณาการด้านสังคม นายทหารชั้นประทวนมีความคิดเห็นว่า ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาให้ทำงานที่สำคัญ ในด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ นายทหารชั้น ประทวนมีความคิดเห็นว่า เพื่อนร่วมงานเคารพในสิทธิส่วนตัวโดยไม่ก้าวล่วงในสิทธิส่วนตัวของ ท่าน ส่วนด้านการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม นายทหารชั้นประทวนมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานให้ ความร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เมื่อมีกิจกรรมชุมชนและสาธารณะประโยชน์

ส่วนปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ เงินเดือน ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และระดับชั้นยศ เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของนายทหารชั้นประทวน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในการทำงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก พบว่า เพศ อายุ อายุราชการ เงินเดือน ระดับการศึกษา สถานภาพ และระดับชั้นยศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ภัทรธิ รา ผลงาม (2543) ได้ศึกษาถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู ในสถาบันราชภัฏเลย เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในสถาบันราชภัฏเลยที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนปีการศึกษา 2542 จำนวน 109 คน ผลการศึกษาคคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่สอน และตำแหน่งหน้าที่ พบว่า มีเพียงตัวแปรเดียวคือ ตำแหน่งหน้าที่ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งบริหาร ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับปานกลางและสูง ส่วนข้าราชการครูที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานระดับปานกลางและต่ำ ปัจจัยทางด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย อาชีพของคู่สมรส/ บิดามารดา จำนวนภาระพึ่งพิง และการอยู่ร่วมกับครอบครัว พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วยรายได้ รายได้คู่สมรส/ บิดามารดาและภาระหนี้สิน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน ลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่าตัวแปรลักษณะที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับคุณภาพชีวิตในการทำงาน เพียงตัวแปรเดียวเท่านั้น

สุทิน บุญแข็ง (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อศึกษาถึงระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน จากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 256 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ของข้าราชการครูในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ตามลำดับ พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นอยู่ในระดับสูง ด้านอื่น ๆ คือ ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้านธรรมาภิบาลในองค์กร ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับงาน และด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ข้อมูลเบื้องต้นของข้าราชการครูและปัจจัยเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ อายุ เงินเดือน ลักษณะงาน

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน ส่วนปัจจัยด้าน เพศ สถานภาพ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อายุราชการ และการปกครอง บังคับบัญชา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต													
งานวิจัย	ตัวแปร	ปัจจัยส่วนบุคคล				ปัจจัยด้านการทำงาน			ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ			ปัจจัยด้านครอบครัว	
		เพศ	อายุ	การศึกษา	อายุราชการ	หน้าที่	ชั้นยศ	แรงจูงใจ	รายได้	หนี้สิน	สวัสดิการ	จำนวนบุตร	สถานภาพสมรส
คุณภาพชีวิตนยาหารชั้นประทวนในหน่วยขึ้นตรง		NA	/	x	NA	NA	x	NA	x	/	NA	x	NA
กองบัญชาการกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์													
คุณภาพชีวิตนยาหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์		NA	NA	/	x	NA	x	NA	x	NA	NA	x	NA
คุณภาพชีวิตนยาหารชั้นประทวนในกรมทหารปืนใหญ่		NA	/	NA	/	x	NA	NA	/	NA	NA	x	NA
ค้อสู้อากาศยานที่ 1 กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน													
การพัฒนาคุณภาพชีวิตนยาหารชั้นประทวนสังกัด		NA	/	x	/	NA	/	NA	/	NA	NA	x	/
กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์													
คุณภาพชีวิตของนยาหารชั้นประทวน		NA	NA	x	/	NA	/	x	x	NA	/	x	x
สังกัด กองพันทหารราบที่ 11													
คุณภาพชีวิตการทำงานของนยาหารชั้นประทวน		x	x	x	x	NA	x	NA	x	NA	NA	NA	x
สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก													
คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู		x	x	x	NA	/	NA	NA	NA	NA	NA	NA	x
ในสถาบันราชภัฏเลย													
คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู		x	/	x	x	NA	x	NA	/	NA	NA	NA	x
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ													

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

ภาพที่ 6 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตและเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) รายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย

1. วิธีการดำเนินการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
8. เกณฑ์การแปลผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ความจำเป็นพื้นฐานและความมั่นคงของมนุษย์

2. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) จากนายทหารชั้นประทวนใน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตและเปรียบเทียบความแตกต่าง ของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กำลังพลนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 3 พื้นที่ ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 3 พื้นที่

หน่วยขึ้นตรง	ประชากร
จังหวัดฉะเชิงเทรา	
กองร้อยกองบังคับการและบริการ	115
กองร้อยทหารช่างที่ 2	58
กองร้อยทหารช่างที่ 3	64
จังหวัดชลบุรี	
กองร้อยทหารช่างที่ 1	59
จังหวัดปราจีนบุรี	
กองร้อยทหารช่างที่ 4	57
รวม	353

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กำลังพลนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน กิตติ ประพิตรไพศาล, 2550, หน้า 67) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n หมายถึง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมด

e หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดค่าไว้ที่ .05
ทำการคำนวณ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{353}{1 + 353 (0.05)^2} \\ &= 187 \text{ นาย} \end{aligned}$$

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ดังนี้ เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 นาย แล้ว นำมาแบ่งจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของสมาชิกแต่ละกลุ่ม หรือตามจำนวนกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของแต่ละหน่วยขึ้นตรง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งตามตารางที่ 3 จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีจับสลาก

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน แบ่งจำนวนตามหน่วยขึ้นตรง

หน่วยขึ้นตรง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จังหวัดฉะเชิงเทรา		
กองร้อยกองบังคับการและบริการ	115	61
กองร้อยทหารช่างที่ 2	58	31
กองร้อยทหารช่างที่ 3	64	33
จังหวัดชลบุรี		
กองร้อยทหารช่างที่ 1	59	32
จังหวัดปราจีนบุรี		
กองร้อยทหารช่างที่ 4	57	30
รวม	353	187

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จากนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 22 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ คือ อายุ ระดับการศึกษาและโรคประจำตัว
2. ปัจจัยด้านการทำงาน จำนวน 4 ข้อ คือ อายุราชการ ระดับชั้นยศ พื้นที่ปฏิบัติงานและลักษณะงานที่รับผิดชอบ

3. ปัจจัยด้านครอบครัว จำนวน 4 ข้อ คือ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและที่อยู่อาศัย

4. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จำนวน 11 ข้อ คือ เงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น ๆ อาชีพเสริมของครอบครัว รายได้สุทธิของครอบครัว สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ การเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว และรายจ่ายของครอบครัว

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical domain)
2. ด้านจิตใจ (Psychological domain)
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain)
4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment domain)

โดยในตอนที่ 2 ได้กำหนดให้มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 26 ข้อ การให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-26 ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก 23 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ คือข้อ 2, 9, 11 ให้ผู้ตอบเลือกตอบ โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ข้อความทางลบ 3 ข้อ แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบ ไม่เลย ให้	5 คะแนน
ตอบ เล็กน้อย ให้	4 คะแนน
ตอบ ปานกลาง ให้	3 คะแนน
ตอบ มาก ให้	2 คะแนน
ตอบ มากที่สุด ให้	1 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ข้อความทางบวก 23 ข้อ แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบ ไม่เลย ให้	1 คะแนน
ตอบ เล็กน้อย ให้	2 คะแนน
ตอบ ปานกลาง ให้	3 คะแนน
ตอบ มาก ให้	4 คะแนน
ตอบ มากที่สุด ให้	5 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องคุณภาพชีวิตของหน่วยงานต่าง ๆ จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 1 ท่าน คือ พันโทวรชิน เขวรัตน์ ตำแหน่ง ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย ขั้นตอนในตรวจสอบ คือ นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 นาย เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยง หรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้ มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับหน่วยขึ้นตรงด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการกรอกแบบสอบถามและวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล โดยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามระยะเวลาที่กำหนดและขอรับแบบสอบถามกลับคืนมาจากหน่วยขึ้นตรงด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป จำนวน 187 ชุด ให้กับนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรีและจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 187 ชุด ซึ่งมีความสมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การแสดงผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้ว ใช้สถิติการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย
2. การแสดงผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนที่ตรวจให้คะแนนแล้ว ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย
3. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าที (t-test) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ One-way ANOVA, Welch และ Brown-Forsythe ทั้งนี้ในการทดสอบสมมติฐานจะนำตัวแปรมาตรวจสอบเงื่อนไขของการใช้สถิติ 2 เงื่อนไข ก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ คือ

1. การทดสอบการกระจายของข้อมูลแบบปกติด้วยกราฟ Boxplot และค่า Skewness & Kurtosis
2. การทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ Levene's test for equality of variances

เกณฑ์การแปลผล

คะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมมีคะแนน ตั้งแต่ 26-130 คะแนน และคะแนนคุณภาพชีวิตแยกออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ โดยเมื่อรวมคะแนนทุกข้อได้แล้ว สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 3 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมและแยกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตกลาง ๆ	คุณภาพชีวิตที่ดี
1. ด้านร่างกาย	7-16	17-26	27-35
2. ด้านจิตใจ	6-14	15-22	23-30
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3-7	8-11	12-15
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	8-18	19-29	30-40
คุณภาพชีวิตโดยรวม	26-60	61-95	96-130

องค์ประกอบในแต่ละด้านแบ่งเป็นข้อ ได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 10, 11, 12, 24

องค์ประกอบด้านจิตใจ ได้แก่ ข้อ 5, 6, 7, 8, 9, 23

องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ข้อ 13, 14, 25

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

ส่วนข้อ 1 และข้อ 26 เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม จะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้

การนำเสนอผลจะต้องนำเสนอในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด และคะแนนของแต่ละองค์ประกอบด้วย เพื่อใช้เปรียบเทียบกับการศึกษาอื่น ๆ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์” เป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 นาย จากการแจกแบบสอบถามให้กับนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในส่วนของการนำเสนอผลการวิจัยนี้จะแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้เป็นการแสดงถึงสถานภาพทั่วไปของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ได้แก่

1. บัญชีส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษาและโรคประจำตัว
2. บัญชีด้านการทำงาน ประกอบด้วย อายุราชการ ระดับชั้นยศ พื้นที่ปฏิบัติงานและลักษณะงานที่รับผิดชอบ
3. บัญชีด้านครอบครัว ประกอบด้วย สถานภาพสมรส จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและที่อยู่อาศัย
4. บัญชีด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ ค่าตอบแทนอื่น ๆ อาชีพเสริมของครอบครัว รายได้สุทธิของครอบครัว สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ การเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัวและรายจ่ายของครอบครัว

โดยแจกแจงในรูปแบบของค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อให้สามารถแปลผลจากกลุ่มตัวอย่างของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ไปสู่กลุ่มประชากรได้อย่างชัดเจน โดยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 187 นาย รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 25 ปี	41	21.93
26-35 ปี	71	37.97
36-45 ปี	22	11.76
46-55 ปี	42	22.46
55 ปีขึ้นไป	11	5.88
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.97 รองลงมาคือช่วงอายุ 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.46 และช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.88

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	142	75.94
ปริญญาตรี	41	21.93
สูงกว่าปริญญาตรี	4	2.14
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.94 รองลงมาคือ มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.93 และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.14

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามโรคประจำตัว

โรคประจำตัว	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
มี	20	10.70
ไม่มี	167	89.30
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 89.30 และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 10.70 เท่านั้น ที่มีโรคประจำตัว

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 5 ปี	52	27.81
6-10 ปี	48	25.67
11-15 ปี	22	11.76
16-20 ปี	12	6.42
21-25 ปี	12	6.42
มากกว่า 25 ปี	41	21.93
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.81 รองลงมาคือ มีอายุราชการ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.67 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวนสองกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนเท่ากันคือ มีอายุราชการ 16-20 ปี และ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.42

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับชั้นยศ

ระดับชั้นยศ	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
สิบตรี	15	8.02
สิบโท	30	16.04
สิบเอก	30	16.04
จ่าสิบตรี	8	4.28
จ่าสิบโท	8	4.28
จ่าสิบเอก	78	41.71
จ่าสิบเอก (พิเศษ)	18	9.63
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับชั้นยศ จ่าสิบเอก คิดเป็นร้อยละ 41.71 รองลงมาคือมีระดับชั้นยศ สิบโทและสิบเอก มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.04 ส่วนระดับชั้นยศ จ่าสิบตรีและจ่าสิบโท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.28

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน

พื้นที่ปฏิบัติงาน	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ฉะเชิงเทรา	125	66.84
ชลบุรี	32	17.11
ปราจีนบุรี	30	16.04
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่จังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 66.84 รองลงมาคือ มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่จังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 17.11 ส่วนพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่จังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.04

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามลักษณะงาน
ที่รับผิดชอบ

ลักษณะงานที่รับผิดชอบ	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ฝ่ายอำนวยการ	53	28.34
ฝ่ายปฏิบัติการ	134	71.66
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะงานที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 71.66 และมีลักษณะงานที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายอำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 28.34

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
โสด	82	43.85
สมรส	99	52.94
แยกกันอยู่/ หย่า/ หม้าย	6	3.21
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 43.85 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีสถานภาพแยกกันอยู่/ หย่า/ หม้าย คิดเป็นร้อยละ 3.21

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีบุตร	98	52.41
1 คน	47	25.13
2 คน	34	18.18
มากกว่า 2 คน	8	4.28
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 52.41 รองลงมาคือ มีบุตร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีบุตรมากกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.28

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในความดูแล

จำนวนสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	52	27.81
1 คน	21	11.23
2 คน	54	28.88
3 คน	35	18.72
4 คน	19	10.16
5 คน	5	2.67
6 คน	1	0.53
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในความดูแลจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.88 รองลงมาคือ ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในความดูแล คิดเป็นร้อยละ 27.81 และมีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในความดูแล จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.72 ส่วนมีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในความดูแล จำนวน 6 คน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.53

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัย	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ของตนเอง	35	18.72
ของทางราชการ	152	81.28
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้พักอาศัยบ้านพักของทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 81.28 และมีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 18.72

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับเงินเดือน

ระดับเงินเดือน	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 12,500 บาท/ เดือน	57	30.48
12,501-15,000 บาท/ เดือน	30	16.04
15,001-17,500 บาท/ เดือน	22	11.76
17,501-20,000 บาท/ เดือน	12	6.42
20,001-22,500 บาท/ เดือน	12	6.42
22,501-25,000 บาท/ เดือน	14	7.49
มากกว่า 25,000 บาท/ เดือน	40	21.39
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับเงินเดือนอยู่ที่ไม่เกิน 12,500 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 30.48 รองลงมาคือ มีระดับเงินเดือนอยู่ที่มากกว่า 25,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 21.39 และมีระดับเงินเดือนอยู่ที่ 12,501-15,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 16.04 ส่วนระดับเงินเดือน 17,501-20,000 บาท/ เดือน และ 20,001-22,500 บาท/ เดือน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.42

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้ จากทั้งเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพ

รายได้	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 15,000 บาท/ เดือน	86	45.99
15,001-17,500 บาท/ เดือน	25	13.37
17,501-20,000 บาท/ เดือน	15	8.02
20,001-22,500 บาท/ เดือน	13	6.95
22,501-25,000 บาท/ เดือน	10	5.35
มากกว่า 25,000 บาท/ เดือน	38	20.32
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากทั้งเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพไม่เกิน 15,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 45.99 รองลงมาคือมีรายได้ มากกว่า 25,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 20.32 ส่วนระดับรายได้ที่มีจำนวน น้อยที่สุดคือ 22,501-25,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอาชีพเสริมของตนเอง

อาชีพเสริม	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
มี	45	24.06
ไม่มี	142	75.94
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตนเองจะไม่มีอาชีพเสริม คิดเป็น ร้อยละ 75.94 และมีเพียงร้อยละ 24.06 ที่ตนเองมีอาชีพเสริม

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้รวม
เฉลี่ยต่อเดือนจากเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ
ในอาชีพรวมทั้งอาชีพเสริม

รายได้	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากอาชีพเสริม	74	39.57
ไม่เกิน 15,000 บาท/ เดือน	30	16.05
15,001-20,000 บาท/ เดือน	28	14.97
20,001-25,000 บาท/ เดือน	13	6.95
25,001-30,000 บาท/ เดือน	17	9.09
มากกว่า 30,000 บาท/ เดือน	25	13.37
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 39.57 รองลงมาคือ มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนจากเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพรวมทั้งอาชีพเสริม ไม่เกิน 15,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 16.05 และระดับรายได้ 15,001-20,000 บาท/ เดือน คิดเป็นร้อยละ 14.97 ส่วนระดับรายได้ 20,001-25,000 บาท/ เดือน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.95

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสมาชิกในครัวเรือน
ที่มีรายได้และอาจจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

สมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	78	41.71
คู่สมรส	90	48.13
บุตร	7	3.74
อื่น ๆ	12	6.42
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้และอาจจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ คือ คู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 48.13 รองลงมาคือ ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้และอาจจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ คิดเป็นร้อยละ 41.71 ส่วนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้และอาจจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ คือ บุตร มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.74

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้

จำนวนสมาชิก	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่มี	72	38.50
1 คน	87	46.52
2 คน	23	12.30
3 คน	5	2.68
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 46.52 รองลงมาคือไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 38.50 และสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ 3 คน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.68

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้สุทธิ
ของครอบครัวต่อหนึ่งเดือน

รายได้	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 15,000 บาท	65	34.76
15,001-20,000 บาท	32	17.11
20,001-25,000 บาท	21	11.23
25,001-30,000 บาท	17	9.09
30,001-35,000 บาท	18	9.63
35,001-40,000 บาท	13	6.95
มากกว่า 40,000 บาท	21	11.23
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อหนึ่งเดือนไม่เกิน 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.76 รองลงมาคือมีรายได้สุทธิ 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.11 ส่วนรายได้สุทธิ 35,001-40,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.95

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสวัสดิการ
ที่ได้รับจากทางราชการ

สวัสดิการ	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
เพียงพอ	135	72.19
ไม่เพียงพอ	52	27.81
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 72.19 และได้รับสวัสดิการจากทางราชการไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 27.81

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอาชีพเสริม
ของครอบครัว

อาชีพเสริม	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
มี	40	21.39
ไม่มี	147	78.61
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ครอบครัวไม่ประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 78.61 มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ครอบครัวประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 21.39

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้จากอาชีพเสริม
ของครอบครัวต่อหนึ่งเดือน

รายได้	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	5	12.50
3,000-5,999 บาท	13	32.50
6,000-8,999 บาท	3	7.50
9,000 บาทขึ้นไป	19	47.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ครอบครัวประกอบอาชีพเสริม มีรายได้ 9,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาคือ มีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม 3,000-5,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.50 ส่วนรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม 6,000-8,999 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.50

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว

โครงการพัฒนาอาชีพเสริม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เข้าร่วม	16	8.56
ไม่เข้าร่วม	171	91.44
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 25 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ครอบครัวไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 91.44 มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ครอบครัวได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 8.56

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	8	50.00
3,000-5,999 บาท	8	50.00
รวม	16	100.00

จากตารางที่ 26 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท และ 3,000-5,999 บาท มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน
ที่มากที่สุด

รายจ่ายที่มากที่สุด	จำนวน (นาย)	ร้อยละ
ค่าอาหาร	51	27.27
ค่าสาธารณูปโภค	34	18.18
ค่าเล่าเรียนบุตร	17	9.09
ค่ารักษาพยาบาล	1	0.53
ชำระเงินกู้ซื้อบ้าน	27	14.44
ชำระเงินกู้ซื้อรถ	48	25.67
รายจ่ายอื่น ๆ	9	4.81
รวม	187	100.00

จากตารางที่ 27 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายที่มากที่สุดในแต่ละเดือนคือค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 27.27 รองลงมาคือ ค่าชำระเงินกู้ซื้อรถ คิดเป็นร้อยละ 25.67 และค่าสาธารณูปโภค คิดเป็นร้อยละ 18.18 ส่วนค่ารักษาพยาบาลเป็นรายจ่ายที่มากที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.53

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิต จากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิต แต่ละด้านจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย (Physical domain) 2) ด้านจิตใจ (Psychological domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment domain) โดยเมื่อรวมคะแนนทุกข้อได้แล้ว สามารถนำมาจัดกลุ่มระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดไว้ ดังนี้

คะแนน 26-60 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี
 คะแนน 61-95 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ
 คะแนน 96-130 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนี้ยังได้แบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิต แยกตามองค์ประกอบในแต่ละด้าน โดยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 29 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตจำแนกตาม องค์ประกอบ 4 ด้าน

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตนายทหาร ชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ (n = 187)

คุณภาพชีวิต	คะแนนเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต			จำนวนในแต่ละระดับ		
	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพชีวิต	ไม่ดี	กลาง ๆ	ดี
ด้านร่างกาย	24.81	3.02	กลาง ๆ	1 (0.54)	139 (74.33)	47 (25.13)
ด้านจิตใจ	21.98	3.18	กลาง ๆ	1 (0.54)	110 (58.82)	76 (40.64)
ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม	10.73	1.74	กลาง ๆ	4 (2.14)	115 (61.50)	68 (36.36)
ด้านสิ่งแวดล้อม	26.53	4.22	กลาง ๆ	5 (2.67)	132 (70.59)	50 (26.74)
ระดับคุณภาพชีวิต ในภาพรวม	90.99	10.69	กลาง ๆ	1 (0.54)	129 (68.98)	57 (30.48)

จากตารางที่ 28 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของระดับคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ คุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับกลาง ๆ ($\bar{X} = 90.99$, $SD = 10.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเปรียบเทียบกับระดับคะแนนคุณภาพชีวิตแยกตามองค์ประกอบ ในแต่ละด้าน พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.81 ระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.98 ระดับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.73 และระดับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.53 ซึ่งระดับคุณภาพชีวิต ทั้งสี่ด้านนี้ มีระดับคุณภาพชีวิตกลาง ๆ และเมื่อพิจารณาจำนวนในแต่ละระดับของคุณภาพชีวิต ในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านร่างกาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ คิดเป็นร้อยละ 74.33 รองลงมาคือ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 25.13 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 0.54

ด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 40.64 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 0.54

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ คิดเป็นร้อยละ 61.50 รองลงมาคือ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 36.36 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 2.14

ด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมาคือ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 26.74 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 2.67

ระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ คิดเป็นร้อยละ 68.98 รองลงมาคือ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 30.48 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 0.54

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย (n = 187)

คุณภาพชีวิตน่ายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	ไม่เคย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2. การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถ ทำในสิ่งที่ต้องการมากนักเพียงใด	23 (12.30)	52 (27.81)	92 (49.20)	19 (10.16)	1 (0.53)
3. ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันใหม่ (ทั้งเรื่องงาน หรือ การดำเนินชีวิต ประจำวัน)	0 (0.00)	9 (4.81)	66 (35.30)	99 (52.94)	13 (6.95)
4. ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่าน มากนักเพียงใด	5 (2.67)	7 (3.74)	73 (39.04)	86 (45.99)	16 (8.56)
10. ท่านรู้สึกพอใจมากขึ้นแค่ไหนที่สามารถ ทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน	1 (0.54)	10 (5.35)	89 (47.59)	79 (42.24)	8 (4.28)

ตารางที่ 29 (ต่อ)

คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	ไม่เคย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
11. ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล อย่างน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ ไปได้ในแต่ละวัน	36 (19.25)	57 (30.48)	66 (35.30)	23 (12.30)	5 (2.67)
12. ท่านพอใจกับความสามารถในการทำงาน ได้อย่างที่เคยทำมามากน้อยเพียงใด	1 (0.54)	7 (3.74)	78 (41.71)	92 (49.20)	9 (4.81)
24. ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง ได้ดีเพียงใด	0 (0.00)	8 (4.28)	60 (32.08)	92 (49.20)	27 (14.44)

จากตารางที่ 29 การศึกษาจำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย พบว่า คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 2 การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาคือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 27.81 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.53

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 3 ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันใหม่ (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิต ประจำวัน) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.30 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เคย ไม่มีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับนี้

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 4 ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่านมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.99 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.04 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เคย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.67

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 10 ท่านรู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.59 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 42.24 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เคย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 11 ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ

ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 30.48 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.67

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 12 ท่านพอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมา มากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาคือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 41.71 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 24 ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาคือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.08 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เลย ไม่มีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับนี้

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (n = 187)

คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
5. ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด	1 (0.54)	14 (7.49)	81 (43.31)	76 (40.64)	15 (8.02)
6. ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด	1 (0.54)	4 (2.14)	80 (42.78)	87 (46.52)	15 (8.02)
7. ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากน้อยแค่ไหน	1 (0.54)	3 (1.60)	68 (36.36)	90 (48.13)	25 (13.37)
8. ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้ไหม	0 (0.00)	2 (1.17)	80 (42.78)	68 (36.36)	37 (19.79)
9. ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้าหดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน	35 (18.72)	61 (32.62)	67 (35.83)	19 (10.16)	5 (2.67)
23. ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยแค่ไหน	1 (0.54)	5 (2.67)	50 (26.74)	91 (48.66)	40 (21.39)

จากตารางที่ 30 การศึกษาจำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่า คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 5 ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.31 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.64 ส่วนความคิดเห็น

อยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 6. ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.52 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.78 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 7 ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากน้อยแค่ไหน กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.13 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 8 ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้ไหม กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.78 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย ไม่มีกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นในระดับนี้

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 9 ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้าหดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.83 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 32.62 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.67

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 23 ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยแค่ไหน กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.66 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.74 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (n = 187)

คุณภาพชีวิตนัยทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
13. ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่ผ่านมาแค่ไหน	1 (0.54)	5 (2.67)	61 (32.62)	110 (58.82)	10 (5.35)
14. ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับ จากเพื่อน ๆ แค่ไหน	2 (1.07)	13 (6.95)	67 (35.83)	91 (48.66)	14 (7.49)
25. ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน	2 (1.07)	12 (6.42)	83 (44.38)	69 (36.90)	21 (11.23)

จากตารางที่ 31 การศึกษาจำนวนและร้อยละของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 13 ท่านพอใจต่อการผูกมิตร หรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา
แค่ไหน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.62 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย
มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 14 ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อน ๆ แค่ไหน
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.66 รองลงมาคือ
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.83 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เลย
มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.07

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 25 ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน กลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.38 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่
ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.90 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็น
ร้อยละ 1.07

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (n = 187)

คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนกองพัน ทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
15. ท่านรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย ดีไหมในแต่ละวัน	1 (0.54)	8 (4.28)	83 (44.38)	82 (43.85)	13 (6.95)
16. ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ มากน้อยเพียงใด	6 (3.21)	23 (12.30)	73 (39.04)	72 (38.50)	13 (6.95)
17. ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น มากน้อยเพียงใด	5 (2.67)	24 (12.83)	113 (60.43)	37 (19.79)	8 (4.28)
18. ท่านพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการ สาธารณสุขได้ตามความจำเป็นเพียงใด	0 (0.00)	21 (11.23)	106 (56.68)	54 (28.88)	6 (3.21)
19. ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิต แต่ละวันมากน้อยเพียงใด	1 (0.54)	12 (6.42)	93 (49.73)	69 (36.89)	12 (6.42)
20. ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด มากน้อยเพียงใด	2 (1.07)	29 (15.51)	101 (54.01)	49 (26.20)	6 (3.21)
21. สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่าน มากน้อยเพียงใด	1 (0.54)	16 (8.55)	90 (48.13)	68 (36.36)	12 (6.42)
22. ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน ของท่านมากน้อยเพียงใด	1 (0.54)	15 (8.02)	96 (51.33)	65 (34.76)	10 (5.35)

จากตารางที่ 32 การศึกษาจำนวนและร้อยละ ของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 15 ท่านรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง ปลอดภัยดีไหมในแต่ละวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.38 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 43.85 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 16 ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้มากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.04 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 38.50 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.21

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 17 ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.43 รองลงมาคือ

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 19.79 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.67

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 18 ท่านพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็นเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.68 รองลงมาคือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28.88 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย ไม่มีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับนี้

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 19 ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.73 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.89 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 20 ท่านมีโอกาสดำรงชีพก่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.01 รองลงมาคือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 26.20 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.07

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 21 สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่านมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.13 รองลงมาคือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

คำถามคุณภาพชีวิตในข้อ 22 ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนของท่านมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.33 รองลงมาคือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 34.76 ส่วนความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.54

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการทดสอบตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ระหว่างคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามตัวแปร สวัสดิการที่ได้รับจาก

ทางราชการ อาชีพเสริมของครอบครัวและการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ One-way ANOVA, Welch และ Brown-Forsythe เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับชั้นยศ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ที่อยู่อาศัยและรายได้ สำหรับคุณภาพชีวิตจะพิจารณาคะแนนคุณภาพชีวิตรวมทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย (Physical domain) 2) ด้านจิตใจ (Psychological domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment domain)

ทั้งนี้ในการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยจะนำตัวแปรมาตรวจสอบเงื่อนไขของการใช้สถิติ 2 เงื่อนไข ก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ คือ 1) การทดสอบการกระจายของข้อมูลแบบปกติ ด้วยกราฟ Boxplot และค่า Skewness & Kurtosis และ 2) การทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ Levene's test for Equality of Variances ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 33 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
จำแนกตามอายุ (n = 187)

อายุ	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
ไม่เกิน 25 ปี	41	91.98	12.39	2
26-35 ปี	71	89.62	9.72	5
36-45 ปี	22	91.05	10.30	3
46-55 ปี	42	92.38	11.42	1
55 ปีขึ้นไป	11	90.73	8.21	4

จากตารางที่ 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอยู่ในช่วง 46-55 ปี จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ 92.38 คะแนน รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.98 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 89.62 คะแนน

ตารางที่ 34 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน
กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามอายุ (n = 185)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	281.03	4	70.26	.68	.61
ภายในกลุ่ม	18591.84	180	103.29		
รวม	18872.87	184			

จากตารางที่ 34 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่าเป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p > .05$ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวน ที่มีอายุต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 35 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 187)

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	142	90.62	11.10	3
ปริญญาตรี	41	91.93	9.62	2
สูงกว่าปริญญาตรี	4	94.50	5.26	1

จากตารางที่ 35 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ 94.50 คะแนน รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.93 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 90.62 คะแนน

ตารางที่ 36 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน
กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 186)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	133.90	2	66.95	.62	.54
ภายในกลุ่ม	19820.33	183	108.31		
รวม	19954.24	185			

จากตารางที่ 36 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่าเป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p > .05$ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีอายุราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 37 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
จำแนกตามอายุราชการ (n = 187)

อายุราชการ	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
ไม่เกิน 5 ปี	52	91.42	11.46	3
6-10 ปี	48	89.48	11.47	5
11-15 ปี	22	92.14	11.41	1
16-20 ปี	12	89.08	9.82	6
21-25 ปี	12	91.17	8.37	4
มากกว่า 25 ปี	41	92.10	9.46	2

จากตารางที่ 37 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงสุด คือ 92.14 คะแนน รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุราชการมากกว่า

25 ปี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 92.10 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 16-20 ปี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 89.08 คะแนน

ตารางที่ 38 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามอายุราชการ (n = 185)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	463.87	5	92.77	.89	.49
ภายในกลุ่ม	18768.48	179	104.85		
รวม	19232.35	184			

จากตารางที่ 38 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่าเป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p > .05$ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามอายุราชการ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุราชการต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีระดับชั้นยศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 39 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามระดับชั้นยศ (n = 187)

ระดับชั้นยศ	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
สิบตรี	15	93.67	12.23	2
สิบโท	30	92.60	10.95	4
สิบเอก	30	86.43	10.42	7
จ่าสิบตรี	8	90.50	11.24	5
จ่าสิบโท	8	93.88	10.47	3
จ่าสิบเอก	78	90.37	9.88	6
จ่าสิบเอก (พิเศษ)	18	95.28	11.23	1

จากตารางที่ 39 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นยศ จ่าสิบเอก (พิเศษ) จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ 95.28 คะแนน รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นยศ สิบตรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 93.67 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นยศ สิบเอก มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 86.43 คะแนน

ตารางที่ 40 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามระดับชั้นยศ (n = 184)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1104.55	6	184.09	1.88	.09
ภายในกลุ่ม	17323.78	177	97.87		
รวม	18428.33	183			

จากตารางที่ 40 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่าเป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p > .05$ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามระดับชั้นยศ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับชั้นยศต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 41 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรส (n = 187)

สถานภาพ	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
โสด	82	91.67	11.32	1
สมรส	99	91.07	9.98	2
แยกกันอยู่/ หย่า/ หม้าย	6	80.33	8.98	3

จากตารางที่ 41 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด จะมีค่าเฉลี่ยคะแนน คุณภาพชีวิต สูงที่สุดคือ 91.67 คะแนน รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.07 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแยกกันอยู่/หย่า/หม้าย มีค่าเฉลี่ยคะแนน คุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 80.33 คะแนน

ตารางที่ 42 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามสถานภาพสมรส (n = 185)

	Statistic	df1	df2	Sig.
Welch	5.78	2	13.25	.02
Brown-Forsythe	2.40	2	96.27	.10

จากตารางที่ 42 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่าไม่เป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p < .05$ ดังนั้นจึงใช้ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยใช้ค่าสถิติ Welch และ Brown-Forsythe เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า p ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 43 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามจำนวนบุตร (n = 187)

จำนวนบุตร	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
ไม่มีบุตร	98	91.17	11.09	3
1 คน	47	89.60	7.66	4
2 คน	34	92.26	12.01	1
มากกว่า 2 คน	8	91.50	15.73	2

จากตารางที่ 43 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตร จำนวน 2 คน จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ 92.26 คะแนน รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรมากกว่า 2 คน มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.50 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตร จำนวน 1 คน มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 89.60 คะแนน

ตารางที่ 44 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามจำนวนบุตร (n = 184)

	Statistic	df1	df2	Sig.
Welch	1.09	3	29.21	.37
Brown-Forsythe	.54	3	18.99	.66

จากตารางที่ 44 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่า "ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด" คือ Levene's test มีค่า $p < .05$ ดังนั้นจึงใช้ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามจำนวนบุตร โดยใช้ค่าสถิติ Welch และ Brown-Forsythe เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีจำนวนบุตรต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 45 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามที่อยู่อาศัย (n = 187)

ที่อยู่อาศัย	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
ของตนเอง	35	88.46	11.55	2
ของทางราชการ	152	91.57	10.44	1

จากตารางที่ 45 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยบ้านพักของทางราชการ จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.57 คะแนน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบ้านพักเป็นของตนเอง คือมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 88.46 คะแนน

ตารางที่ 46 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน
กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามที่อยู่อาศัย (n = 185)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	109.33	1	109.33	1.07	.30
ภายในกลุ่ม	18763.54	183	102.53		
รวม	18872.87	184			

จากตารางที่ 46 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่าเป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p > .05$ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามที่อยู่อาศัย โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวน ที่มีที่อยู่อาศัยต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีเงินเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 47 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามรายได้จากทั้งเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในอาชีพ (n = 187)

เงินเดือน	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
ไม่เกิน 15,000 บาท/ เดือน	86	90.36	11.86	4
15,001-17,500 บาท/ เดือน	25	91.12	7.83	3
17,501-20,000 บาท/ เดือน	15	91.87	11.26	2
20,001-22,500 บาท/ เดือน	13	89.46	8.97	5
22,501-25,000 บาท/ เดือน	10	89.10	6.72	6
มากกว่า 25,000 บาท	38	93.00	10.94	1

จากตารางที่ 47 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือนมากกว่า 25,000 บาท จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงสุดคือ 93.00 คะแนน รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือน

17,501-20,000 บาท/ เดือน มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.87 คะแนน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือน 22,501-25,000 บาท/ เดือน มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ 89.10 คะแนน

ตารางที่ 48 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามเงินเดือน (n = 184)

	Statistic	df1	df2	Sig.
Welch	.94	5	42.52	.47
Brown-Forsythe	.81	5	92.33	.55

จากตารางที่ 48 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่า ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p < .05$ ดังนั้นจึงใช้ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามเงินเดือน โดยใช้ค่าสถิติ Welch และ Brown-Forsythe เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีเงินเดือนต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 9 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 49 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ (n = 187)

สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
เพียงพอ	135	92.55	10.10	1
ไม่เพียงพอ	52	86.94	11.21	2

จากตารางที่ 49 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอจะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 92.55 คะแนน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการไม่เพียงพอ คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 86.94 คะแนน

ตารางที่ 50 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ ($n = 185$)

สวัสดิการที่ได้รับ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
เพียงพอ	134	92.81	9.68	4.16	.00
ไม่เพียงพอ	51	86.16	9.77		

จากตารางที่ 50 การทดสอบความแตกต่างของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอและไม่เพียงพอ พบว่า นายทหารชั้นประทวน ที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงกว่านายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการไม่เพียงพอและเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ โดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า $p < .05$ แสดงว่านายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 10 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีอาชีพเสริมของครอบครัวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 51 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามอาชีพเสริมของครอบครัว ($n = 187$)

อาชีพเสริมของครอบครัว	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
มี	40	93.25	9.84	1
ไม่มี	147	90.37	10.86	2

จากตารางที่ 51 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเสริมของครอบครัว จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 93.25 คะแนน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพเสริมของครอบครัว คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 90.37 คะแนน

ตารางที่ 52 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน
กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามอาชีพเสริมของครอบครัว (n = 186)

อาชีพเสริมของครอบครัว	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
มีอาชีพเสริม	40	93.25	9.84	1.69	.09
ไม่มีอาชีพเสริม	146	90.12	10.46		

จากตารางที่ 52 การทดสอบความแตกต่างของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่ครอบครัวมีอาชีพเสริมและไม่มีอาชีพเสริม พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่ครอบครัวมีอาชีพเสริม มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงกว่านายทหารชั้นประทวนที่ครอบครัวไม่มีอาชีพเสริมและเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามอาชีพเสริมของครอบครัว โดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่ครอบครัวมีอาชีพเสริมต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 11 นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่มีการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 53 จำนวนและค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว (n = 187)

การเข้าร่วมโครงการ	จำนวน	\bar{X}	SD	ลำดับ
เข้าร่วม	16	89.19	14.47	2
ไม่เข้าร่วม	171	91.16	10.31	1

จากตารางที่ 53 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 91.16 คะแนน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว คือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิต 89.19 คะแนน

ตารางที่ 54 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน
กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามการเข้าร่วม โครงการ
พัฒนาอาชีพเสริม (n = 186)

การเข้าร่วมโครงการ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
เข้าร่วม	16	89.19	14.47	-.48	.64
ไม่เข้าร่วม	170	90.95	9.96		

จากตารางที่ 54 การทดสอบความแตกต่างของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ที่ครอบครัวได้เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม พบว่านายทหารชั้นประทวนที่ครอบครัวไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตสูงกว่านายทหารชั้นประทวนที่ครอบครัวได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว โดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า $p > .05$ แสดงว่า นายทหารชั้นประทวนที่ครอบครัวเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 55 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับชั้นยศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 55 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
5. นายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
6. นายทหารชั้นประทวน ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
7. นายทหารชั้นประทวนที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
8. นายทหารชั้นประทวนที่มีเงินเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
9. นายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
10. นายทหารชั้นประทวนที่มีอาชีพเสริมของครอบครัวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
11. นายทหารชั้นประทวนที่มีการเข้าร่วมโครงการพัฒนา อาชีพเสริมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์” มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์และประการที่สอง เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำนวน 187 นาย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test, One-way ANOVA, Welch และ Brown-Forsythe โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of significance) ที่ระดับ.05 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จากการศึกษาพบว่า นายทหารชั้นประทวนส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 26-35 ปี การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อายุราชการไม่เกิน 5 ปี มีชั้นยศจ่าสิบเอก สถานภาพสมรสแล้ว ไม่มีบุตร อาศัยบ้านพักของทางราชการ รายได้จากทั้งเงินเดือน ค่าครองชีพ เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอื่น ๆ อยู่ในระดับไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน ได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอ ครอบครัวไม่มีอาชีพเสริมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม

2. ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ พบว่า มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ โดยคุณภาพชีวิตด้านจิตใจมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (21.98 คะแนน จาก 22 คะแนน) รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (10.73 คะแนน จาก 11 คะแนน) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย (24.81 คะแนน จาก 26 คะแนน) ตามลำดับ และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (26.53 คะแนน จาก 29 คะแนน)

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ

ระดับชั้นยศ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ที่อยู่อาศัย เงินเดือน อาชีพเสริมของครอบครัวและการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน และนายทหารชั้นประทวนที่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม จากการวิจัย พบว่า นายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับกลาง ๆ เป็นเพราะว่า กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ได้ดำเนินการในเรื่องสวัสดิการความเป็นอยู่ของกำลังพลและครอบครัวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตลอดจนให้การสนับสนุนช่วยเหลือกำลังพลและครอบครัว ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาความรู้ความสามารถของกำลังพล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก ได้มุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตและการดูแลสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัว ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 653/ 2558 เรื่อง การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2559 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของคุษฎี รามสมภพ (2533) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองพันทหารสาทรวัตรที่ 11 โดยการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต 10 ประการ คือ 1) อาหารและโภชนาการ 2) ครอบครัว 3) ที่อยู่อาศัย 4) การได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน 5) ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 6) สุขภาพอนามัย 7) รายได้และความมั่นคงในอาชีพ 8) คุณธรรมจริยธรรม 9) สิ่งแวดล้อม 10) ความภูมิใจมีเกียรติ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 นาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวมของนายทหารชั้นประทวน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจากผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ใน 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 ด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ อยู่ในระดับกลาง ๆ จากการวิจัย พบว่า กำลังพลส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว มีความเห็นว่ามีการออกกำลังกายที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน พอใจกับการนอนหลับของตนเอง พอใจกับ

ความสามารถในการทำงาน ได้อย่างที่เคยทำมาและสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่าการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ตนเองไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการ รู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวันและจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตรอยู่ไปได้ในแต่ละวัน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายของกำลังพล มีการออกกำลังกายร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถทำให้กำลังพลส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายดีขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hughes, Lowe, and Schellenberg (2003 อ้างถึงใน พิเชษฐ กุศลศิลป์, 2558, หน้า 9) เสนอแนวคิดด้านคุณภาพชีวิตที่บุคคลต้องมีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ สุขภาพที่ดี รายได้ที่ดี ไม่มีความเจ็บป่วยทางจิต ความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น แนวคิดของ Flanagan (1987, pp. 138-147) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตอันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จำแนกได้ 5 ประการ ประการแรก ได้แก่ มีความสุขสบาย ทั้งทางด้านร่างกาย และวัตถุทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แนวคิดของกุหลาบรัตนสังฆธรรม (2535 อ้างถึงใน กิตติ ประพิตร ไพศาล, 2550, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้านของชีวิตไว้ทั้งหมดซึ่งบุคคลสามารถดำรงอยู่ร่วมสังคมได้อย่างเหมาะสม หรือแนวคิดของ นายแพทย์สุวัฒน์ มหัตถินันต์กุล ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพ ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึก สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้

1.2 ด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ อยู่ในระดับกลาง ๆ จากการวิจัย พบว่า กำลังพลส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว อาศัยอยู่ในที่พักอาศัยของทางราชการที่จัดให้ตามสิทธิของกำลังพล รู้สึกว่าตนเองได้รับสวัสดิการจากทางราชการอย่างเพียงพอ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ครอบครัวมีสถานภาพแยกกันอยู่/หย่า/หม้าย อย่างไรก็ตามนายทหารชั้นประทวนมีความเห็นว่า ตนเองมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ รู้สึกพอใจในตนเอง รู้สึกว่าชีวิตตนเองมีความหมาย อยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่าเป็นเรื่องพึงพอใจในชีวิตยอมรับรูปร่างหน้าตาของตนเอง มีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้าหดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ได้ดำเนินการในด้านสวัสดิการอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการจากทางราชการหรือสวัสดิการที่หน่วยได้สนับสนุนเพิ่มเติม มีการพัฒนาปรับปรุงที่อยู่อาศัยของ กำลังพลให้มีความแข็งแรง มั่นคงและมีมาตรฐาน

อยู่เสมอ โดยการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทัพบก ซึ่งความเร่งด่วนลำดับแรกในการพัฒนาปรับปรุงที่อยู่อาศัยนั้นคือ ที่อยู่อาศัยของนายทหารชั้นประทวน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ อยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528, หน้า 1) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่มีความเหมาะสม ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญและเหมาะสม อย่างน้อยก็น่าจะประกอบด้วย มีอาหารเพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยเหมาะสม หรือแนวคิดของ นายแพทย์ สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึก ภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำสมาธิการตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน

1.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ อยู่ในระดับกลาง ๆ จากการวิจัย พบว่า กำลังพลส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อน ๆ พอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมาอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจในชีวิตทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีให้แก่ครอบครัวและหมู่คณะ เช่น การจัดกิจกรรมตามวันสำคัญต่าง ๆ การจัดกิจกรรมวันครอบครัวและกิจกรรมรดน้ำคำหัว ในประเพณีสงกรานต์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ระหว่างเพื่อนร่วมงานระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และในช่วงเทศกาลต่าง ๆ หน่วยได้ตั้งจุดบริการประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับประชาชนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างทหารกับประชาชน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sirgy (2001 cited in Butr-Udom, 2007) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับความสุขทางร่างกายและส่วนประกอบของชีวิต ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กิจกรรมนันทนาการเพื่อการผ่อนคลาย และส่วนสำคัญคือ การได้รับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ครบถ้วน แนวคิดของ Hughes, Lowe and Schellenberg (2003 อ้างถึงใน พิเชษฐ์ กุศลศิลป์, 2558, หน้า 9) เสนอแนวคิดด้านคุณภาพชีวิตที่ดี บุคคลต้องมีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ สุขภาพที่ดี รายได้ที่ดี ไม่มีความเจ็บป่วยทางจิต ความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น หรือแนวคิดของ นายแพทย์สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ อยู่ในระดับกลาง ๆ แต่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด จากการวิจัย พบว่า กำลังพลส่วนใหญ่ มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา อาศัยอยู่ในที่พักอาศัยของทางราชการที่จัดให้ตามสิทธิของกำลังพล มีความรู้สึกชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย พอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น พอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็นได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน มีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดและสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะถึงแม้ที่พักอาศัยของกำลังพลจะตั้งอยู่ภายในหน่วยทหาร มีรั้วรอบขอบชิดที่ชัดเจน มีการจัดเวรยามตลอด 24 ชั่วโมง แต่บริเวณรอบ ๆ มีชุมชนตั้งอยู่ใกล้กับหน่วย จึงทำให้กำลังพลอาจไม่มั่นใจในความปลอดภัยจากปัญหาการลักขโมยจากบุคคลภายนอกและปัญหาเสพติดที่อาจถูกลามจากบุคคลภายนอกที่อยู่รอบ ๆ หน่วย มาสู่บุตรหลานของตนเอง ได้ อีกทั้งพื้นที่ของหน่วยมีจำกัดเพราะตั้งอยู่ใกล้กับชุมชนเมือง ไม่สามารถที่จะขยายพื้นที่เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมให้กับกำลังพลและครอบครัวได้ แต่ในเรื่องของมลพิษนั้น พื้นที่หน่วยค่อนข้างปลอดภัยจากมลพิษเพราะมีที่ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำบางปะกง ซึ่งมีอากาศถ่ายเทดี มีลมพัดเกือบตลอดทั้งวันส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527, หน้า 192-208) ที่กล่าวว่า บริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับชุมชน รัฐบาลควรจัดให้กับประชาชนโดยส่วนรวม เช่น ความปลอดภัยในสังคมเป็นสิ่งจำเป็นแก่การดำเนินชีวิต แนวคิดของระวี ภาวิไล (2523, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า ชีวิตที่มีคุณภาพพึงประสงค์ คือ ชีวิตที่อาศัยสภาพแวดล้อมที่โปร่งเอื้ออำนวยสุขภาพทางกาย เพื่อเป็นรากฐานของสันตนาการทางจิตใจทำให้เกิดบูรณาการทางความรู้สึกนึกคิดที่ตามศักยภาพ แนวคิดของเย็นใจ เลหาวิช (2523, หน้า 7-9) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตอาจแบ่งองค์ประกอบไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สิ่งจำเป็นระดับพื้นฐาน ส่วนที่ 2 สิ่งจำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากสภาพพออยู่ได้ให้กลายเป็นอยู่ดี คือ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการเพิ่มคุณภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ไม่มีมลภาวะ สงบ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตนเอง และอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมากที่สุด หรือแนวคิดของ นายแพทย์สุวัฒน์ มหัตถินันดรกุล ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล มีดังนี้

2.1 นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายทหารชั้นประทวนไม่ว่าจะมีอายุมากหรืออายุน้อย มีการปฏิบัติงานในลักษณะเหมือนกัน มีองค์ประกอบคุณภาพชีวิตคล้ายคลึงกัน มีความเสมอภาคกัน ได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกัน ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิเชษฐ์ กุศลศิลป์ (2558) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กรมยุทธโยธาทหารบก พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

2.2 นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันหน่วยได้สนับสนุนให้นายทหารชั้นประทวนได้ทำการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการส่งนายทหารชั้นประทวนเข้ารับการศึกษาลำดับสูงตามแนวทางการรับราชการและหลักสูตรที่เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของกำลังพล ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของวิวัฒน์ นันทศาสตร์ โภทศ (2544) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน หน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ พบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

2.3 นายทหารชั้นประทวนที่มีอายุราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายทหารชั้นประทวนที่มีอายุราชการต่างกัน การดำรงชีวิตประจำวันอาจจะไม่แตกต่างกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ยังคงต้องรับนโยบายจากผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพศาล กตัญญู (2537) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ พบว่า ปัจจัยด้านอาหารและโภชนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านอายุราชการ เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

2.4 นายทหารชั้นประทวนที่มีระดับชั้นยศที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายทหารชั้นประทวนทุกนาย ทุกระดับชั้นยศ ได้รับสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ตามที่กองทัพบกได้กำหนดไว้และสวัสดิการที่หน่วยต้นสังกัดได้เพิ่มเติมให้อย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสนธยา ทรัพย์สกุล (2548) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ พบว่า ระดับชั้นยศ อายุราชการ สถานภาพ จำนวนบุคคลที่พึ่งพาในครอบครัวและรายได้เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

2.5 นายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำรงชีวิตประจำวันของนายทหารชั้นประทวน สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมี

คุณภาพได้ โดยสถานภาพสมรสไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุทิน บุญแข็ง (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ปัจจัยด้าน เพศ สถานภาพ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อายุราชการและการปกครองบังคับบัญชาเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

2.6 นายทหารชั้นประทวนที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายทหารชั้นประทวน มีการวางแผนการใช้จ่ายเกี่ยวกับรายจ่ายในการดูแลบุตร ได้เป็นอย่างดี การที่มีบุตรมาก น้อย หรือ ไม่มีบุตรเลย ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภัทรธิดา ผลงาม (2543) ได้ศึกษาถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในสถาบันราชภัฏเลย พบว่า ปัจจัยทางด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย อาชีพของกลุ่มสมรส/ บิคามารดา จำนวนภาระพึ่งพิง และการอยู่ร่วมกับครอบครัวเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

2.7 นายทหารชั้นประทวนที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายทหารชั้นประทวนที่พักอาศัยอยู่ในที่พักของทางราชการ มีความรู้สึกกว่าตนเองได้รับความสะดวก พื้นที่ใช้สอยภายในที่พักมีความกว้างขวางเพียงพอ ได้รับส่วนลดจากภาระค่าไฟฟ้า และน้ำประปา ซึ่งความรู้สึกอาจจะไม่แตกต่างจากนายทหารชั้นประทวนที่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของศักดิ์ชัย ทวีศักดิ์ (2529) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขต อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ พบว่า รายได้ชีวิตครอบครัว ที่อยู่อาศัย การมีงานทำ สุขภาพอนามัย อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.8 นายทหารชั้นประทวนที่มีเงินเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันนายทหารชั้นประทวนได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงขึ้น โดยรัฐบาลได้เพิ่มอัตราเงินเพิ่มพิเศษค่าครองชีพชั่วคราวสำหรับกำลังพลที่มีเงินเดือนน้อย ตลอดจนการพิจารณาบำเหน็จประจำปี หน่วยได้ดำเนินการด้วยความยุติธรรม ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของตรีชฎา อุ่นเรือน (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน กรมวิชาการเกษตรในส่วนกลาง พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ภาระหนี้สิน เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

2.9 นายทหารชั้นประทวนที่มีการได้รับสวัสดิการจากทางราชการต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของนายทหารชั้นประทวนว่าตนเองได้รับสวัสดิการจากทางราชการไม่เท่ากัน ข้อเท็จจริงคือ สิทธิอันพึงได้รับสวัสดิการจากทาง

ราชการ โดยชอบธรรม กำลังพลทุกคนจะได้รับเท่ากัน เช่น การเบิกค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาของบุตร เป็นต้น ในส่วนที่มีความแตกต่างกันนั้นคือสิทธิในการกู้เงินออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพกประเภทต่าง ๆ จะแบ่งสิทธิของนายทหารชั้นประทวนตามระดับชั้นยศจึงทำให้นายทหารชั้นประทวนเกิดความเข้าใจว่าตนเองได้รับสวัสดิการไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของคุษฎี รามสมภพ (2533) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองพันทหารสาธิตที่ 11 พบว่า ปัจจัยด้านอายุราชการ ระดับยศ การเก็บออมในครอบครัวและสวัสดิการที่ได้รับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิต

2.10 นายทหารชั้นประทวนที่มีอาชีพเสริมของครอบครัวต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกอบอาชีพเสริมของครอบครัวนั้นมีจำนวนน้อย มีเพียงร้อยละ 21.39 เท่านั้น และอาจเป็นเพราะครอบครัวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม อาจมีรายรับจากเงินได้รายเดือนอย่างเพียงพอจึงไม่มีผลกระทบกับรายจ่ายแต่อย่างใด ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของอุทุมพร จามรมาน (2528) กล่าวว่า อาชีพเสริมของครอบครัวเป็นการหารายได้เสริมนอกจากรายได้ประจำ โดยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย

2.11 นายทหารชั้นประทวนที่มีการเข้าร่วม โครงการพัฒนาอาชีพเสริมต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมนั้นมีจำนวนน้อย มีเพียงร้อยละ 8.56 เท่านั้น และอาจเป็นเพราะครอบครัวมีงานประจำที่ก่อให้เกิดรายได้อยู่แล้ว จึงไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของอุทุมพร จามรมาน (2528) กล่าวว่า อาชีพเสริมของครอบครัว เป็นการหารายได้เสริมนอกจากรายได้ประจำ โดยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ พบว่า คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านร่างกาย จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ เห็นควรให้มีการณรงค์ให้นายทหารชั้นประทวนออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นายทหารชั้นประทวนมีสุขภาพร่างกายที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เช่น การจัดอบรมทางด้าน

วิทยาศาสตร์การกีฬา จัดทำห้องออกกำลังกาย (Fitness) การให้ความรู้ในด้านการสาธารณสุขมูลฐานรวมทั้งความรู้ด้านเวชกรรมป้องกันเบื้องต้น

2. ด้านจิตใจ จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ เห็นควรให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความอบอุ่นของบุคคลในครอบครัวของนายทหารชั้นประทวน ปราศจากความขัดแย้งภายในครอบครัวเพราะครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุดและมีผลทางจิตใจมากที่สุด ตลอดจนการให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลสุขภาพที่นายทหารชั้นประทวนได้รับจากทางราชการให้ได้รับสิทธิตรงตามเวลา การมอบสวัสดิการเพิ่มเติมจากหน่วยเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ ความสำคัญในเรื่องที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของหน่วย

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ เห็นควรให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความสามัคคีระหว่างครอบครัวของนายทหารชั้นประทวน เพื่อความเป็นอยู่ในชุมชนทหารอย่างมีความสุขและกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี สร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนทหารกับชุมชนรอบ ๆ ชุมชนทหาร ตลอดจนกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างทหารกับประชาชน

4. ด้านสิ่งแวดล้อม จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ เห็นควรให้มีการของบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของนายทหารชั้นประทวน การปรับปรุงระบบสุขาภิบาลภายในชุมชนหรือเขตที่พักอาศัย ส่งเสริมให้นายทหารชั้นประทวนที่เป็นคณะกรรมการของชุมชน ได้ทำหน้าที่ในการจัดระเบียบภายในเขตที่พักอาศัยให้มีความสะอาดปราศจากสิ่งปฏิกูลและเชื้อโรค มีการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในเขตที่พักอาศัยให้อยู่ในสภาพที่ดี และให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านร่างกาย จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมให้นายทหารชั้นประทวนได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอแล้ว ดังนั้นหน่วยต้องจัดให้มีการออกกำลังกายเป็นส่วนรวมและมีการทดสอบสมรรถภาพร่างกายประจำปี จำนวนปีละ 2 ครั้ง เพื่อประเมินผลสมรรถภาพร่างกายตามเกณฑ์อายุของแต่ละบุคคลและนายทหารชั้นประทวนทุกคนจะต้องทำการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อให้ทราบถึงสภาพร่างกายของตนเองและภาวะการเจ็บป่วยของร่างกายในระยะเริ่มแรก

2. ด้านจิตใจ จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลางๆ ดังนั้นหน่วยต้องจัดให้มีการประกวดและมอบรางวัลให้แก่ครอบครัวตัวอย่างเป็นประจำทุกปี จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการดูแลสวัสดิการของนายทหารชั้นประทวนให้ได้รับสิทธิตรงตามเวลา การมอบเงินสวัสดิการช่วยเหลือเพิ่มเติมจากที่ทางราชการมอบให้ เช่น เมื่อตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต ภรรยาคลอดบุตร เป็นต้น การจัดเวรยามให้มีความเข้มงวดมากขึ้น เพื่อป้องกันและส่งเสริมความปลอดภัยจากปัญหาการลักขโมยจากบุคคลภายนอกและปัญหาอาชญากรรมและพัฒนาปรับปรุงที่พักอาศัยและพื้นที่โดยรอบให้อยู่ในสภาพดี ตลอดจนการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนาอาชีพเสริม เพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ ดังนั้นหน่วยต้องจัดกิจกรรมวันครอบครัวและกิจกรรมรดน้ำดำหัว ในประเพณีสงกรานต์เป็นประจำทุกปี จัดนายทหารชั้นประทวนและครอบครัวในนามของชุมชนทหารร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางเทศบาลกับชุมชนอื่น ๆ จัดจุดบริการประชาชนในห้วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับประชาชน เช่น การสอบถามเส้นทาง การซ่อมยานพาหนะ การบริการเครื่องดื่ม เป็นต้น

4. ด้านสิ่งแวดล้อม จากการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ในด้านนี้อยู่ในระดับกลาง ๆ ดังนั้นหน่วยต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกำลังพลให้มีความแข็งแรง มั่นคง และมีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทัพบก ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในเขตที่พักอาศัยให้อยู่ในสภาพที่ดี โดยใช้งบประมาณของหน่วย คณะกรรมการของชุมชนต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ชุมชนตลอดจนเขตที่พักอาศัยมีความสะอาดปราศจากสิ่งปฏิกูลและเชื้อโรค

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในพื้นที่หน่วยทหารอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาในเรื่องของตัวแปรและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต
2. การศึกษาคุณภาพชีวิตในครั้งต่อไป ควรศึกษาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการควบคู่ไปกับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตในภาพรวมของกำลังพลได้ทั้งหมดและนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้อย่างไร เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. การศึกษาคุณภาพชีวิตในครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน โดยเฉพาะ ควบคู่ไปกับแบบสอบถามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก เพื่อสามารถนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษาได้

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2557). *สิทธิและสวัสดิการที่กำล้งพลและครอบครัวควรรู้ คู่มือสิทธิและสวัสดิการที่กำล้งพลกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและครอบครัวควรรู้*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ.
- กระทรวงกลาโหม. (2551). *การป้องกันประเทศ ปี 2551*. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพไทย.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2555*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2556). *ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2556-2566*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญจนพร อ่วมสำอางค์. (2547). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา เขตภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาวิจัยและ สถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิตติ ประพิตรไพศาล. (2550). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของกำล้งพลนายทหารชั้นประทวนกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ จังหวัดปราจีนบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติธัช บุพศิริ. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กุหลาบ รัตนสังธรรม. (2535). *การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในวิธีการดำเนินงานวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์จำเป็นพื้นฐานในระดับหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ: โครงการน้ำพระทัยจากในหลวงเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน. (2551). *รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบท ปี 2551*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนารัฐบาล กระทรวงมหาดไทย.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน. (2556). *คู่มือการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ปี 2557-2559*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนารัฐบาล กระทรวงมหาดไทย.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2543). *การบริหารการพัฒนาชนบทเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.

- ชูเกียรติ พันัสพรประสิทธิ์. (2555). ประเด็นปัญหาอื่น ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยุคร่วมสมัย. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หน่วยที่ 8-15* (หน้า 15-18 ถึง 15-49). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดิเรก ฤกษ์ห่อราย. (2527). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- คุษฎี รามสมภพ. (2533). *คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารสาธิตที่ 11*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คุษฎี आयวัฒน์. (2548). *มาตรวัดคุณภาพชีวิต: ศึกษากรณีประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. *วารสารประชากรศาสตร์*, 21(1), 41-62.
- ตรีชฎา อุ่นเรือน. (2545). *คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน กรมวิชาการเกษตร ในส่วนกลาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทพล วิทยานนท์. (2548). *รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัญหาพิเศษคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ), คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิเวศน์ ฉายากุล. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตข้าราชการ กรมทหารราบที่ 23*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, สาขาวิชาการบริหาร, วิทยาลัยการทัพบก, สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- บุญทอม โพธิ์สีทิ. (2545). *คุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจราชกรชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 4*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญยมาศ แสงเงิน. (2554). *หลักสูตรการบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ สำนักงาน ก.พ.* เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/414459>.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2526). *การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. *วารสารครุศาสตร์*, 12(1), 55-60.
- ฝ่ายกำลังพล กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์. (ม.ป.ป.). *ประวัติกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์*. กรุงเทพฯ: จดหมายเหตุกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551. (2551, 1 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 30-35.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). *การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2548), *10 แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์: ความหมาย การวัด*
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- พิเชษฐ กุศลศิลป์. (2558). *คุณภาพชีวิตการทำงานของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกรมยุทธโยธา*
ทหารบก. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและ
ภาค เอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพศาล กตัญญู. (2537). *คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนสังกัดกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์.*
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, สาขาวิชาการบริหาร, วิทยาลัยการทัพบก,
สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- ภัทรธิดา ผลงาม. (2543). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในสถาบันราชภัฏเลย.*
รายงานการวิจัย, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มัลลิกา จินาคำ. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างในระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในเขต*
ภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพา อุดมศักดิ์. (2516). *แนวความคิด หลักการและวิธีการทางประชากร.* กรุงเทพฯ: โครงการประชา
ศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เย็นใจ เลหาวิช. (2523). *การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 2(1),*
7-9.
- ระวี ภาวิไล. (2523). “*คุณภาพชีวิต*” *จดหมายข่าวสภาวะแวดล้อม.* กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิฑูรย์ เดโช. (2541). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจ: กรณีศึกษาข้าราชการตำรวจภูธร*
ที่ปฏิบัติราชการในจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
บริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. (2544). *วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- วิสรุต อักษรวงศ์วิทยา. (2555). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ*
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อหลักสูตร. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วีรณันท์ ทศาศาสตร์โกศล. (2544). *คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนในกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้ อากาศยานที่ 1. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบาย สาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ศศิพินต์ ทรงสัจย์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. ปริญญาโทพัฒนศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ศศิรัศมี วชิรโชติ. (2540). *คุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม: กรณีศึกษาโรงเรียนมูลนิธิอาซิซสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษา, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ศักดิ์ชัย ทวีศักดิ์. (2529). *การรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต: ศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.*
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และจรัมพร ให้อำยอง. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข โครงการจับตาสถานการณ์ความสุขของคนทำงาน ในประเทศไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.*
- สนธยา ทรัพย์สกุล. (2548). *คุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2538). *ทฤษฎีสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2528). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนา ชนบทในระดับจังหวัดในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.*
- สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2555. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.*

- สุขศรี สงวนสัตย์. (2552). รายงานการวิจัยคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุทิน บุญแข็ง. (2541). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุทิน สายสงวน. (2533). ปัจจัยการศึกษาที่มีต่ออิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ: ศึกษากรณี ข้าราชการในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรที่ประจำสำนักงานเขตอำเภอในภาคใต้. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุภาพค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล. (2539). การพัฒนาแนวคิดและเครื่องชี้วัดสังคมและคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ. ใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ). การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย (หน้า 42-91, 151-152). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล. (2545). เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อยฉบับภาษาไทย. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง.
- เสรี พงศ์พิศ. (2531). ทิศทางหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน.
- องค์กรความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD). (2551). รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบท ปี 2551. กรุงเทพฯ: องค์กรความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา.
- อภิชัย มงคล. (2545). คำนีชีวัดสุขภาพจิตคนไทย 66 ข้อ. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- อุทุมพร จามรมาน. (2528). คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนกชัย เรืองรัตนากร. (2558). นัยทางจริยธรรมต่อมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจในฐานะเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ. กำแพงเพชร: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- Butr-Udom, T. (2007). *The quality of life of thailabour in Singapore*. Doctoral dissertation, Population and Development, National Institute of Development Administration.
- ESCAP. (1990). *Guidelines on methodological approaches to the conduct of a regional survey of the quality of life as on aspect of Human Researches Department*. New York: McGraw-Hill.

- Flanagan, J. C. (1978). A research approach to improving our quality of life. *American Psychologist*, 33, 138-147.
- Hughes, K. D., Lowe, G., & Schellenberg, G. (2003). *Men's and women's quality of life in the new Canadian economy*. Retrieved from <http://cprn.org/doc.cfm?i=65&l=en>
- Lewis, D., Brazil, K., Krueger, P., Lohfeld, L., & Tjam, E. (2001). Extrinsic and intrinsic determinants of quality of work life. *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 14(3), 9-10. Retrieved from <http://proquest.umi.com>.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Rahman, T., Mittelhammer, R. C., & Wandschneider, P. (2003). Measuring the quality of life across countries: A sensitivity analysis of well-being indices. In *Paper Present at WIDER International Conference on Inequality, poverty and human well-being, May 30-31, Helsinki, Finland*. Retrieved from <http://wider.unu.edu/.../Conference-2003-2/Conference%202003-2-papers/papers-pdf/Rahman%20Taufhidur%20250403.pdf>
- Sharma, R. C. (1975). *Population trends resources and environment handbook on population education*. New Delhi: TalaMcgraw-Hill.
- The United Nations, Development Programme (UNDP). (1994). *Human development report 1994*. New York: Oxford University Press.
- UNESCO. (1978). Indicator of environment quality and quality of life. *Research and Social Science*, 38, 45-46.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนข้อ 1 และข้อ 26 เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม จะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้

2. ในการตอบแบบสอบถาม กรุณาอ่านคำถามให้เข้าใจโดยละเอียดแล้วพิจารณาว่าข้อความใดตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องคำตอบที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

3. ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องเปิดเผยตนเอง โดยข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบมานั้น จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัยคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ เท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

4. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพราะคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ถือได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

พันตรีณัฐพล ไกรवास

(ณัฐพล ไกรवास)

นิสิตปริญญาโท

กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถาม

เรื่อง คุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1

คำตอบ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. ปัจจุบันท่านอายุเท่าไร

- 1) ไม่เกิน 25 ปี 2) 26-35 ปี 3) 36-45 ปี
 4) 45-55 ปี 5) 55 ปี ขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3. ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

- 1) ไม่มี 2) มี โปรดระบุ.....

ปัจจัยด้านการทำงาน

4. อายุราชการของท่าน

- 1) ไม่เกิน 5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี
 4) 16-20 ปี 5) 21-25 ปี 6) มากกว่า 25 ปี

5. ระดับชั้นยศ

- 1) สิบตรี 2) สิบโท 3) สิบเอก
 4) จำสิบตรี 5) จำสิบโท 6) จำสิบเอก
 7) จำสิบเอก (พิเศษ)

6. พื้นที่ที่ปฏิบัติงานของท่าน

- 1) ฉะเชิงเทรา 2) ชลบุรี
 3) ปราจีนบุรี 4) จังหวัดอื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. ลักษณะงานที่รับผิดชอบของท่าน

- 1) ฝ่ายอำนวยการ 2) ฝ่ายปฏิบัติการ

16. สมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้และอาจจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

- 1) ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้
- 2) คู่สมรส
- 3) บุตร
- 4) อื่น ๆ โปรดระบุ

17. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนคน

18. รายได้สุทธิของครอบครัว (รวมของกลุ่มสมรสและสมาชิกที่ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายใน

ครัวเรือน)

☐ 1) ไม่เกิน 15,000 บาท/ เดือน	☐ 2) 15,001-20,000 บาท/ เดือน
☐ 3) 20,001-25,000 บาท/ เดือน	☐ 4) 25,001-30,000 บาท/ เดือน
☐ 5) 30,001-35,000 บาท/ เดือน	☐ 6) 35,001-40,000 บาท/ เดือน
☐ 7) มากกว่า 40,000 บาท/ เดือน	

19. สวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการ

- 1) เพียงพอ 2) ไม่เพียงพอ

20. การเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริมของครอบครัว (ชุดชั้นในสตรีวากี้,

กระเป๋าหนัง)

- 1) เข้าร่วม 2) ไม่เข้าร่วม

** หากครอบครัวของท่านเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม มีรายได้จากอาชีพเสริมต่อ

หนึ่งเดือนเท่าไร

☐ 1) ต่ำกว่า 3,000 บาท	☐ 2) 3,000-5,999 บาท
☐ 3) 6,000-8,999 บาท	☐ 4) 9,000 บาทขึ้นไป

21. อาชีพเสริมของครอบครัว (ยกเว้นการเข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพเสริม)

- 1) มี ได้แก่..... 2) ไม่มี

** หากครอบครัวของท่านมีอาชีพเสริม มีรายได้จากอาชีพเสริมต่อหนึ่งเดือนเท่าไร

☐ 1) ต่ำกว่า 3,000 บาท	☐ 2) 3,000-5,999 บาท
☐ 3) 6,000-8,999 บาท	☐ 4) 9,000 บาทขึ้นไป

22. รายจ่ายที่มากที่สุดของท่านในแต่ละเดือน (เลือก 1 ข้อ)

☐ 1) ค่าอาหาร	☐ 2) ค่าสาธารณูปโภค
☐ 3) ค่าเล่าเรียนบุตร	☐ 4) ค่ารักษาพยาบาล
☐ 5) ค่าเครื่องนุ่งห่ม	☐ 6) ค่าระงับเงินกู้ซื้อบ้าน
☐ 7) ค่าระงับเงินกู้ซื้อรถ	☐ 8) รายจ่ายอื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย

คำชี้แจง ข้อคำถามต่อไปนี้จะถามถึงประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งของท่าน ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ให้ท่านสำรวจตัวท่านเอง และประเมินเหตุการณ์หรือความรู้สึกของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่เหมาะสมและเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุด โดยคำตอบมี 5 ตัวเลือก คือ

ไม่เลย	หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย รู้สึกไม่พอใจมาก หรือรู้สึกแย่มาก
เล็กน้อย	หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นนาน ๆ ครั้ง รู้สึกเช่นนั้นเล็กน้อยรู้สึกไม่พอใจหรือรู้สึกแย่น้อย
ปานกลาง	หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นปานกลาง รู้สึกพอใจระดับกลาง ๆ หรือรู้สึกแยระดับกลาง ๆ
มาก	หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อย ๆ รู้สึกพอใจหรือรู้สึกดี
มากที่สุด	หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นเสมอ รู้สึกเช่นนั้นมากที่สุด หรือรู้สึกว่าสมบูรณ์ รู้สึกพอใจมาก รู้สึกดีมาก

ข้อที่	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	ไม่เคย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ท่านพอใจกับสุขภาพของท่าน ในตอนนี้เพียงใด					
2	การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่ สามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากนัก เพียงใด					
3	ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันใหม่ (ทั้งเรื่องงาน หรือ การดำเนินชีวิตประจำวัน)					
4	ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่าน มากนักเพียงใด					
5	ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มากนักเพียงใด					
6	ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด					
7	ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากนัก แค่ไหน					
8	ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง ได้ไหม					
9	ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน					
10	ท่านรู้สึกพอใจมากนักแค่ไหนที่ สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ใน แต่ละวัน					

ข้อที่	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	ไม่เคย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
11	ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล อย่างน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือ มีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน					
12	ท่านพอใจกับความสามารถในการ ทำงานได้อย่างที่เคยทำมา มากน้อย เพียงใด					
13	ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับ คนอื่น อย่างที่ผ่านมาแค่ไหน					
14	ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับ จากเพื่อน ๆ แค่ไหน					
15	ท่านรู้สึกในชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย ดีไหมในแต่ละวัน					
16	ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ ตอนนี้มากน้อยเพียงใด					
17	ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น เป็นมากน้อยเพียงใด					
18	ท่านพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการ สาธารณสุขได้ตามความจำเป็นเพียงใด					
19	ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นใน ชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด					
20	ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด มากน้อยเพียงใด					
21	สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่าน มากน้อยเพียงใด					
22	ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมา ไหนของท่าน (หมายถึงการคมนาคม) มากน้อยเพียงใด					

ข้อที่	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	ไม่เคย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
23	ท่านรู้สึกว่าคุณมีความหมาย มากน้อยแค่ไหน					
24	ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง ได้ดีเพียงใด					
25	ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่าน แค่ไหน? (ชีวิตทางเพศ หมายถึง เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นแล้วท่าน มีวิธีการทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมถึง การช่วยตัวเองหรือการมี เพศสัมพันธ์)					
26	ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) อยู่ในระดับใด					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือและกรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม